TÜRKİYE'DE ŞEHİRLEŞME
1950-1970 YILLARI ARASINDA
50-100 BİN NÜFUSLU ŞEHİRLER

CEMİL TOPALOĞLU
16890

1980/84-a
ESAS

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

Edebiyat Fakültesi

Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Bölümü

Lisans Tezi

"TÜRKİYE'DE ŞEHİRLEŞME, 1950-1970 YILLARI ARASINDA 50-100 BİN NÜFUSLU ŞEHİRLER"

YÖNETEN: PROF. DR. NEPHAN SARAN

Nephan Saran

Cemil TOPALOĞLU

16890

Haziran, 1980

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
MERKEZ KÜTÜPHANESİ
59582

T E Ş E K K Ü R

Türkiye'de Şehirleşme ve 1950-70 yılları arasında 50-100 bin nüfuslu şehirlerin incelendiği tez çalışmasında; beni bu araştırmaya yöneltmekle gösterdiği güvenden, hiçbir zaman esirgemediği yakın ilgi ve desteğinden dolayı Sayın Hocam Prof. Dr. Nephan Saran'a ne kadar teşekkür etsem azdır. Karşılaştığım problemleri büyük bir sabırla dinleyen, eleştirileri ile araştırmanın tamamlanmasına katkıda bulunan, bilgisine başvurmaktan büyük mutluluk duyduğum, Asistan Dr. Taylan Akkayan'a, Asistan İclal İnan'a ve Asistan Mehmet Aydın'a teşekkürü borç bilirim.

İ Ç İ N D E K İ L E R

		Sayfa
Giriş		
I- Araştırmanın Konusu		1-2
II- Araştırmanın Metodu		2-4
III- Şehirleşme		5-10
IV- Tarihsel Gelişim		10-28
A- İlk Şehirlerden Günümüze	10-23	
B- Türkiye'de Şehirleşmenin Tarihsel Gelişimi	24-28	
V- Türkiye'de Şehirleşme		29-36
VI- Türkiye'de 1950-1970 Arası 50-100 bin Nüfuslu Şehirler		37-79
A- Coğrafi Dağılım	39	
B- Şehir Merkez Nüfusu	40-46	
1- Artış Oranları		
2- Şehir Merkez ve Merkeze Bağlı Köyler Nüfusunun Cinsiyete Göre Dağılımı		
C- Eğitim: Okur-Yazarlık	47-48	
D- Medeni Durum	49-59	
E- Ekonomik Yapı	60-79	
1- İktisaden Faal Nüfus		
2- Son Haftadaki Esas Mesleğe Göre Nüfus		
Sonuç		80

ÇİZELGELER

II. BÖLÜM — Sayfa no.

1. 50-100 bin nüfuslu illerin tespitini gösteren örnek — 3
2. Tablolardaki işlemlerin nasıl yapıldığını gösteren örnek — 3

III. BÖLÜM

1. Toplam dünya nüfusunun ve kentsel dünya nüfusunun artış yüzdeleri — 7
2. Toplam dünya nüfusu ve kentsel dünya nüfusuna ilişkin sayılar %ler (1800-1960) — 8

IV. BÖLÜM

1. Dünyanın çeşitli kıta ve bölgelerindeki şehir ve kır nüfusu — 23
2. 16. yüzyılda başlıca şehirlerin nüfusları — 27

V. BÖLÜM

1. Türkiye'de toplam nüfus ve sayımlar arası nüfus artış hızı (1927-1970) — 30
2. Sayım yıllarına göre toplam Türkiye nüfusu toplam şehir nüfusu ve şehir nüfusunun toplam nüfus içindeki yüzdesi — 31
3. Genel ve kentsel nüfus artışı (1940-1970) — 31
4. 1950-1965 devresinde Türkiye'de kırsal ve kentsel kesimde okur-yazar olanların %si (6 ve daha yukarı yaşlarda) — 34
5. Maksimum seviyede göç alan illerimizin göç alma yüzdeleri — 35

VI. BÖLÜM

1. Nüfus gruplarına göre kentsel nüfus ve kent sayısı (1950-1960) — 37
2. Nüfus gruplarına göre kentsel nüfus ve kent sayısı (1970-1975) — 38

Sayfa

3. Şehir merkez nüfusu artış oranları (yüzdeler olarak)(1950-1970) 42
4. Şehir merkez nüfusunun cinsiyete göre dağılımı (yüzdeler olarak)(1955-1970) 44
5. Merkeze bağlı köyler nüfusunun cinsiyete göre dağılımı (Yüzdeler olarak)(1955-1970) 46
6. Medeni durum ve cinsiyete göre nüfus (1965-1975)(14 yaş ve yukarısı)(% olarak) 49
7. Medeni durum ve cinsiyete göre nüfus (1950) (5bin) (15 ve yukarı yaşlar) 50
8. Medeni durum (yüzdeler olarak)(1950) 51
9. Medeni durum ve cinsiyete göre nüfus (1955)(10 bin)(15 ve daha yukarı yaşlar) 52
10. Medeni durum(yüzdeler olarak)(1955) 53
11. Medeni durum ve cinsiyet göre nüfus (1960)(10 bin) (15 ve yukarı yaşlar) 54
12. Medeni durum (yüzdeler olarak) (1960) 55
13. Medeni durum ve cinsiyete göre nüfus (10 bin)(1965)(14 ve yukarı yaşlar 56
14. Medeni durum(yüzdeler olarak)(1965) 57
15. Medeni durum ve cinsiyete göre nüfus (1970)(toplam)(12 ve yukarı yaşlar) 58
16. Medeni durum (yüzdeler olarak) (1970) 59
17. Türkiye'de faal nüfusun fonksiyonlara dağalışı 61
18. 1955 yılında 11 ildeki nüfusun toplam olarak iktisadi faaliyet kollarına dağılımı 62
19. Nüfusun iktisadi faaliyet kollarına dağılımı (1955) (yüzdeler olarak)(15 ve yukarı yaş,) 64
20. 1960 yılında 16 ildeki nüfusun toplam olarak iktisadi faaliyet kollarına dağılımı 64
21. Nüfusun iktisadi faaliyet kollarına göre dağılımı (1960) (% olarak)(15 ve yukarı yaş.) 66
22. 1965 yılında 13 ildeki nüfusun toplam olarak iktisadi faaliyet kollarına dağılımı. 67
23. Nüfusun iktisadi faaliyet kollarına göre dağılımı(1965)(% olarak)(15 ve yukarı yaşlar) 68

Sayfa

24. 1970 yılında 14 ildeki nüfusun toplam olarak iktisadi faaliyet kollarına dağılımı 67
25. Nüfusun iktisadi faaliyet kollarına göre dağılımı (1970) (% olarak) (12 ve yukarı yaş.) 69
26. 1955 yılında 11 ildeki toplam nüfusun son haftadaki esas meslek durumlarına göre dağılımı 71
27. Nüfusun son haftadaki esas mesleğe göre dağılımı (% olarak) (15 ve yukarı yaş.)(1955) 72
28. 1960 yılında 16 ildeki toplam nüfusun son haftadaki esas meslek durumlarına göre dağılımı 73
29. Nüfusun son haftadaki esas mesleğe göre dağılımı(1960)(% olarak)(15 ve yukarı yaşlar) 76
30. 1965 yılında 13 ildeki toplam nüfusun son haftadaki esas meslek durumlarına göre dağılımı 75
31. Nüfusun son haftadaki esas mesleğe göre dağılımı (1965)(% olarak)(15 ve daha yukarı yaş.) 77
32. 1970 yılında 14 ildeki toplam nüfusun son haftadaki esas meslek durumlarına göre dağılımı 78
33. Nüfusun son haftadaki esas mesleğe göre dağılımı (1970)(% olarak)(12 ve yukarı yaşlar) 79

G İ R İ Ş

Şehirleşme, günümüzün en önemli olaylarından biri haline gelmiştir. Bütün belirtiler, önemli olma özelliğini, artan bir oranda devam ettireceğini göstermektedir. Bunun en açık göstergesi de şehirlerde hızla artan nüfus, daha çok sayıda insanın şehirlerde yaşar hale gelmesidir.

Bugün sanayileşmiş ülkelerde şehir yaşamı, temel yaşama biçimi haline gelmiştir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, bu temel yaşama biçimine doğru hızlı bir geçiş içerisindedir. Şehirleşme olayı, her ülke için farklılıklar taşısa bile evrensel bir karaktere sahiptir. Bugüne kadarki gelişim, dünyanın giderek kentleşeceğini ve insanların, önümüzdeki yüzyıllarda artık sadece şehirlerde yaşayacağı sonucuna götürmektedir.

20. yüzyılın şehirleşmesini geçen yüzyılın şehirleşmesinden ayıran; 19. yüzyıl şehirleşmesinin sanayi öncesi tipte bir şehirleşme oluşudur. 20. yüzyıldaki şehirleşme ise sanayileşmeye ve modernleşmeye paralel olarak gelişir. Günümüzde artık şehirleşme, uygarlaşmış olma anlamını da taşımaktadır.

19. yüzyılın sonlarında başlayıp, 20. yüzyılda hızlanarak süregelen şehirleşme hareketleri, çözümlenmesi gereken çeşitli şehir sorunlarını da beraberlerinde getirirler. Araştırmanın ilerleyen bölümlerinde bunlara değinilecektir.

Ülkemizde de şehirleşme olgusu, toplumsal ve ekonomik yapıyı biçimlendiren temel öğelerden birisidir. Şehirleşme sadece bir nüfus artışı, tarımdaki değişmeler ve sanayileşmenin bir sonucu değil, toplumsal değişme sürecinin de göstergesidir. Bu değişme, kentlerdeki ölüm oranının azalması veya doğurganlık oranının artması ile değil, kentlere akan yoğun bir nüfusla, göçle olmaktadır. Türkiye'de şehirleşme olgusu büyük kentlere yığılma biçiminde olmaktadır. Bu yığılma da beraberinde çok çeşitli toplumsal sorunları getirmektedir.

Şehirleşmenin bugün Türkiye'de görünümü, olumlu olmaktan çok olumsuz bir nitelik taşır gibi görünmektedir. Türkiye'nin geleceğinin şehirler tarafından belirleneceğini söylemek, bir abartma olarak kabul edilmemelidir.

Ülkemiz için son derece önem taşıyan şehirleşme olayı bu araştırmanın konusudur. Ki bu 50-100 bir nüfuslu şehirlerin genel özelliklerini kapsayacaktır.

I- ARAŞTIRMANIN KONUSU

Araştırmanın konusu kısaca "şehirleşme" olarak adlandırılabilir. Geniş anlamıyla konu; genel olarak şehirleşme, şehirleşmenin tarihçesi ve 1950-70 yılları arasında Türkiye'de 50-100 bin nüfuslu şehirler olarak nitelendirilebilir. Şehirleşme, şehirleşmenin tarihçesi ve Türkiye'de 1950-70 yılları arasındaki 50-100 bin nüfuslu şehirler olarak belirtilenler, aynı zamanda bölüm başlıklarını oluşturup, araştırmanın sınırlarını çizerler. Şehirleşme bölümü genelleme özelliğine sahiptir ve batıda sanayi sonrası ortaya çıkan şehirleşmenin belirgin noktalarını kapsar. Şehirleşmenin tarihçesi; ilk şehirlerden günümüze kadar olan gelişmenin kısa bir özeti sayılabilir. Toplanan verilere bağlı olarak da, şehirlerin ve şehir yaşamının, toplumsal ve kültürel yaşama etkileri ele alınmaya çalışıldı. Türkiye'de şehirleşme ve 1950-70 yılları arasındaki 50-100 bin nüfus grubuna giren şehirlerin; şehir merkez nüfusunun yapısı, okur-yazarlık, göç, medeni hal gibi sosyo-kültürel özellikleri ve son haftadaki esas meslek, nüfusun iktisadi faaliyet kollarına dağılımı gibi ekonomik fonksiyonları, araştırma konusu içine dahil edildi. Konunun sınırları geniş gibi görünüyorsa da, elden geldiğince bölümler arasında bütünlük sağlanmaya çalışıldı.

Şehir ve köyü birbirinden ayıran kriterler nasıl tesbit edilirse edilsin, daima göz önüne alınması gereken, şehirleşmenin sosyo-ekonomik ve kültürel değişme kavramı oluşudur. Günümüzde toplumlar, şehirleştikleri oranda uygar olarak kabul edilirler. Bu şehirleşmeyenlerin uygar olmadığı anlamında değildir. Sadece konunun önemini belirtmek amacını taşır.

Bütün dünya için ortak bir olay olan şehirleşme, Türkiye'de özellikle 1950 lerden sonra hızlı bir artış göstermiştir. Ülkemizde iç göçler yoluyla kırsal alandan kentlere doğru hızlı bir akış mevcuttur. Buna bağlı olarak da, şehirlerde yaşayan nüfusun oranında sürekli bir artış görülür. Ve giderek şehirlerde daha çok insan yaşamaya başlar. Giderek belli merkezlerde toplanan nüfus yoğunluğu, olumlu olduğu kadar olumsuz yanlarını da birlikte bulundurur.

Şehir, geniş nüfus yığınlarının yerleşmiş olduğu örgütlü bir yaşama biçimidir. Yerleşme ise, kişilerin, bütün şehirin örgütlü yapısına uygun bir yaşantıyı gerçekleştirmelerini gerekli görür. Şehirleşme, çok çeşitli fonksiyonları içinde bulunduran, geleneksel(kırsal) yaşam biçiminden modern (kentsel) yaşama biçimine geçiş olarak değerlendirilebilir.

II- ARAŞTIRMANIN METODU

Bir önceki bölümde değinildiği gibi araştırma, esas olarak üç bölümden meydana gelmektedir. İlk iki bölüm- şehirleşme ve şehirleşmenin tarihçesi- teorik bir özellik taşımaktadır. Bölümlerle ilgili verileri sağlamak amacıyla, mümkün olduğu kadar çok sayıda yayın; kitap, dergi, makale v.b tarandı ve konulara ait esas özellikler ortaya konulmaya çalışıldı. Her bölüm, içerik olarak kendisine konulan ismin anlamı ölçüsünde sınırlandırılmaya çalışıldı ve gereksiz tekrarlara düşmemeye özen gösterildi.

Bir örnek vermek gerekirse; "şehirleşme" başlığı altındaki konu, batıdaki anlayışla sınırlandırıldı. Türkiye'de şehirleşmeye ait özellikler ise, aynı adı taşıyan bölümde ele alındı. Şehirleşmenin tarihçesine, şehirlerin ve şehir yaşamının toplumsal yapı üzerinde çok önemli etkileri olması nedeniyle, elden geldiğince fazla yer verildi. Türkiye'de şehirleşmenin tarihçesinde ise, Türkler'in Anadolu'ya yerleşmesi başlangıç olarak kabul edildi.

Üçüncü bölüm olan; Türkiye'de 1950-70 yılları arasındaki 50-100 bir nüfuslu şehirlerle ilgili verilere, Devlet İstatistik Enstitüsünce her beş yılda bir yapılan nüfus sayımları temel teşkil etti. Yani bu bölüm için, kaynak olarak nüfus sayımları esas alındı.

İllerin tespit edilmesi; araştırmanın konusu içine giren 50-1000 bir nüfuslu iller, şehir merkez nüfusları dikkate alınarak tespit edildi. Yani nüfus kriterine bağlı olarak il seçimi yapıldı. Bir örnekle gösterilirse daha kolay anlaşılacaktır. Örneğin; 1965 döneminde bu kritere giren Antalya'nın şehir merkez nüfusu 71.833 tür. Bir çizelgeyle gösterirsek;

ÇİZELGE II-1

	İL SINIRLARI İÇERİSİNDE KALAN NÜFUS			BELEDİYE SINIRLARI İÇERİSİNDE KALAN NÜFUS		
ANTALYA	TOPLAM	ŞEHİR	KÖY	TOPLAM	ŞEHİR	KÖY
	486.910	129.657	357.253	128.856	71.833	57.023

Belediye sınırları içerisinde kalan şehir nüfusuna bağlı olarak iller tespit edildi. Şehir merkez nüfuslarına bağlı olarak şehir merkez ve merkeze bağlı köyler nüfusunun cinsiyete göre dağılımı hesaplandı. Nüfus sayımları, şehir merkez nüfusları ile ilgili olark daha fazla bilgi elde edilmesine elverişli olmadığı için; medeni hal, son haftadaki esas meslek ve nüfusun iktisadi faaliyet kollarına dağılımı ile ilgili hesaplamalar 10 bin + üzerinden yapıldı.

Okur-yazarlık ile ilgili veriler, bölümümüz asistanlarından Dr. Taylan Akkayan'ın "Türkiye'de okur-yazarlık"isimli çalışmasının rakamlarına dayanmaktadır. Bu çalışmadaki nüfus kriteri de 10 bin + ve 10 bin - olarak kullanılmıştır.

Medeni hal, son haftadaki esas meslek, iktisadi faaliyet kolları ve okur-yazarlık ile ilgili toblolara ait işlemler bilenmeyenler çıkarıldıktan sonra yapılmış yani yüzde hasapları bilinen nüfus üzerinden hesaplanmıştır.

Medeni hal için yapılan örnek çizelge, uygulanan metodun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

ÇİZELGE II-2

	ŞEHİR NÜFUSU	BİLİNMEYEN NÜFUS	BİLİNEN NÜFUS	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMİŞ		BOŞANMIŞ	
İLLER	N	N	N	n	%	n	%	n	%	n	%

Bu tablolardan, medeni hal, okur-yazarlık, son haftadaki esas meslek, iktisadi faaliyet kolları için, her sayım dönemine ait; toplam, erkek, kadın olmak üzere üçer adet yapıldı.

Nüfus sayımlarındaki farklılıklar sonucu yapılamayan işlemler ve tablolardaki farlılıklar:

1950 nüfus sayımlarında şehir-köy ayırımı için nüfus kriteri 5000+ ve 5000 - dir. Şehir ve köy nüfusunun cinsiyet ayırımı yoktur. Son haftadaki esas mesele ve iktisadi faaliyet kolları için rakamlar 5 ve daha yukarı yaşlar için verilmiştir. Bu nedenle bu sayım dönemi ile ilgili olarak; şehir ve

köy nüfusunun cinsiyete göre dağılımı, son haftadaki esas meslek ve iktisadi faaliyet kolları ile ilgili tablolar yapılmamıştır. Bu sayım dönemi için sadece medeni hal dikkate alındı. 1955 ve 1960 sayım dönemlerinde; medeni hal, son haftadaki esas meslek ve iktisadi faaliyet kolları ile ilgili rakamlar, 15 ve daha yukarı yaşlar için verilmiştir.

1965 sayım döneminde ise; medeni hal, 14 ve daha yukarı yaşlar, son haftadaki esas meslek ve iktisadi faaliyet kolları için 15 ve daha yukarı yaşlar olarak verilmiştir. 1970 nüfus sayımında ise; nüfusun sosyo-ekonomik kısmındaki illerle ilgili değerlendirmeler, toplam il nüfusu üzerinden 12 ve daha yukarı yaşlar itibariyle verilmiştir. Bu araştırmada temel olarak nüfus sayımları kullanılmıştır. Sayımlardaki eksik ve hatalar, istenmeyerek de olsa araştırmaya yansıyacaktır. Kullanabilecek başka veriler olmadığına göre bu durumu kabullenmek zorundayız.

III- ŞEHİRLEŞME

Şehirleşme konusunu araştıran bilim adamları, "şehir ve şehirleşme nedir?" sorusuna herkesi tatmin edici bir cevap verilemeyeceğini daha işin başında kabul ederler. Bu; soruların cevapsız kaldığı değil, konunun sınırlarının son derece geniş olduğu anlamındadır. Şehirleşme konusu ile ilgilenen farklı bilim dalları, doğal olarak konuya farklı açılardan yaklaşacak, böylece yapılan tanımlamalarda farklı olacaktır. Burada hemen şunu belirtmek gerekir: Bu bölümde kastedilen şehirleşme kavramı, sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan şehirler ve buralardaki değişimlerle ilgilidir. Sanayi devrimi sonrası ve günümüzde, gelişmiş kapitalist ülkelerde şehir-köy arasındaki farklılık giderek kaybolmaktadır. -Gelişmekte veya az gelişmiş olarak nitelendirilen ülkelerdeki şehirleşme bazı benzer özelliklerinden dolayı Türkiye'deki şehirleşme içerisinde ele alınmıştır.- Buna, farklı bilim dallarının konuyu ele alış biçimlerinin farklılığını da eklediğimizde şehiri tanımlamak oldukça güç olmaktadır. Bununla beraber şehirle ilgili tanımları dört grup altında ele almak mümkündür.

1- Nüfusa bağlı olarak yapılan tanımlar:

Dünyanın değişik ülkelerinde nüfus ölçüsü "100 ile 40.000" (Tütengil, 1977:8) gibi oldukça farklı rakamlar arasında değişiklik gösterir. Birleşmiş Milletler tarafından nüfus ölçüsü 20.000 olarak kabul edilmiştir. Ülkemizde ise şehir özellikleri taşıyabilmesi için öne sürülen nüfus ölçeğinde, idari ve sayısal kriterler iç içe geçmiştir.

Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından önceleri 5000 olarak kabul edilen nüfus ölçütü, son sayım dönemlerinde 10.000 olarak kabul edilmektedir. Türkiye'de de nüfus ölçütünü kullanan araştırmacılar arasında köy-kent ayırımı için 10.000 ölçütünü kullanma eğilimi belirgin olmaya başlamıştır. "Kent-köy ayırımında salt nüfus ölçütünü benimsemek.... kent karakteri gösterebilecek olan yerleşmeleri kent saymamak sonucunu doğurabileceği" (Keleş, 1976:2) gibi, kent karakteri göstermeyenleri de kent saymak sonucunu doğurabilir.

2- İdari tanımlama:

Devletin yetkili kurumlarınca şehir olarak kabul edilerek ilan edilen yerler şehir sayılır. Dünya'da genel olarak, belediye sınırları içindeki nüfusu şehirli nüfusu denildiği görülüyor. "Hollanda, Yunanistan, Kanada ve Japonya gibi memleketlerde belediye sınırları; İngiltere, İşveç, Norveç, Danimarka ve Avustralya gibi memleketlerde belediyelerle birlikte mahalli idare sınırları da" (Pasinli, 1970:2) şehirlerin tanımlanmasında esas alınmaktadır. Türkiye'de Devlet İstatistik Enstitüsü yayınlarında il ve ilçe nüfusu kentsel nüfus olarak kabul edildiğine göre, çok küçük nüfuslu bir ilçe de, İstanbul kadar kentli olarak kabul edilmesi gerekir.

3- Ekonomik ölçütlerin esas alındığı tanımlar:

Bu tür tanımlamada esas alınan, tarım dışı sektör olarak kabul edilen, sanayi, dağıtım, tüketim vb. gibi ekonomik fonksiyonların etken olup olmadığıdır. Buna göre yerleşmeler tarım dışındaki ve tarımdaki nüfus oranlarına bakılarak, kent ya da köy adını alır.

4- Toplumbilimsel ölçülerin esas alındığı tanımlar:

Bu gruptaki tanımlamalar, ele alınan fonksiyonların çokluğu, ölçüm ve tespitlerinin daha ayrıntılı çalışmalar gerektirmesi vb. gibi nedenlerden dolayı diğer üç tanımlama grubundan ayrılırlar. Ele alıp incelenen kriterler ise; yerleşmelerin uğraşı türü, çevre, topluluğun genişliği, nüfusun yoğunluğu ve heterojen veya homojen nitelik taşıması, sosyal farklılaşma ve tabakalaşma, akıcılık ve değişkenlik, birbirini etkileme sistemi vb. gibi kriterlerdir.

Şehirleşme, bu 4 tanım grubunda kısaca aktarılmaya çalışılanların hepsini birden kaplar. Dahi geniş olarak da şöyle tanımlanabilir; "sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında, artan oranda örgütleşme, işbölümü ve uzmanlaşma yaratan, insanların davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim süreci" (Keleş, 1978:6) dir.

Ekonomik yapının, yeni üretim biçimindeki değişmenin, şehirleşme tanımında özel bir yeri vardır. Bu nedenledir ki kentleşme aynı zamanda geleneksel tarım toplumundan, daha

ileri bir toplum düzenine (sanayi toplumu) geçiş olarak tanımlanır.

Şehirleşme nasıl tanımlanırsa tanımlansın, kesin olan birşey varsa o da yaşadığımız yüzyılın ayırdedici özelliklerinden birisi olmasıdır.

Çizelge III-1 ve Çizelge III-2 de görüldüğü gibi:

Dünya nüfusu 1800 de 906 milyon iken, 1900 de 1.608 milyon ve 1960 da 2.962 milyona yükselmiştir. Artan dünya nüfusuna paralel olarak ta, 100 bin + şehirlerde 1800 de dünya nüfusunun 1,7 si yaşarken, 1900 de 5,5 , 1960 da 19,9 u yaşamaktadır. 1800 de 15,6 milyon olan şehirli nüfus, 1960 da 590 milyona yükselmiştir.

Kısaca bu iki tablo şöyle özetlenebilir:

"a- Dünya nüfusu gittikçe hız kazanarak çoğalmaktadır.

b- Kentsel nüfusun artış oranı, dünya nüfusunun artış oranında daha fazladır.

c- Büyük kentlerde (100 bin +) yaşayanların kentli nüfus içindeki payı, 1900 lerden bu yana sürekli olarak artmaktadır.

ç- 1800 yılında % 97,6 olan dünya kırsıl nüfus oranı 1900 de % 90,8 e, 1960 yılında da % 72,9 a gerilemiştir." (Tütengil, 1977:18)

ÇİZELGE III-1 TOPLAM DÜNYA NÜFUSUNUN VE KENTSEL DÜNYA NÜFUSUNUN ARTIŞ YÜZDELERİ

YILLAR	ARTIŞ YÜZDESİ	Dünya nüfusunun 20 nüfuslu yerleşmelerde yaşayan dünya nüfusunun artış yüzdeleri	100bin nüfuslu
1800-1850	29,2	132,3	76,3
1850-1900	37,3	193,5	222,2
1900-1950	49,3	239,6	254,1

KAYNAK : (İ.Breese, 1966:17, aktaran: Tütengil, 1977:17)

ÇİZELGE III-2 TOPLAM DÜNYA NÜFUSU VE KENTSEL DÜNYA NÜFUSUNA İLİŞKİN SAYILAR- %ler (1800-1960)

YILLAR	DÜNYA NÜFUSU	KENTSEL DÜNYA NÜFUSU		20-100 bin nüfuslu yerleşmeler			
	Milyon	Milyon	%	Milyon	%	Milyon	%
1800	906	21,7	2,4	6,1	0,7	15,6	1,7
1850	1.171	50,4	4,3	22,9	2,0	25,5	2,3
1900	1.608	147,9	9,2	59,3	3,7	86,6	5,5
1950	2.400	502,2	20,9	188,5	7,8	313,7	13,1
1960	2.962	803,2	27,1	213,1	7,2	590,0	19,9

KAYNAK : (G.Breese, 1966:19 , aktaran: Tütengil, 1977:17-18

Dünyada, şehirlerde yaşayan nüfusun hızla artmasına rağmen sanayileşmiş kapitalist ülkelerle, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerdeki şehirleşme farklılıklar göstermektedir. Şehirleşmenin değişik nedenleri vardır ve bu nedenleri kesinlikle birbirinden bağımsız olarak ele almak, ayırabilmek olanağı yoktur. Bununla beraber konunun daha kolay anlaşılabilmesi için şöyle bir sıra izlenebilir. Ekonomik, teknolojik, siyasal ve sosyo-psikolojik nedenler:

1- Şehirleşmeye yol açan ekonomik nedenler:

a- Köylü nüfusu köyünden iten "itici" nedenler; tarımda verimin azlığı, toprak dağılımının düzensizliği,tarımda makineleşme vb. gibi "olumsuz göç" olarak da tanamlanabilen nedenlerdir.

b- Köylü nüfusu kent merkezine çeken nedenler; sanayileşme, kapalı ekonomiden pazar ekonomisine geçiş, ulaşım kolaylığı, şehirlerde dah geniş gelir olanakları, yaşam düzeyinin yüksek olması, daha çok sosyal hizmet imkanına kavuşma vb. gibi "olumlu göç" nedenleridir.

2- Şehirleşmeye yol açan teknolojik nedenler:

Makineleşme, elektrik enerjisi ve bu enerjinin sanayide kullanılması, ulaşım teknolojisindeki ilerlemeler, hidroelektrik santralleri, nükleer enerji, kentlerin kuruluş yerleri, biçimleri ve işlevleri kentsel nüfusun dağılışını etkileyen nedenlerdir.

3- Verilen çeşitli siyasal kararlar kentleşmeyi özendirici bir nitelik taşıyabilir. Gezme, yerleşme ve ticaret özgürlüklerini kısıtlayan yasaların kaldırılması, yönetimde merkeziyetçilik, siyasal kararlarla bazı kentlere başkent statüsü verilmesi (Örneğin Ankara) , toprak mülkiyetini yöneten hukuksal ilkelerin durumu ve bunlarda yer alan değişmeler, veraset sistemleri, kentleşme hızına olumlu ya da olumsuz etkiler yapar.

4- Sosyal-psikolojik etkenlerin kaynağı, köy ve şehir yaşam biçimleri arasındaki farklılıktır ve bu etkenler şehirlerin "çekici" özellikleri olarak ta kabul edilirler. Şehirlerdeki bir çok toplumsal ve kültürel olanaklar ve hizmetlerin çekiciliği, kentlerin özgür havası ve kentli olmanın gururunu paylaşma vb. gibi nedenler, sosyal-psikolojik nedenler olarak sayılabilir.

Kuşkusuz bütün bu nedenlerin şehirleşme üzerinde olumlu veya olumsuz etkileri olmaktadır. Şehirlerdeki nüfus artışının esas nedeninin doğumlardaki artış (doğurganlık) olmadığı bilinmektedir. Ölümlerdeki azalma da nüfusun artmasına katkıda bulunmakla beraber, şehirlerdeki hızlı nüfus artışına sebep olmaz. Bu artışı, kırdan-şehre doğru akan nüfus hareketliliği sağlar. Şehirleşme ile "köy-şehir gibi yerleşme birimleri arasında olan nüfus hareketleri" (Akkayan,1979:29) olarak da tanımlanabilen göç olayı arasında dolaysız bir ilişki vardır. Göç olgusu, gerek ulusal gerekse uluslararası boyutuyla, şehirlerdeki yaşamı derinden etkiler. Şehirleşme sosyal ve kültürel değişme kavramışsa, bu değişmenin mekanizması da göç olgusudur.

Özetlersek, şehirleşme sırasında:

a- Şehirlerdeki meslekler, tarımsal alandan endüstriyel alana doğru değişmeye yol açar.

b- Şehirleşme sırasında kırsal bölgelerin tersine fizik, sosyal, moral v.b. gibi konularda ortak duygular silikleşir.

c- Şehirleşme sırasında sosyal tabakalaşma değişir.

d- Şehirleşmenin ortaya çıkardığı sosyal değişim, nüfus ve alan genişlemesi, ihtiyaçların artması, o bölgenin daha üst ve daha organize bir siyasi düzenin getirilmesini zorunlu kılar.

IV- TARİHSEL GELİŞİM

Şehirleşmenin tarihsel gelişimini incelemek başlı başına bir araştırma konusudur. Buna rağmen, bu araştırmanın bir bölümü de şehirleşmenin tarihçesine ayrılmıştır. Çok kısa bir özet niteliği taşısa da, ilk şehirlerden günümüze kadar olan tarihsel gelişim, belli bir zaman sırasını gözönünde bulundurarak ele alınacaktır. Şehirleşmenin tarihsel gelişiminin önem taşıyan noktalarını şöyle sıralayabiliriz:

1- Şehirleşmenin günümüze kadar gelişen ve değişen sosyal kültürel ve ekonomik bir birim süreci olması,

2- İlk şehirlerin ülkemize çok yakın bir bölgede (Mezopotamya) ortaya çıkmış olması,

3- Bugünkü sınırlarımız içerisinde ilk şehir ve şehir devletlerinin kurulmuş olması,

4- Ve nihayet, Anadolu binlerce yıl boyunca sosyal, kültürel, tarihsel gelişimin ve uygarlığın sayılı merkezlerinden birisi olmasını sayabiliriz.

Bilindiği gibi, bugünkü ve gerekse ilk şehirler aniden ortaya çıkmamışlardır. Değişik insan grup ve topluluklarının, binlerce yıl süren bilgi ve deney birikimlerinin bir ürünüdür. Bundan sonraki bölümde bu gelişim, ana hatlarıyla ele alınmaya çalışılacaktır.

A- İLK ŞEHİRLERDEN GÜNÜMÜZE

İnsanların içinde yaşamış olduğu dönemler genellikle arkeolojik kazılar sonunda ortaya çıkan, insan ve insan toplulukları tarafından yapılmış olan buluntulara göre adlandırılır. Paleolitik, Mezolitik, neolitik ve Tunç çağı gibi. Bunların ilk üçü adlarından da anlaşıldığı gibi taş diğeri maden dönemi anlamındadır. Bu dönemler ard arda sıralandığında son derece basit görünmekle beraber aslında milyonlarca yıllık süreyi kapsar.

Paleolitik olarak adlandırılan dönemde insanlar doğada bulduklarıyla yetinmiş, bilgi, yetenek ve kültür düzeyleri yeni bir şeyler üretmelerine imkan tanımamıştır. Bu nedenle de yaşamlarını avcılık ve toplayıcılıkla sürdürebilmişlerdir. Paleolitik

insanların en önemli özelliği "ilk olarak düzenli bir şekilde ateş kullanmaları" (Wells, 1972:15) ve taştan basit aletler yapmalarıdır. Ateşin kontrol altına alınması yerleşik düzene geçişi olumlu yönde etkilemiştir.

"Bütün bu çağ süresince... Avrupa'nın, Asya'nın ve Afrika'nın geniş alanlarında insan göçleri ve onların endüstrileri yayılıyor ve yaklaşık olarak M.Ö 17.000 de Bering denizinin buz köprüsü üzerinden Yeni Dünya'nın istilası (Wells, 1972:22) gerçekleşiyordu."

Paleolitik'ten sonraki Mezolitik dönemde insanlar genellikle nehir ve göl kenarında yaşadılar. Toplayıcılığın yanısıra avcılık güçleşti. Taştan küçük aletler (mikrolit) yaptılar ve "ilk kez köpekleri evcilleştirdiler" (Wells, 1972:23). Bununla beraber toplulukla büyüdü; çadırlı konaklar, ahşap ve kerpiç evler, barınaklar inşa edildi. Yerleşik hayat, yaşamı daha düzenli hale getirdi. (Güvenç, 1974:160)

Mezolitik dönemin ardından yeni bir taş dönemi daha gelir ve buna Neolitik adı verilir. Bu dönem çeşitli araştırıcılar tarafından farklı bir dönem olarak değerlendirilir. Hatta bazı araştırıcılar bu döneme "Neolitik Devrim"adını vermişlerdir. (Childe, 1974:71) Bu dönemin ayırdedici özelliği; kısaca insanların ilk defa bitki ve hayvanları evcilleştirmeleri ve yerleşik bir düzene geçişleri olarak gösterilebilir. Yerleşik düzene geçiş esas olarak konumuzu oluşturan şehirleşmenin de başlangıcı olarak kabul edilir. Bu dönem yaklaşık olarak günümüzden 11-10 bin yıl öncedir.

Bu dönem, "Varlığını Sürdürme Devrimi"ne öncülük etmesi nedeniyle insanın kültürel evrimi için son derece önemli bir aşamaya sahne olmuştu... Milyonlarca yıldan beri insanlar ilk kez besinleri toplamak ya da avlanmakla yetinmeyip besin üretmeye başlamışlardı...Bu devrimsel yeniliğin ilk defa M.Ö. 9000-8000 de Jericho vahasında meydana geldiği sanılmaktadır". (Wells, 1972:24-25)

Bu dönemde insanlar artık hayvan yetiştiriciliği ve tarım yapabiliyorlardı. Koyun ve keçi besliyorlar, buğday ve arpayı ekip biçebiliyorlardı. Bütün bunları yapabilmek için de sürekli

olarak kalabilecekleri evler ve köyler yapmak zorundaydılar. Böylece ilk defa Yakın-doğu'da şehirlerin ortaya çıkmasına neden olan tarımsal yerleşmeler görülür. İnsanlar Mezolitik dönemde de evler yapmışlardır, uzun süre kaldıkları yerleşmeler olmasına karşın Neolitik'in ilk dönemlerinin ayırt edici özellliği tarımın yapılmış olmasıdır. Düzenli olarak tarım yapılabilmesi için ekolojik çevrenin ve iklim koşullarının uygun olması gerekmektedir. Yakın-Doğu'da yüzyıllar boyunca bu şartlar meydana gelmiş, tarım yapılabilmiş, ilk yerleşme yerleri kurulmuştur. Bu tarım köy ve kasabaları ilk şehirlerin temelini oluşturur. "M.Ö 6000 de Erihe büyük bir tarımsal yerleşme bölgesiydi...burada üç bin kişi yaşamaktaydı, yaşadıkları alan da, kent duvarlarının arasında otuz kırk dönüm kadar bir yerdi." (Bronowahi,1975:70)

Yaklaşık M.Ö 4000 den sonra kentsel yerleşme yerleri ortaya çıkmaya başlar. Neolitik dönemin çiftçi köyleri 10.000-50.000 nüfusa sahip tarihin ilk kentlerine dönüştü. M.Ö 3500 yıllarında tarihin ilk yoğun nüfuslu vaha ve şehir bölgeleri ortaya çıkar ki; bunların başlıca şehirleri, Ur, Uruh, Eridu, Susa ve Nippur'du. "Daha sonra kuzeyde Ahad , Kiş, Cemded Nosr, Opis, Eşnunnc ve Mari" (Childe,1978,146) yer alır. Bu dönemin en önemli devleti Sümerdir.

Tekerlek, saban, dokuma tezgahı, maden aletler, resim yazısı, damga(mühür) ve takvimin kullanılması Sümerler devrinde olmuştur. İlk kez sulama kanalları da yine bu devirde yapıldı. Bir Sümer şehri olan Uruk, daha o zaman kentsel işbirliği ve yaşama şeklinin bütün karakteristik izlerini taşıyordu. Mahallelerdeki mimari uyum, din ve ibadetin örgütlenmesi, besin ihtiyacının çevre tarım köylerinden sağlanması ve tarımda sulamanın kanallarla yapılması bu kent özellikleri arasında sayılabilir. Bunların yanı sıra sosyal düzende de köklü değişiklikler oluşmuş, köyü topluluklarından yepyeni bir sosyal yapıya geçilmiştir. Tabakalaşma sonucu, rahip prensler, memurlar ve din adamları kent yöneticilerini, satıcı, zanaatkar, köylüler ve kölelerde alt tabakayı oluşturuyordu.

Bu şehirlerin nüfusları güvenilir bir tahminle yaklaşık olarak, Lagaş (18.000), Umma (16.000), Khafajah (12.000) dir. (Childe, 1974:140)

İlk şehirler her ne kadar önce Yakın-Doğu'da kurulmuşlarsa da, dünyanın diğer bölgelerinde, özellikle güneydoğu Asya ve Orta Amerika'da en az Mezopotamya'dakiler kadar önemli şehirler ve şehir devletleri kurulmuştur.

Hindistan'ın "Sind vadisindeki Mohenjo-daro kalıntıları 2,5 km^2 yi, 640 km kuzeydeki Harappa'nın etrafındaki surlar 4km yi tutuyordu."(Childe, 1974:181) Seller sonucu tahrip olan bu şehirlerde yaşayanların nüfusu, Mezopotamya şehirlerinde yaşayanlardan az değildi.

Amerika kıtasındaki ilk şehirler ve uygarlıklar, Yakın-Doğu ve Güney-doğu Asya şehirlerinden çok daha sonraları görülürler. Her ne kadar yeterli arkeolojik araştırma yapılmamışsa da Maya, Aztek ve İnka şehirleri (12-15.yy arasında) yüksek uygarlıklara sahiptiler."Meksika körfezindeki Yucatan bölgesinde Mayalar; Tikel, Maxactun, Yaxchilan, Calohmul, Chichen-Itzes gibi pek çok mabet şehirleri kurmuşlardır." (Sosyal Antr.ve Etn. ders notları, 1973-74:40) Mısır üretimi kalabalık bir nüfusu beslemeye yetiyordu. Geleşkin bir mimariye sahiptiler. Astronomi ve matematiği iyi biliyorlardı.

Kuzeyden gelip Tenechtitlar şehrini kuran Aztekler Mayaların yerini aldılar. Tenechtitlan şehri iyi tanzim edilmiş bir şehirdi. Şehirde pek az cadde ve sokak bulunmasına rağmen kanallar ve taşınabilen köprüler boldu. Şehrin en yüksek yerinde piramit şeklinde büyük bir mabet vardı. Aristokratların evleri tek katlı ve bahçeli idi. Toplum çeşitli sınıflara ayrılmıştı. (Sosyal Antr. ve Etn. ders notları, 1973-74:45)

Ekolojik şartlar uygun olmamasına rağmen Güney Amerika' da And dağları üzerine İnkalar son derece büyük şehirler kurmuşlardır. Dağları teras halinde düzelterek bütün halka yetecek kadar, patates türleri, mısır ve yulafa benzeyen bir cins tahıl yetiştirmişlerdir. "İnkalar aynı zamanda kabiliyetli, inşaatçı, mühendistiler. Genellikle mabetlerini ve kale duvarlarını büyük taş bloklardan yapmışlardı. Oturdukları yer deprem bölgesi olmasına rağmen harçsız olarak üst üste konularak yapılan duvarlar asırlar boyunca ayakta kalmıştır. (Sosyal Antr. ve Etn. ders notları 1973-74:52) İnkalar, ulaşımın önemini kavrayarak arabalar için olmasa bile, koşucular için ülkelerini baştan başa yollarla

örmüşlerdir.

Bütün bu ilk şehirler, gerek zaman, kurulduğu yer (değişik ekolojik çevre), gerekse gösterdikleri şehirsel özellikler bakımından farklılıklar gösteriyorlarsa da temelde ortak özelliklere sahiptirler.

Bu özellikler şöyle sıralanabilir:

1- Elverişli çevre koşulları

2- İleri bir teknoloji

3- İyi gelişmiş bir sosyal organizasyon ve gelişmiş bir siyasi yapı (Sjoberg, 27, aktaran N.Saran, Ders notları, 1973-74:71)

4- Ziraat dışında kalan uğraşı alanları (küçük el sanatları, madencilik, ticaret, rahiplik vb. gibi)

5- Yazının kullanılması- Sosyal bilimci G. Childe yazıyı şehrin belirleyici özelliği olarak görmek eğilimindedir.

İlk şehirlerden günümüze kadar zaman sıralaması, coğrafi bölge olarak doğudan batıya doğru bir çizgi izler. Biz de şehirlerin tarihçesine kısaca değinirken, bu sıraya uyup; Yakın-doğu, Anadolu, Ege ve Yunan, Avrupa'da kurulan şehirleri ele alacağız.

Bilindiği gibi ilk şehirler Yakın-doğu'da kurulmuştu. Uygun çevre koşulları, bilim ve teknikteki ilerleme, yeni icatlar, üretimin, buna bağlı olarak nüfusun artması, yeni şehirlerin kurulması kadar, şehirlerdeki sosyal yaşamı da derinden etkilemiştir.

Şehir sayılarının ve bu şehirlerde yaşayan nüfusun hızla artması, aralarındaki egemen olma mücadelesini hızlandırmış ve böylece dünyanın ilk imparatorlukları kurulmuştur.

M.Ö 2400 den sonra Sümer şehirlerinin ve daha sonraları da Babil şehrinin ve ünlü kralı Hammurrabi'nin yönetimi egemen hale gelir. İlk krallar aynı zamanda baş rahiptiler ve her ne kadar bugün bir toprak yığını olarak duruyorsa da, tanrılar için büyük zigguratlar yaptılar. Sosyal yaşamın daha düzenli sürmesi için kanunlar (Hammurabi Kanunları) yaptılar ve çeşitli kurallar koydular. Ticari hesapları, resmi yazılarla birlikte bu kuralları hil tabletler üzerine yazdılar. Mezopotamya'daki bu gelişme ve değişmelere paralel olarak Nil vadisinde de nüfus süratle artarak yoğunlaşıyordu. Böylece, Aphroditopolis ve Hierakonpolis

şehirleri ortaya çıkmıştır. Dolaylı yollardan da olsa Sümer'lilerin düşünceleri Yukarı Mısır'ı etkiliyordu. Yukarı Mısır'dan aşağıya doğru ilerleyen Şahin (Harus) Klan'ın şefleri yavaş yavaş Nil boyunca hakim oldular ve nihayet "Menes" vadisinin ve Delta'nin geri kalan topraklarını zaptettiler. Deltanın ucunda yeni bir şehir olan Memphis'in etrafı surlarla çevrildi. Teknelerle Lübnan'dan sedir ağacı getirtildi. Ülkeyi saldırılardan koruyacak bir sınır savunma sistemi kuruldu. Mısır'da da Firavunlar tanrı-krallardı. Yazıcılar, herşeyi hiyeroglif yazı ile papiruslar üzerine kaydediyorlardı.

İlk şehir ve şehir devletleri etraflarındaki diğer yerleşmeleri büyük bir hızla etkilemeye devam ederken, genel olarak durum şöyleydi:

Küçük tarım köyleri yoğun nüfuslu şehirlere dönüştü ve hatta "Ninevah şehrinin nüfusunun 120.000 i bulduğu bazı kayıtlarda yer almaktadır". (Göney, 1977:27)

İnsan hayatını birdenbire değiştiren; tekerlek ve saban dokuma tezgahları, maden aletler yapıldı ve kullanılmaya başlandı. Resim yazısı, mühür ve takvim kullanıldı. İnsan ilk kez tarım için suni sulama kanalları yapmaya başladı. Örgütlenmiş bir iş bölümü vardı . Genel olarak tapınaklar şehrin politik, ekonomik ve dinsel merkezleriydi.

Büyük şehirlerin gittikçe gelişmesiyle, yeni bir sosyal olay ortaya çıktı. Kırsal bölgelerden kentlere doğru göç başladı. Gittikçe artan nüfusla birlikte, arazi anlaşmazlıkları, bunalımlar, çarpışmalar ve savaşlar baş gösterdi.

İlk şehirlerin ortaya çıktığı bölgenin kuzeyinde yer alan Anadolu'nun bu gelişmelerden etkilenmemesi düşünülemez. Kaldı ki Anadolu'da paleolitik döneme kadar inen yerleşmeler vardır.

Anadolu'da Neolitik döneme ait çok bilinen iki yerleşme "Çatal Höyük ve Hacılar" dır.

Konya'nın Çumra kazası içinde kalan Çatalhöyük M.Ö 6500-5650 arasında uygarlığının en üst düzeyine ulaşır. Bu çevrede taş az bulunduğundan dikdörtgen şeklindeki evler, kerpiç temel üzerine kerpiç duvarlardan yapılmıştır. Tek katlı ve düz damlı

olan evlerin çok yakınlarında bir depo vardır. Eve üstten girilir ve birbirlerine bitişiktirler. Her odada yatmak, oturmak ve altına ölü gömmek için sabit bir sedir vardır.

Suriye'deki çakmaktaşı ile değiştirmek üzere; Hasan dağı obsidyeni (volkanik cam) kullanılarak ithal amacıyla hazırlanmış ve yarı işlenmiş taşlar vardır.

Tahta kap kaçak önemli yer tutar. Dokumacılık ve hasırcılık gelişmiştir. Çatalhöyük'de bulunan bazı duvar resimleri, Anadolu'da bugün kullanılan bazı desenleri çok hatırlatır. Çanak çömlek yapımını da biliyorlardı. Ticaret değiş tokuş şeklinde yapılıyordu.

Çatalhöyük'ün nüfusu gerçekte karışmıştır. Eurafrikan'lar % 59 unu, Ön Akdenizliler % 17 sini , Alpinler % 24 ünü oluşturuyordu. Ortalama yaş, erkekler için 34,3, kadınlar için 29,8 di. Üst Paleolitik nüfusu ile karşılaştırılırsa Taforalt'de (Fas) olduğu gibi erkek 1, kadın 1,5-2 yıl daha fazla yaşamıştır. (Mellaert, 1975:99)

Burdur civarındaki Hacılar M.Ö 5700-5600 yıllarına tarihlenir. Alacahöyük'teki gibi dikdörtgen olan evler Hacılar'da iki katlıdır. Alt katlar taş temel üzerine kerpiçten, üst katlar ahşaptır. Gelişmiş bir ekonomik yaşama sahiptir. Dokumacılığın gelişmiş olduğu da bilinmekte, bu gerek buluntulardan gerekse çanak çömlek üzerindeki bezemelerden kanıtlanıyor.

1750-1200 tarihleri arasında Hint-Avrupa asıllı olarak kabul edilen Hititler, Anadolu'daki küçük yerleşme birimlerini biraraya getirererk önce bir krallık sonra da imparatorluk kurdular. Hitit krallığı ve imparatorluk dönemine ait verilere imparatorluk merkezi Bogazköy (Hattuşaş), Alişar ve Alacahöyük'ün üst tabakalarında rastlanır.Hitit'lerde ev mimarisinin malzeme, yapım tekniği ve biçimi, bugünün Orta Anadolu köy mimarisi ile büyük benzerlikler gösterir.

Hititler, Mezopotamya'dan yazı malzemesini ve yazı karakterini, teolojiyi, hukuku, şiiri ve bilimi aldılar. Bunları kendi geleneklerine ve ihtiyaçlarına uydurmak için değiştirdiler. M.Ö 1595 de Babil'i istila edecek kadar güçlüydüler.

Frig göçlerinin Hitit imparatorluğunu yıkışından sonra

Doğu Anadolu'da ortaya çıkan ilk güçlü devlet Urartu'lardı. İlk başkenti Tuşpa (bugünkü Van Kalesi), 7.yy da ikinci başkenti Ruschinili (Van,Toprakkale) olmuştur. (Sevin, Anadolu' nun tarihi,coğrafya ders notu 1979-80) Urartu krallığının önemli kentleri arasında 8. yy da kurulan Sardurihinili (Çavuştepe), batı sınır noktasında Altıntepe önemli yerleşim yerleridir. Van gölü çevresindeki diğer yerleşim yerleri arasında Alndiri (Patnos kalesi), Zernahi tepe, Kürzüt, Kayalıdere, Narşuntepe, Habib uşağı ve Palu kalesidir. (Sevin, Anadolu'nun tarihi coğrafya ders notları, 1979-80) Bu kentlerin sosyo-ekonomik yapılarına bakıldığında kent halkının hayvan yetiştiriciliği (sığır, koyun, at) yanında, ileri bir teknolojiyle yapılan ziraat dikkati çekmektedir. Urartu kralları, arazi sulamak, ziraati geliştirmek için büyük sulama kanalları açtırmışlardır. Van bölgesinde yapılan ve uzunluğu yaklaşık 45 km yi bulan Şemran (Menna) kanalı ufak değişikliklerle hala kullanılmaktadır. Ayrıca halk geniş bir biçimde bağ ve bahçecilik yapmışlardır.

Zengin maden filizleri sayesinde maden işçiliğide gelişmiştir.

Urartu kentlerinin nüfusları hakkında geniş bilgiye sahip değiliz, yalnız C. Burney, Menna zamanında Tuşpa (Van) kentinde 50.000 kişinin yaşamış olabileceğini tahmin etmektedir.

Batı Anadolu'da Homeros'un destanlarına konu olan Troya şehri, M.Ö 3000 den itibaren değişik mimarisiyle, ilerlemiş teknolojisiyle, düzenli gelişim ve üst üste 9 yerleşmeden oluşan bir tarih devamlılığı gösteren gelişmiş bir şehirdir. Troya'nın kültürel gelişimi ve etkileri "Anadolu sınırlarını aşmış, Ege adaları üzerinden Avrupa'ya geçerek Sırbistan içlerine kadar (Vinça) yayılmıştır".(Mansel, 1971:27) M.Ö 2000 de civar adalarla ticari ilişkiler içindeydi. Troya ile aşağı yukarı çağdaş olan Girit adasının en önemli yerleşme merkezi Knossos şehri de Ege'de büyük bir uygarlığın ve ticaretin merkezi durumunda idi. Suriye ve Mısır'la sıkı ticari ilişkileri vardı.

M.Ö 1500 lerde Pamphilya (bugünkü Antalya), Klihya (Adana) Akalar'ın egemenliği altında idi. Bu Anadolu'daki bugünkü

şehirlerin tarihsel devamlılığını gösterir. Hitit imparatorluğunun yıkılmasından sonra "tüm Yunan'lıların siyasal yaşayışları için son derece önemli olan ilk şehir devletleri İyonya' da (bugünkü İzmir ve Aydın civarı) kurulmuştur." (Mansel, 1971: 100)

İlk şehir devletleri olan "Polis"lerin kuruluş nedenlerinden birisi de; Akalar'ın Anadolu kıyılarında Hititler zamanından kalma şehir ve kasabalar bulmuş ve buralara yerleşmiş olmalarıdır. (Mansel, 1971:101)

Yunanistan'da şehirlerin (polis) kuruluşu, bir köyün tabi olarak büyümesi gelişmesi...., Atina, Thebai ve Miletos gibi, veya göçler sonucunda olmuştur. Eski Yunan şehirlerinin büyük bir kısmının 10.000 i vatandaşlık hakkına sahip, 40000 kadar hür nüfusutan meydana geldiği... Perikles devrinde Atina devletinin tüm nüfusu, hesaplara göre 215-295 bin kadar olduğu sanılmaktadır. (Akarca, 1972:20-22)

Yunan şehirlerinde halk, vatandaşlar ve köleler olmak üzere sınıflara ayrılmıştı. Köleler, evlerde, imalathanelerde, toz ve maden ocaklarında çalıştırılırlardı. Zirai yerleşmeler olan Yunan şehirlerinde halk, esas olarak geçimini ekin, bağ, zeytin ve hayvancılıktan sağlıyordu. Şehir; çarşı, resmi daireler, malalleler ve sanayi olmak üzere bölgelere ayrılmıştı. Şehrin bir kenarına veya dışına kurulan sanayi, demircilik ve çömlekçilikten ibaretti.

Yunan koloni şehirlerinin yaygın olarak kurulmasından önce, Filistin kıyılarındaki Byblos önemli bir kereste ihracat limanıydı. Akdeniz'de de Tyre, Sidan, Ugarit gibi Fenike'lilere ait ticaret şehirleri kuruldu. Akdeniz'deki ticareti denetimleri altında tutan Fenike koloni şehirlerinin hiç kuşkusuz en önemlisi Kartaca şehridir. Bilindiği gibi Kartaca ile Roma arasında Akdeniz'de egemen olma savaşı yıllar boyunca sürmüştür.

M.Ö 8. yy sıralarında Ege bölgesindeki başlıca İyon şehirleri -Smyrna (İzmir-Bayraklı), Miletos, Efesos, Melie, Priene, Lebedos, Samos, Khios- Batı Anadolu'da yüksek bir uygarlığa ve şehirleşmeye işaret etmektedir.

5. yy dan itibaren Yunanistan'da şehir devletleri ortaya çıkar. En önemli şehir devletleri arasında Pelegonnes'te Sparta, Argos, İstmos bölgesinde Korint ve Megara, Orta Yunanistan'da Fokis'te Delfoi, Boitya'da Thebai, Attila'da Atina ve Teselya'da Larissa gösterilebilir.

Yunan kolonizasyon hareketi sonunda Fenikelilerin Akdeniz ticari ve egemenliği gerilemeye başlar. Yunan kolonileri Akdeniz, Ege ve Karadeniz kıyılarında geniş bir alana yayılır. İtalya yarımadası ve Roma uygarlığı üzerinde önemli etkileri olur.

Makedonya'lıların Yunanistan ve Ege'de hakim duruma gelmelerinden sonra; bu bölgelerdeki şehirlerde Hellenizmin etkisi altına girer. Bununla beraber gerek Perslerin, gerekse Yunanlılar'ın Avrupa içlerinden Hindistan'a kadar el değiştirerek egemen olmaları, bu bölgelerdeki şehirlerin kendi karakterlerini kaybetmelerine yol açmamıştır. Buna rağmen Pers ve Yunan etkilerinin olmadığı da söylenemez.

Roma'nın kuruluşundan önce (M.Ö 753) yarımada da Etrüsk şehirleri vardı (Tanquini, Caere, Vulci, Veii, Clusium). Güneyinde ise Yunan koloni şehirleri kurulmuştu. Romalılar üzerinde gerek Etrüsk, gerekse de Yunan etkileri bir hayli fazla olmuştur. "M.Ö 265/4 yılında yapılan nüfus sayımına göre, eli silah tutan Roma vatandaşlarının sayısı 292.000 kişi... bütün nüfusun 1 milyona yakın olacağı tahmin edilmektedir. (Atlan, 1970:61)

Romalılar, çiftci ve askerdiler. Roma'dan başlayarak bütün İtalya'ya yayılan caddeler büyük bir ulaşım kolaylığı sağlıyordu.

Roma şehrinin İtalya'ya hakim olmasından ve Romalıların tarih sahnesine çıkmalarından sonra, Akdeniz'de son Fenike kolonisi olan Kartaca şehri ile hegemonya nın kime ait olacağı ile ilgili olan Roma-Kartaca savaşları başlar. Tüccar ve denizci bir ulus olan Kartaca'nın yaklaşık olarak nüfusu 300.000 dir. (Atlan, 1971:64)

Roma uygarlığı ve bu uygarlığa adını veren Roma şehri arasında kopmaz bağlar vardır. Kartaca şehrinin Akdeniz'deki

etkinliğinin ortadan kaldırılmasından sonra (M.Ö 264-146) giderek güçlü bir imparatorluk haline geldi. Yeni fetihler, Roma şehrine birçok yabancının göç etmesine yol açtı. Şehirde yeni bir iş adamları sınıfı gelişti. İmparatorluk, Roma'ya bağlı bir siteler federasyonu şeklinde örgütlendi. I.yy ın sonunda Roma devleti olmaktan çıkarak fiilen imparatorluğun merkezi haline geldi. Antoninus'ler zamanında şehir nüfusu bazı bilginlere göre 1 milyon kişiyi buluyordu. Bu büyük merkezin içinde yoksullar "insulae" adı verilen çok katlı yapılarda birbiri üzerine yığılmış bir şekilde yaşarken; zenginler her biri birer gerçek saray olan bahçeli büyük evlerde oturuyorlardı. Roma'lılar ulaşımın ne derecede önemli olduğunun bilincinde idiler ve Roma şehrini çok geniş bir yol şebekesi ile imparatorluğun bütün illerine bağladılar. Şehrin suyu su kemerleriyle, Apenin' lerden; denizyolu ulaşımı ve yiyecek ihtiyaçları ise Tevere'nin ağzındaki Ostia limanıyla sağlanıyordu. M.S II.yy da fetihlerin durması ve sınırlarda Germenler'le Part'ların baskıları sonucunda şehir, çevresi 18.837 m.yi bulan Aurelicnus surlarının içine çekildi. M.S 324 de imparatorluk ikiye bölündü. Batı Roma İmparatorluğu başkenti olan Roma şehri egemen olduğu alanları kaybederek 476 da yıkıldı.

"Romalılar bir şehir veya kasaba kurarlarken, önce bir plan yaparlardı. Caddeler ve sokaklar birbirlerini dik keserlerdi. Dikdörtgen şeklindeki arsalar parsellenir ve evler buralara inşa edilirdi."(Saran, ders notları:19)

Bilindiği gibi imparatorluk sınırlarının genişlemesi ile Avrupa'dan Asya'ya kadar olan bölgedeki Yunan, Anadolu, Suriye, Mısır vb. gibi ülkelerdeki şehirler Roma egemenliği altına girmiştir.

Batı Roma imparatorluğu M.S 476 da yıkılması ile aynı zamanda ilk çağda sona eriyordu.

Müslümanlığın ortaya çıkışı ile birlikte, dünya hızlı bir değişmeye şahit oluyordu. Mekke ve Medine şehirlerinden başlayarak hızla yayılan müslümanlık 632 yılında bütün Arap yarımadasında etkin hale geldi ve o zamana kadar bir birlik kuramamış olan Bedevilerin yaşantılarında çok büyük bir değiş-

şiklik meydana getirdi. İslamiyet o güne kadar görülmemiş bir hızla yayıldı ve hızla girişilen fetihler sonunda Araplar kendilerini 732 yılında Fransa'nın ortalarında buldular. Batıda Kuzey Afrika ve İspanya, doğuda Hindistan ve Çin'e kadar uzanan çok geniş bir alanda sürüyordu islamiyetin ilişki ve etkileri.

Böylece bu bölgelerde kurulmuş olan şehirlerde Arapların kontrolü altına girmiş oluyordu. Giderek İslam özelliği taşıyacak olan bu kentlerden bazıları ise"Mekke, Şam, Halep, Kudüs gibi islam öncesi kentleriyle Küfu, Basra, Bağdat, Fustet, Kayrevan, Medine-tüz-Zehra gibi yeni kurulmuş olanlardır." (Kuban,1975:117) İspanya'da Cordaba ve Granade ise yeni idari ve ticari merkezler olarak dikkati çeker. X yy da yeni bir şehircilik sistemi ortaya çıktı ve önceden hazırlanmış bir plana göre Satranç tahtası biçiminde büyük şehirler kuruldu; Dicle üzerine Samerra ve Ca'feriye... şimdiki Tunus'ta Mehdiye, Fatimi'lerin Yeni-Kahire'si, Endülüs'te eski Kurtuba yakınında Ez- Zehra gibi. (Mazaheri,1972:209-210)

Çok büyük olan İslam başkentlerinde her uluştan insan bir arada yaşıyordu. Şehirlerin nüfusları hakkında kesin bir bilgi yoktur. "XI yy da Bağdat şehrinin yaklaşık 1,5 milyon erkek nüfusa sahip olduğu sanılmaktadır." (Mazahari, 1972:209)

Genel olarak bütün şehirlerde birkaç yüz yataklı hastaneler kurulmuştu. Her türlü tedavi ücretsiz yapılırdı. Her şehirde ticaret için ayrılmış fenduk veya han denilen geniş mağazalar bulunurdu. Şehirlerin en hareketli ve kalabalık yerleri kuşkusuz değişik meslek gruplarının zanaatkarların çalıştığı çarşılardı. Şehirler arasındaki ulaşım kervanlarla yapılırdı. Yollar üzerinde kervansraylar yapılmıştı. Oldukça iyi düzenlenmiş posta hizmetleri vardı. Haberleşmeyi Çin ve Bizans'la bile yapabiliyorlardı. Ortacağ Arap ekonomisinde köleler önemli bir yer tutuyordu ve her kentte köle alınıp satılan esir pazarları kurulurdu.

Araplar fethettikleri ülkelerdeki bilim ve kültürel gelişmelerden etkilenmekte geç kalmadılar. VIII. yy dan itibaren Arap etkisi altına giren bütün ülkelerde öğretim ve eğitim

kurumları mevcuttu. Matematik, top, fizik, kimya bilimlerinde büyük ilerlemeler oldu.

Ortaçağ Avrupa şehirlerinin genel görünümleri, etraflarının ziraat yapılan topraklar ve surlarla çevrilmiş durumda olması idi. Şehirlerde dini ve askeri faaliyetler önemli bir unsur haline gelmişti. Her ne kadar ekonomik faaliyet tarıma dayanıyor idiyse de X. yy dan sonra ticaretin gelişmesi sonucu yeni şehirler ortaya çıktı. Birçok yeni şehir kurulmasına rağmen bu şehirlerin nüfusu pek kalabalık değildi. Örneğin "15. yy da Londra'nın nüfusu 40.000 kadardı (Güney, 1977:37). Venedik, Milano, Floransa, Nürnberg, Ypreo ve Brüksel şehirleri önemli merkezlerdi.

Nüfusun artması ve ticaretin gelişmesiyle, şehir yaşamında değişiklikler meydana gelmeye başladı. Feodal beylerin ve asaletin yerini yavaş yavaş ticaret burjuvazisi ve sermaye almaya başladı. Rönesans devri sırasında feodal devletler bir araya gelmeye ve siyasi birlikler oluşturmaya başladı.

16.yy dan sonra geleşen şehirlerin yaklaşık nüfusları; Londra 250 bin, Napoli 240 bin, Milano 200 bin, Palarmo ve Roma 100 bin, Lizbon 100 bin ve Paris 180 bindir.

17. yy dan itibaren şehirlerin gelişmesi hızlandı. Fabrika üretiminin artması, keşifler ve ulaşımın kolaylaşması, bilimsel ve teknolojik yenilikler, kırsal bölgelerden şehirlere göç, üretimde iş bölümü vs. gibi nedenlerinde etkilediği gelişme 18. yy ın ortalarına doğru Sanayi devrimine yol açtı. Bu hızlı değişimin uygarlık, şehirler ve şehir yaşamı üzerinde son derece güçlü olumlu , olumsuz etkileri oldu. Hakim fonksiyonun fabrika üretiminin olduğu şehirler ortaya çıktı. İlk örnekleri İngiltere'de görülen bu şehirler daha sonra Avrupa'ya yayıldı. 19.yy a girildiğinde İngiltere'de 33 şehrin nüfusu 100 binin üstündeydi. 1914 lere gelindiğinde ise Londra'nın nüfusu 7 milyonu çoktan aşmıştı .

Koşullar ne şekilde olursa olsun insan dünyanın her noktasında şehirler kurmuştur. Binlerce metre yükseklik ve hiç de uygun olmayan iklim koşulları dahi şehirlerin kurulmasını ve gelişmesini engelleyememiştir. Kentleşme hızları her ne kadar birbirine eşit olmasa da, dünyada ve ülkelerde, kentlerde yaşayan insanların sayısı hızla artmaktadır.(Çizelge IV-1)

Buna paralel olarak da şehirler ve şehir sayıları da büyük bir hızla artmaktadır.

Bununla birlikte günümüzde bazı ülkeler şehirleşme devresinin sonuna gelmiştir. Bu ülkelerde şehir nüfusu artış göstermekle birlikte, şehirlerde yaşayanların toplam nüfusu oranı değişmemekte veya azalmaktadır.
"Böylece tipik bir şehirleşme eğrisi S harfine (∼) benzemektedir... Şehirleşme hızının azalması, İngiltere'de 1861, Belçika'da 1910 ve İsveç'te 1920 yılından sonradır". (Göney, 1977: 49).

ÇİZELGE IV-1 DÜNYANIN ÇEŞİTLİ KITA VE BÖLGELERİNDE ŞEHİR VE KIR NÜFUSU

	Şehir nüfusunun toplam nüfusa yüzdesi (1960)	Kır nüfusunun toplam nüfusa yüzdesi (1960)
DÜNYA	33,0	67,0
AFRİKA	18,0	82,0
DOĞU ASYA	23,0	77,0
AVRUPA	18,0	82,0
KUZEY AMERİKA	58,0	42,0
OKYANUSYA	70,0	30,0

KAYNAK : Göney, 1977:50

1960 yılında şehirli nüfusu,toplam nüfusun % 33 oranındadır. Avrupa, Kuzey Amerika, Okyanusya dünya şehir nüfusunun üstünde bir orana sahiptir.

"Dünyada 1920 ile 1960 yılları arasındaki devrede nüfus yaklaşık olarak % 61 oranında artmıştır.... Bu 40 yıllık devrede yarım milyon veya daha fazla nüfuslu şehirlerde nüfus artışı, dünya ortalamasının iki vaya üç misli olmuştur" (Göney, 1977:51-53).

Dünyadaki şehirleşmenin genel eğilimi, nüfusun fazla olduğu şehirler yönündedir.

B- TÜRKİYE'DE ŞEHİRLEŞMENİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Roma İmparatorluğunun batıda çöküşünden sonra (476), imparatorluğun doğudaki uzantısı olan Bizans, Türk'lerin Anadolu'ya yerleşmeleriyle güçlü görüntüsünü yitirmeye başladı . Bizans'ın önemli şehirleri Nicomediye (İzmit), Sangarios (Sakarya), Antakya, Trabzon gibi şehirler, birer birer Türkler tarafından alındılar. Zaman zaman nüfusu yarım milyonun üzerine çıkan Konstantinopolis'in(İstanbul) de alınışıyla (1453), Doğu Roma İmparatorluğu sona ererken yeni bir cağ başlıyordu.

Bilindiği gibi Türklerin esas olarak Anadolu'ya göçüşleri 1071 tarihinden sonradır. Türk halk kitleleri bu tarihten sonra, büyük bir hızla Anadolu'ya akmışlardır. XII.yy da Sinop, Antakya çizgisinin doğusunda kalan topraklar Türkler'in denetimi altına girmiştir. Selçuklu devletinin kuruluşundan önce de Türkler, bizans şehirlerine yerleşerek mahalleler kurmuşlar, şehir hayatına alışmışlar ve ticareti öğrenmişlerdi.

XIII. yy ın başında Konya'yı kendine merkez yapan Anadolu Selçuklu devletiyle birlikte, Anadolu'daki bütün şehirler de Selçuklu egemenliği altına girdi. Selçuklu döneminde, yeni kentler kurulmuş (Beyşehir), Alanya, Aksaray gibi kentlerde yeniden düzenlenerek, camiler, medreseler ve saraylar yapılmıştır. Şehirlerdeki nüfus ise, "Müslüman Türklerle, Rum ve Ermenilerden teşekkül ediyordu...Şehirlerin Hristiyan halkı, sanayi faaliyetlerine ve şehir içi ticarete itibar ettikleri halde, Türkler daha çok emlak sahibi olmaya önem veriyorlardı". (Akdağ, 1974:15) Zengin olan Türkler ise medrese, cami,hanebah, zaviye gibi hayır kurumları ve vakıflar kuruyorlardı.

Anadolu kentlerinin türkleşmesi;"eski kentlerin gelişmesi ve yeni kent fizyonomisinin doğuşu, yeni yeni kentlerin kurulması ve göçebelerin kentli olması"ile yakından ilgilidir. (Kuban, 1975:127) Şehirlerde Türk nüfusunun hızla artmasıyla birlikte, ticaret ve zanaat da denetim altına alındı. Kurulan zanaat dernekleri Loncalar şeklinde örgütlendiler. Loncalar; "her zanaat şubesinde calışan insanları birer "pîr"in manevi

dini kutsiyetine inandırarak, onları bu zanaatın tarikatı içinde sadık ve mesleğin bütün kaidelerine candan bağlı müritleri haline getiriyordu". (Akdağ, 1974:17)

Her meslek grubunun; kuyumcular, fırıncılar, ayakkabıcılar, kasaplar, bezciler (dokumacılar), dericiler vs. gibi birer "üstad"ları vardı ve iki olamazdı. Buralarda çalışanlar, işçi ve çıraklar usta olabilmek için ciddi bir imtihandan geçerek merasimle "üstadlık payesi" alırlardı.

Loncaların sosyal örgütlenmesi ise; her zanaat kolunun kendisine "ahî" adı verilen, sevilen ve yaşca büyük olan "üstad"lar aracılığıyla olur. Şehrin iktisadi hayatında rolü en üstün olan zanaat derneğinin şeyhi, diğer bütün "ahîler"den üstün olarak "ahî baba" kabul olunmaktaydı".(Akdağ, 1974:19)

Şehirlerdeki diğer bir meslek kuruluşu da danişmendlerdir. Bu topluluk içinde; müderrisler, zaviye, hanebâh (tekke) şeyhleri, imamlar vardır."Ahî"lerde olduğu gibi, ilim ehli olanlardan en tanınmış ve muhterem birisi diğerlerinin başına reis olarak gösteriliyor ve kendisine "Şeyh'ul İslam" deniyordu.

Meslek kuruluşlarının dışında kalan halk tabakaları, semtlere göre ayrılmış mahallelerde oturuyorlardı. Bunların dışında kalan grub ise askerler, maliye ve idare memurlarından oluşmaktaydı.

Selçuklular döneminde gelişmiş bir şehir hayatının yanı sıra, yoğun bir ticari faaliyette sürüyordu. Önceleri Konya, Sıvas ve Kayseri üzerinde yoğunlaşan ticari faaliyet XIII.yy da uluslararası bir nitelik kazanmıştır.

XIII. yy ın sonu ve XIV. yy ın başlarında Selcuklu'ların yıkılışıyla, Anadolu toprakları parcalanır. Selçuklu devletinin son yıllarında Eskişehir'le, Bilecik arasına yerleşen Türkler; kısa sürede Bursa, İznik, İzmit gibi şehirleri ele geçirmişlerdi. Bu bölgede, adını devletin kurucusu Osman Bey'den alan Osmanlı devleti hızlı bir gelişim göstermiş ve nihayet XVI. yy da rakipsiz bir imparatorluk haline geldi. Macaristan, Suriye, Mısır ve Kuzey Afrika'nın çoğu denetim altına alındı. Akdeniz bir Osmanlı gölü haline geldi.

Osmanlı'ların, Bursa-Edirne-İstanbul çevresine hakim olup yerleşmeleriyle, bu şehirler önemli bir kültür merkezi haline geldi ve ekonomik merkezlerde, Konya-Kayseri-Sivas bölgesinden batıya kaydı. Tokat, Amasya ve Ankara civarındaki kasaba ve köyler büyüdü, kültürel faaliyet hızla gelişti.

Osmanlı'ların aldıkları şehirlere, hızla büyük bir Türk nüfusu göç ediyordu. Bizans'tan kalan şehirlerdeki, "iktisadi faaliyetin karakteri, kültür ve yaşayış itibariyle de Türkleşmesinde o zaman Anadolu'sunun şehirlerindeki "Esnaf-Ahî" teşkilatına dayanan ticaret sisteminin büyük rolü vardı". (Akdağ, 1974: 483) Ahi-Esnaf kuruluşu her şehrin geleneksel bir yapı öğesi olarak hızla kuruluyordu. Buna, göç edenlere yerleşinceye kadar ücretsiz bakılması eklenince, şehirlerdeki yapı hızla değişiyordu. Filibe, Sofya, Üsküp, Selanik gibi şehirler, bu değişimin sonunda birer Türk şehri özelliğine büründüler.

İstanbul'un alınışından sonra şehrin nüfusunu artırabilmek için Anadolu ve Rumeli'den getirilen insanlara ücretsiz ev verildiyse de önceleri yeterli sayıda nüfus sağlanamadı. Zamanla artan nüfus sonunda İstanbul dünyanın en kalabalık şehirlerinden biri haline geldi.

Feodal yapının özelliklerini taşıyan bütün şehirlerde olduğu gibi, Osmanlı şehirlerinde de, "merkezde bir mabet (cami) merkezi devlet ofisi...lonca binası ve depo gibi bir bedesten vardır." (Ortaylı,1979:195) Bu merkezin etrafında ise zanaatçıların ve esnafın bulunduğu , her biri belirli bir dalda çalışan esnaf tarafından kurulmuş dükkanların bulunduğu çarşı, sokaklar yer alır. Saraçlar, kavaflar, sahaflar, yemeniciler, bakırcılar çarşısı gibi. Bu iş bölgesinden sonra da evlerin bulunduğu mahalleler yer alır. "Osmanlı kentinde mahalle, sosyal sınıflaşmaya göre değil, etnik ve dini farklılığa göre biçimlenmiştir. Yani Müslim ve Gayri Müslim aynı mahallede oturmaz".(Ortaylı, 1979:196) Örneğin; İstanbul'da Balat (musevilerin mahallesi), Fener (Rum'ların), Samatya, Kumkapı (Ermeni'lerin) ve Sulukule (Çingenelerin) gibi semtler ayrılmıştı.

Osmanlı imparatorluğu'nda düzenli aralıklarla nüfus sa-

yımı da yapılmıştır. Nüfusun "1520-1530 senelerinde 12-12,5 milyon civarında olduğu anlaşılmaktadır. 1831 de yalnız erkek nüfusu, Asya'da 7-7,5 milyon dur...1844 yılında 36,5 milyon ve bu nüfusun 10,5-12 milyonunun Anadolu'da bulunduğu sanılmaktadır. 1844 de Osmanlı İmparatorluğu nüfusu 28,9 milyondur. Bu nüfusun 11,8 milyonunun Anadolu bölgesinde yaşadığı tahmin edilmektedir". (Yalçıntaş, 1972:6-7)

Osmanlı imparatorluğu'nun nüfusu hakkında kesin bilgiler elde edilememekle beraber, Anadolu topraklarındaki nüfusun pek fazla artmadığı dikkati çekmektedir.

ÇİZELGE IV-2 16. yy da BAŞLICA ŞEHİRLERİN NÜFUSU

ŞEHİR	1520-1530	1571-1581
İstanbul	400.000	700.000
Halep	56.881	45.000
Şam	57.326	-
Bursa	34.930	70.686
Edirne	22.335	30.140
Amid	18.942	31.448
Ankara	14.872	29.007
Atina	12.133	17.616
Tokat	8.354	13.282
Konya	6.127	15.356
Sıvas	5.560	16.846
Saraybosna	5.632	23.485
Manastır	4.647	5.918
Üsküp	4.631	9.867
Sofya	3.899	7.848

KAYNAK : Ö. Lütfi Barkan , Aktaran Yalçıntaş:139

Çizelge IV-2 de görüldüğü gibi, 16.yy da İstanbul dışında kalan şehirlerin nüfusu pek fazla değildir. Avrupa'nın aynı yüzyıldaki şehirleriyle karşılaştırıldığında, İstanbul 700 binlik nüfusuyla dünyanın en büyük şehirleri arasındadır.

İstanbul dışında kalan şehirler arasında ise 70 binin üstündeki nüfusuyla Bursa ilk sırayı alır. Sonraki sıralarda

ise; Halep, Amid (Diyarbakır), Edirne ve Ankara görülmektedir.

Nüfusun artması şehirlerde beslenme ve yakacak ihtiyacının karşılanmasında sorunlar yaratır. Örneğin; "İstanbul için Mısır'dan pirinç, Balkanlar'da Dobruca'dan buğday, Yakın merkezlerden (Gelibolu, Tekfurdağı gibi) et ve kesimlik hayvan, Kırım'dan süt mamülleri" getiriliyordu. (Ortaylı, 1979:216-217) Ulaşım imkanlarının ilkelliği, karaborsacılık, istifçilik, kıtlık ve pahalılık şehirde sık sık ayaklanmalara neden oluyordu.

Osmanlı kentlerinde su yolu, lağım gibi alt yapı tesislerinin kurulması vakıflara ait bir görevdi ve hayırseverlik adına şahısların veya grupların girişimleri sayesinde yerine getirilirdi.

Osmanlı yol sistemi, Roma İmparatorluğu'ndan sonra Akdeniz ve Ortadoğu bölgesinde en önemli birleştirici rolü oynadı. Roma döneminde "Via Egnatia"adı verilen bu yol üzerinde , Edirne (Hadrianopolis), Niğbolu (Nicepolis), Sofya (Sardıca), Niş (Naissus), Belgrat (Singidunum) önemli merkezlerdir. Yol üzerinde konaklama tesisleri yapılmış ve seyahat edenlerin yol emniyeti sağlanmış idi.

XVI. yy ın değişen dünya koşulları, gerileme dönemine girmiş olan Osmanlı İmparatorluğu'nun yapısal çözülüşünü hızlandırdı. Bu hızlı çözülüş ve çöküşün nedenleri arasında;

1- Batı'da XV. yy da başlayan coğrafi keşiflerle Akdeniz'deki ticaret yollarının önemini yitirmesi,

2- Amerika'nın yağma edilmesiyle Avrupa'ya sokulan çok sayıda altın ve gümüş, bunun sağladığı sermaye birikimi, Osmanlı besin ve hammaddelerinin ucuz bir görünüm kazanması,

3- Batıda ticaretin gelişmesi ve sermaye birikimiyle ortaya çıkan ekonomik üstünlük,

4- Kapitülasyon lar,

5- Ordunun giderlerinin artması,

6- Fransız devriminin uluslararası etkileri gibi nedenler sayılabilir.

V- TÜRKİYE'DE ŞEHİRLEŞME

Türkiye'de şeihrleşme olayının önemli noktalarından birisi, "sanayi devrimini yüzyıl geriden"izliyor olmamızdır. (Keleş, Yavuz, Geray, 1978:9). İkinci önemli nokta ise; "tarım toplumundan sanayi toplumuna, kırsal yapıdan kentsel yapıya ve işleyişe yönelme" (Tütengil, 1977:9) olarak gösterilebilir. Ve nihayet her ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısının farklı olması, Türkiye'nin kendisine has özellikler taşıması ve bu hareketlerin hızlı olmasıdır" (Keleş,1978:24)

Türkiye'de köy ve şehri birbirinden ayırabilmek için ileri sürülmüş olan nüfus ölçeği değişiktir.- şehirleşme bölümünde kısmen de olsa buna değinildi- "İdari bakımdan 2000 ölçüsü resmi olarak yürürlükte ise de, yerli yabancı yazarlar değişik gerekçelerle 3bin, 5 bin, 10 bin ölçeklerini önermişlerdir" (Tütengil, 1977:9). Son yıllardaki genel eğilim 10 bin ölçeğinin kullanılması doğrultusundadır. Bu eğilime paralel olarak Türkiye'de şehir ve şehirleşme kavramları geçtiğinde, 10 bin ve üzerindeki yerleşmelerden bahsedildiği akla gelmelidir.

Türkiye'deki şehirleşme ile batıda ortaya çıkan şehirleşme arasında büyük farklılıklar vardır. Örneğin;

a- Avrupa ve Kuzey Amerika'da şehirleşme, sanayi devriminin yarttığı büyük sanayi kuruluşları çevresinde olmuştur. Türkiye'de şehirleşme ise, sanayiye dayali olmaktan çok batıdaki sanayiye bağımlı. "Sömürgecilik,çağının kentleşme modeline uygun düşmektedir" (Keleş, 1978:29).

b- İçinde bulunduğumuz yüzyılda tıp biliminin de katkısıyla bir nüfus patlaması olmuştur. Yüzyılın başında sanayileşmiş ülkelerde % 2 yi geçmeyen nüfus artış hızı, gelişmekte olan ülkelerde (Türkiye gibi) % 2,8 hatta kimilerinde % 3 ü " (Keleş, 1978:29) bularak daha hızlı bir artış gösterir.

c- Modern ve sanayileşmiş ülkelerde tarımın yapısı ve verimliliği ile sanayi arasında bir denge ve tarımsal üretimde ihtiyacın üzerinde artış vardır. "Türkiye ve öteki az gelişmiş ülkelerde, tarımda artık-ürün kısa bir süreden bu yana yaratı-

labilmektedir"(Keleş, 1978:29).

d- Bunlarla ilişkili olarak, "sanayileşmiş toplumlarda, kentleşmenin, tarihsel gelişimi içinde genellikle kalkınma ile birlikte yürüdüğü; gelişmekte olan ülkelerde ise (Türkiye gibi) koşut olarak yürümediği, fakat kalkınmanın kentleşmeyi çok daha yavaş bir hızla geriden" (Keleş, 1978:29-30) izlediği görüşünün ağırlık kazanma eğilimi belirmektedir.

Türkiye nüfusu 1950 lerden itibaren hızlı bir artış göstermektedir. Çizelge V-1 de görüldüğü gibi 1927-1935 yılları arasında nüfusun gerçek artış hızı binde 21,1 dir. 1950-1955 yılları arasında ise binde 27,7 ye yükselir. 1960-1965 döneminde, yurt dışına olan göçler nedeniyle artış hızında düşme görülmektedir. 1965-1970 döneminde ise, bir önceki dönemle karşılaştırıldığında nüfusun artış hızının yükseldiği görülmektedir.

ÇİZELGE V-1 TÜRKİYE'DE TOPLAM NÜFUS ve SAYIMLAR ARASI NÜFUS ARTIŞ HIZI (1927-1970)

YILLAR	TOPLAM NÜFUS	GERÇEK NÜFUS ARTIŞ HIZI (1000 de)
1927	13.648.270	
1935	16.158.018	21,1
1940	17.820.450	19,6
1945	18.790.174	10,6
1950	20.947.188	21,7
1955	24.064.763	27,7
1960	27.754.820	28,5
1965	31.391.421	24,6
1970	35.605.176	25,6

KAYNAK: Türkiye'de Nüfus, H.Ü. Nüfus Etüdleri Enstitüsü yay. , Ankara, 1975:5

Türkiye'de nüfusun artış hızıyla birlikte, şehirleşmede de hızlanma görülmekte ve toplam nüfus içerisindeki şehir nüfusu yüzdesi Çizelge V-2 de görüldüğü gibi giderek artmaktadır. 1927 yılında % 24,2 olan toplam nüfus içerisindeki şehir nüfusu oranı; 1950 yılında % 25 e yükselmiştir. 1960 da

% 34,4 olan şehir nüfusunun oranı 1970 de % 38,5 e ve nihayet 1975 de % 41,8 e yükselmiştir. Görüldüğü gibi 1950 den itibaren, toplam nüfus içerisindeki şehir nüfusunun payı, artan bir oranda hızlı bir değişim göstermektedir. Şehirsel nüfus, genel nüfustan daha hızlı bir şekilde artmaktadır.

ÇİZELGE V-2 SAYIM YILLARINA GÖRE TOPLAM TÜRKİYE NÜFUSU, TOPLAM ŞEHİR NÜFUSU VE ŞEHİR NÜFUSUNUN TOPLAM NÜFUS İÇİNDEKİ YÜZDESİ

Sayım Yılı	Toplam Nüfus	İl ve ilçe merkezi şehir nüfusu	%
1927	13.648.270	3.305.879	24,2
1935	16.158.018	3.802.642	23,5
1940	17.820.950	4.346.249	24,4
1945	18.790.174	4.687.102	24,9
1950	20.947.188	5.244.337	25,0
1955	24.064.763	6.927.343	28,8
1960	27.754.820	8.859.731	31,9
1965	31.391.421	10.805.817	34,4
1970	35.605.176	13.691.101	38,5
1975	40.347.719	16.869.068	41,8

KAYNAK : D.İ.E Türkiye İstatistik Yıllığı, 1977,s.30

Çizelge V-3 de ise, son otuz yıl içinde, her 10 yıllık dönem için genel ve kentsel nüfus artışı görülmektedir. Kentsel nüfusun genel nüfustan daha hızlı artmıkta olması, kısa dönemler içinde bile gözlenebilmektedir.

ÇİZELGE V -3 GENEL VE KENTSEL NÜFUS ARTIŞI (1940-1970)

DÖNEMLER	GENEL NÜFUS ARTIŞI %	KENTSEL NÜFUS ARTIŞI %
1940-1950	17,5	20,1
1950-1960	32,8	80,2
1960-1970	28,3	70,5

KAYNAK : Yavuz, Keleş, Geray, 1978:26

"Nüfus sayımı dönemleri içinde her yıl ortalama olarak artan miktarın dönem başındaki kentsel nüfusa oranına "yıllık ortalama kentleşme hızı" adı verilirse, bu hızında 1945 lerden sonra sürekli olarak arttığını görürüz."(Keleş, Geray, Yavuz, 1978:26).

Türkiye'de şehir nüfusu olarak 10.000 kriteri kabul edildiğinde, şehir sayısı da sürekli olarak artış göstermektedir. "1927 de 66 olan kent sayısı, 1950 de 102 ye, 1970 de 229 a, 1975 de ise 270 e ulaşmıştır... Kent sayısının artması, küçük kasabaların, nüfusu 10.000 den çok olan yerleşmeler kümesine geçmesiyle olmaktadır." (Keleş, Geray, Yavuz, 1978:26)

Bu şehirlerden bir kısmı, çok uzun süren gelişmeler sonunda şehir olurken, bir kısmı da sanayi faaliyetleri için kuruluş yeri olarak seçilmelerinden dolayı şehir olmaktadır. "Kentsel nüfus, kent sayısından daha hızlı arttığından, ortalamakent büyüklüğü de artmaktadır. 1935 de 33000 olan ortalama kent büyüklüğü, bugün 55000 dir"(Keleş, Geray, Yavuz, 1978: 27) Kentleri nüfus gruplarına ayırıp, her gruptaki nüfusun artış hızına bakarsak, bazı grupların diğerlerinden hızlı bir artış gösterdiğini görürüz.

Hızlı artış gösterenler, genellikle nüfusu 100000 i aşan ve Türkiye ölçülerine göre büyük kentler olarak adlandırılabilecek şehirlerdir. İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Bursa son yirmi yıl içinde artan şehir nüfusunun büyük bir kesimine sahiptirler. Bu şehirlerdeki "artışların toplamı 2 milyon kadar etmektedir ki, bu miktar, bugün nüfusu 20-100000 arasında bulunan 92 kentin nüfus toplamlarına eşittir" (Keleş, Yavuz, Geray, 1978: 30). Bazı kentler, son sayım dönemlerinde kentleşme hızı olarak büyük kentlerin hızını geçerler. Örneğin; "Diyarbakır (%6,9) , Urfa (%7,3), İzmit(%7,5), Elazığ (%7,6), Gaziantep (%8,2) ve Maraş (%13,2) gibi kentler, hızla büyüyen kentler olmuşlardır." (Keleş, Yavuz, Geray, 1978: 30). Nüfusları fazla olmamakla beraber, sanayileşmeye parelel olarak gelişen; Karabük (%7,2), Batman (%8,0) ve Kırıkkale (%11,8) yüksek şehirleşme hızlarıyla dikkati çekerler.

Araştırmanın konusu içerisine giren ve "orta büyüklükteki şehirler" olarak adlandırılan şehirler de önemli nüfus artışlarına sahip bulunmaktadırlar.

Şehirlerin ülke üzerindeki coğrafi dağılımlarına bakıldığında, önceleri sehirlerin genellikle Türkiye'nin batı kısmında yoğunlaştıklarını görüyoruz. 1950 den itibaren oluşan hızlı bir değişim süreciyle birlikte bugün şehirlerin ülke üzerine daha dengeli bir şekilde dağıldığını görüyoruz. Bununla birlikte şehirleşmenin genel eğilimi, ağırlıklı olarak Türkiye'nin batı bölgelerine doğrudur.

Prof. Erol Tümertekin, şehirlerin coğrafi dağılımlarında; 1935-1970 yılları arasında meydana gelen iki özelliğe dikkati çekerek:

"a- Şehirsel yerleşmeler ülkenin hemen her yerine dağılma yolundadır.

b- Belirli merkezlerde yoğunlaşma meydana gelmektedir." (Tümertekin,1973:7) diyor. İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerin etrafında yığılmalar olmakla beraber, Karadeniz kıyılarında (Samsun ve Trabzon arası), Güneyde (Adana ve çevresi), İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde, 1960-1965 arasında çok nüfuslu şehirlerin ortaya çıkmaya başladığı görülür. "Şehirleşmenin Doğu ve İç anadolu'ya, çoğunlukla askeri ve idari sebeplerle nüfus artmasına bağlı olmaksızın" (Tümertekin, 1973:15) gerçekleştiği dönemde 1960-1965 arasıdır.

Teorik olarak şehirleşmeye yol açan nedenlere "şehirleşme" bölümünde değinilmişti. Şehirleşmeye yol açan nedenler nasıl tespit edilirse edilsin sonuçta karşılaşılan, nüfusun hareketliliği ve göç olgusudur. Sonuçta göçe yol açan nedenler, genel olarak 'itici' ve 'çekici' nedenler olarak ikiye ayrılırlar. İtici nedenler, kırsal yapıdaki değişiklikleri, çekici nedenler, kentsel yapıdaki değişiklikler olarak kabul edilirler. Prof. Ruşen Keleş bu iki nedene 'iletici'nedenleri de ilave eder. (Keleş, 1978:37)

İtici nedenler köyünün toprağından, tarımdan ve sonuçta köyünden ayrılmasına yol açan nedenlerdir. Tarımda verimin

azlığı, gelirin yetersizliği, toprak mülkiyetinin dengesiz dağılışı ve tarımda makineleşme, iklim koşulları ve toprak kayması itici nedenlerin başında gelir. "Gerçekten, tarımda çalışmakta olan % 65 oranındaki faal nüfus, ulusal gelirin yalnız % 25,3 ünü sağlamaktadır. Çiftçi ailelerden % 30 a yakını toprak sahibi değildir" (Keleş, 1978:37). Başkalarına ait topraklarda yarıcı, ortakçı ve maraba olarak çalışırlar.

İletici nedenler, ulaşım imkanlarının artışıdır. "Kentleşme hareketi, mal ve hizmet değiş tokuşunun, belli taşıma ve haberleşme ağları içinde merkezileşmiş belli yerleşme noktaları ile bu merkezlere bağlı çeşitli büyüklükteki yerleşmeler arasındaki yoğunlaşmadan doğar" (Keleş, 1978:37). 1950 den itibaren ulaşım imkanlarının hızla artması, şehirleşme üzerinde olumlu etkiler yapmıştır. Eğitim ve haberleşme oranları, yurt dışından dönen işçilerin şehirlere yerleşmeyi tercih etmesi vb. gibi nedenler de bu hareketlere katkıda bulunmaktadır. Ve özellikle, eğitim, okur-yazarlığın şehir yaşamı için özel bir önemi olduğunu vurgulamak gerekir. "Birçok sosyal bilim mensubu, okur-yazarlığın, kentsel kesimde yaşayan insanların özelliği olduğu görüşündedir. Hatta bazı yazarlar için okur-yazarlık "kentli" olma faktörlerinden biridir "(Akkayan, 1979:55)

Kırsal kesimle karşılaştırıldığında şehirler, daha büyük oranda okur-yazar nüfusa sahiptirler. Örneğin; "1965 lerde kentler % 70 cıvarında okur-yazara sahipken, kırsal alanda % 40 civarı ile sınırlı kalınmıştır... Kentler ortalama olarak kırlardan % 30 daha fazla okur-yazar nüfus barındırmaktadır." (Akkayan,1979:56) (Çizelge V-4) kırsal ve kentsel kesimdeki farkı büyük bir açıklıkla yansıtmaktadır.

ÇİZELGE V-4 1950-1965 DEVRESİNDE TÜRKİYE'DE KIRSAL VE KENTSEL KESİMDE OKUR-YAZAR OLANLARIN % Sİ
(6 ve daha yukarı yaşlarda)

		1950	1955	1960	1965
Okur-yazar olanların yüzdeleri	Kentsel kesimde	58,5	63,7	63,6	67,0
	Kırsal kesimde	26,3	33,8	30,3	38,6

KAYNAK: Akkayan, 1979:56

Kentlere nüfusu çeken nedenler kısaca "tarım dışı kesimlerde yaratılan iş olanakları"(Keleş ,1978:38) olarak adlandırılır, buna toplumsal, sosyal ve psikolojik nedenler ilave ediler. Prof. Erol Tümertekin, "ziraatin 'şehir yapıcı' rolünün mevcit olduğunun" (Tümertekin,1973:5) dikkate alınması gerektiği görüşündedir. Sanayileşme, şehirdeki iş imkanlarının ve gelir düzeyinin yükselmesine olumlu etkiler yapar. Eğitim, kültürel ve sosyal faaliyetlere ait imkanlar şehirleşmeye yol açan 'çekici' nedenler olarak gösterilir. Daha önce de değinildiği gibi bütün bu nedenlerin sonunda göç olayı ile karşılaşıyoruz.

"Göç; toplumun, sosyal, kültürel, ekonomik, politik vb. gibi tüm bünyesiyle yakından ilgili ve etkiyeyici bir olaydır" (Akkayan, 1979:20) ve Türkiye'de şehirleşmeye sağlayan faktörler içinde önemli bir yere sahiptir. "İç göçlerin canlılık kazandığı devre 1950 lere tekabül etmektedir" (Akkayan, 1972: 59). 1950-55 den itibaren en fazla nüfus olan illerimiz (%20 den fazla) İstanbul, Ankara... İzmir ve Kocaeli'dir"(Akkayan, 1979:35). (Çizelge V-5)

ÇİZELGE V -5 MAKSİMUM SEVİYEDE GÖÇ ALAN İLLERİMİZİN GÖÇ ALMA YÜZDELERİ

İLLER	YILLAR			
	1950	1955	1960	1965
İstanbul	40,0	48,7	50,8	54,4
Ankara	25,0	29,8	34,2	36,5
İzmir	17,1	22,7	24,2	27,0
Kocaeli	12,8	21,2	23,2	24,1

KAYNAK : Akkayan, 1979:35

En fazla göç alan iller Türkiye'nin batı yarısında, özellikle Marmara bölgesinde bulunmaktadır. En fazla göç veren iller ise Karadeniz bölgesinde yoğunluk göstermektedir. Doğudan batıya doğru olan hareketlilik, nüfusun dengesiz olarak belli bölgelerde yoğunlaşmasına neden olur. Giderek hızlanan iç göçler, şehirlerde "şehirleşmenin yol açtığı" problemlere de kaynak teşkil eder. Bu problemlerden birisi yerleşme, artan konut ihtiyacı ve gecekondu problemidir. "Kentlerde konut sa-

hipliği sürekli bir bicimde düşmektedir. 1955 yılında %64 olan konut sahipliği oranı 1960'da %58'e, 1968'de ise %44'e düşmüştür. Bugün artık kentsel nüfusun büyük bir bölümü kiracı durumundadır." (Kongar, 1976 : 396) ve gecekondu yapımı sürekli olarak artmaktadır. Bölümümüzde yapılan Zeytinburnu gecekondu bölgesi araştırması, problemin önemini vurgulaması açısından iyi bir örnektir. Prof. Hart "Aile reislerinin pek azı İstanbul doğumludur ve hemen hepsi oturdukları evlerde hayatlarını tamamlayıp bu evlerde ölmeyi ümit ederler." (Hart, 1969 : 100) diyor. Bundan sonra yeni kurulan gecekondularda aynı duygularla oturulacağı ve bu insanların geldikleri yere geri gönderilemeyeceği - kaldı ki kendileri gitmek istemezler - için problemin gerçekçi bir yaklaşımla çözülmesi gerekmektedir. Önemli problemlerden birisi de şehire uyumsuzluk ve suç işleme orunlarının kırsal kesimden gelenlerde daha fazla olması gösterilebilir.

Kısaca, "Türkiye'de şehirleşme toplumsal ve ekonomik değişmelerin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.... Kentleşme, kentsel olanakların büyük nüfus kesimlerinin yararına sunulması sonucunu doğuracak bir yaygınlaşmayı değil, tam tersine halkın kentsel merkezlerde birikerek, buradaki olanak ve hizmetleri daha da yetersizleştirmesi sürecini belirlemektedir." (Kongar, 1976 : 407)

VI- TÜRKİYE'DE, 1950-1970 YILLARI ARASINDA 50-100 BİN NÜFUSLU ŞEHİRLER

1950-70 dönemleri arasında, şehir merkez nüfusları dikkate alınarak tespit edilmiş, 50-100 bin nüfuslu 29 il vardır. Ülkemizde şehir için kabul edilen nüfus kriteri 10.000 dir. Bununla beraber şehir merkezinin özelliklerini yansıtabilmek düşüncesiyle 50-100 bin grubuna giren illerin şehir merkez nüfusuna göre tespit edildiğini bir kez daha vurgulamak gerekir. Batıdaki anlamında olmasa bile, metropoliten alan olarak karşımıza çıkan bölgelerde, örneğin; Marmara bölgesinde hızla gelişerek bu gruba giren ilçeler, -Kağıthane, Bayrampaşa gibi- bu 29 şehir içerisine dahil edilmemiştir. (Bak. Metot) Sadece, şehir merkez nüfusunun 50-100 bin sınırları içerisinde yer aldığı iller araştırmaya dahil edilmiştir.

Konumuza giren şehirler, araştırmacılar tarafından genellikle "orta büyüklükte şehirler" olarak kabul edilirler. (Keleş, Tümertekin)

Şehirler nüfus gruplarına göre (10-20, 20-50, 50-100, 100 bin +) tasnif edilip bir çizelgede gösterilirse (çizelge VI-1, 2) 50-100 bin grubuna giren şehirlerin genellikle diğer nüfus gruplarına giren şehirlerden daha az artış oranına sahip oldukları görülür. Fakat bir sonraki dönemde, bir üst gruba, yani 100 binin üzerine çıktıklarında bu oran hızlı bir değişme gösterir.

ÇİZELGE VI-1 NÜFUS GRUPLARINA GÖRE KENTSEL NÜFUS VE KENT SAYISI (1950-1960)

	1950			1960		
Nüfus Grupları	Nüfus Toplamı	Oranı	Kent S.	Nüfus Toplamı	Oranı	Kent S.
10-20.000	835.886	22,9	61	940.850	15,8	69
20-50.000	918.077	23,2	30	1.447.966	21,9	51
50-100.000	397.275	10,1	6	1.222.719	17,0	18
100.000 den çok	1.732.647	43,8	5	3.387.490	45,3	9
Toplam	3.883.865	100,0	102	6.999.026	100,0	147

ÇİZELGE VI-2 NÜFUS GRUPLARINA GÖRE KENTSEL NÜFUS VE KENT SAYISI

Nüfus Grupları	1970 Nüfus Toplamı	Oranı	Kent S.	1975 Nüfus Toplamı	Oranı	Kent S.
10-20.000	1.491.180	12,7	117	1.856.607	12,4	136
20-50.000	2.230.620	19,0	72	2.662.064	17,7	85
50-100.000	1.359.510	11,7	20	1.592.724	10,6	24
100.000 den çok	6.655.047	56,7	20	8.903.703	59,3	25
Toplam	11.736.357	100,0	229	15.015.095	100,0	270

KAYNAK: Keleş, 1978 : 28

Çizelgeden de kolayca görülebileceği gibi, 100 binin üzerindeki şehirlerin diğer gruplardan daha hızlı bir artış gösterdiği görülür.

Hızlı büyümeye, konumuzu oluşturan 50-100 bin nüfus grubuna giren şehirler de katılmaktadır. Örneğin; 1950 döneminde 50-100 bin nüfus grubuna giren 6 şehirden sadece ikisi, Erzurum ve Sivas, 1960 yılında bu nüfus grubu içerisindedir. Diğer dört il; Eskişehir, Gaziantep, Kayseri, Konya 100 bin sınırının üzerine çıkmışlardır. 1960 ve 1970 dönemleri karşılaştırıldığında benzer özelliği görmek mümkündür.

Bundan sonraki bölümlerde, bu illerin coğrafi dağılımları, şehir merkez nüfusunun yapısı, göç, okur-yazarlık, medeni hal, son haftadaki esas meslek ve nüfusun iktisadi faaliyet kollarına göre dağılımı ele alınacaktır.

A- COĞRAFİ DAĞILIM

1950-1970 yılları arasında 50-100 bin nüfuslu şehirlerin sayısı, sayım dönemleri itibariyle sırasıyla şöyledir. 6, 11,16, 13,14. 1960 da 16 olan şehir sayısında 1965 de bir düşme görülüyorsa da, (bu başlangıcta değindiğimiz büyük şehirlerin (500 bin +) ilçelerinin, esasında bu nüfus kriteri içerisine girmiş olmasına rağmen, değinilen nedenlerle araştırma konusu dışında bırakılmasındandır. Bak Metod) Yani 1960 dan sonra da bu nüfus grubundaki şehirler, sayısal olarak artmaya devam etmişlerdir. Harita 1 de görüldüğü gibi, Eskişehir, Konya, Kayseri, Sıvas, Gaziantep ve Erzurum Türkiye üzerinde dengeli bir dağılım göstermekle beraber, aslında bölge merkezleri durumundadırlar. 1955 yılındaki (Harita II) dağılımında, coğrafi durumlarındaki değişikliği görmek daha kolay olmaktadır. İstanbul, Ankara, Adana gibi şehirlerin etrafında kümelenmeler görülmektedir. 1965-70 dönemlerinde ise, Türkiye üzerinde daha dengeli bir şekilde dağıldıkları görülmektedir. (Harita IV-V) Bu 29 şehrin bölgelere dağılımı ise şöyledir:

1- Karadeniz bölgesinde; Trabzon, Samsun, Zonguldak, Çorum. Toplam 4 şehir vardır.

2- Marmara bölgesinde; Edirne, Kocaeli, Sakarya, Balıkesir. Toplam 4 şehir vardır.

3- Ege bölgesinde; Aydın, Kütahya, Afyon, Denizli, Manisa. Toplam 5 şehir vardır.

4- Akdeniz bölgesinde; Antalya, İçel, Maraş, Hatay, Isparta. Toplam 5 şehir vardır.

5- İç Anadolu bölgesinde; Konya, Eskişehir, Kayseri, Sıvas. Toplam 4 şehir vardır.

6- Doğu Anadolu bölgesinde; Erzurum, Erzincan, Elazığ, Malatya. Toplam 4 şehir vardır.

7- Güney doğu Anadolu bölgesinde; Urfa, Gaziantep, Diyarbakır. Toplam 3 şehir vardır.

B- ŞEHİR MERKEZ NÜFUSU

1- ARTIŞ ORANLARI

Çizelge A ya dayanılarak hazırlanın Çizelge VI-3 de, 1950-1970 yılları arasında 50-100 bin nüfus kriterine giren 29 şehir merkezindeki artış oranları % ler olarak gösterilmiştir. 1950 yılında 6 şehir merkezi içerisinde, en yüksek artış oranı % 3,2 ile Sıvas iline, en düşük artış ise % 0,9 ile Erzurum iline aittir. 1955 sayım dönemi ile karşılaştırıldığında, artış düşük gibi görünüyorsa da, şehir merkezlerindeki artışın hızlanması esas olarak 1950 den itibaren başlamıştır. 1955 sayım döneminde nüfus kriterimize uyan 11 il arasında %11,2 ile Sakarya, % 10,8 ile Kocaeli hızlı bir artış göstermiştir. Bu iller, sanayinin yoğun olduğu Marmara bölgesindedirler ve aynı zamanda göçlerin en yoğun olduğu şehirler arasındadırlar. Bir önceki dönemlde en düşük artış hızına sahip Erzurum %8,2 , Güneydoğu daki Diyarbakır %7,1 ve Karadeniz bölgesindeki Samsun %8,4 lük bir artış göstermiştir. 1960 sayım dönemindeki 16 il arasında bulunmamakla beraber, Denizli %12,7, Erzincan % 10,3 lük bir artış göstermişlerdir. 16 il içerisinde ise, Elazığ %8,9 , Antalya %8,8, Sakarya % 8,5 gibi hızlı artışlar göstermişlerdir. 1965 sayım döneminde artış oranlarında bir azalma görülmektedir. "Bu düşmede dış ülkelere çalışmaya giden işçilerin sayılarının artması yanında, doğurgan yaş gurubunun (II.Dünya Savaşı sırasında doğanların az olması nedeni ile) bir evvelki döneme göre daha az olmasının yaş yapısının yaptığı değişme ile de ilgilidir. Yani doğurganlıkta değil, doğuran yaş grubunda sayısal bir azalma olmuştur" (Hacettepe Üniv. Nüfus etüd. Enst. 1975:4). 13 il içerisinde %8,2 ile Antalya, % 6,3 ile Denizli ilk iki sırada yer alırlar. 1970 sayım döneminde bir önceki sayım dönemiyle karşılaştırıldığında bir hızlanma söz konusudur. 14 il içerisinde %7,8 ile Zonguldak ilk sırada yer alır. Manisa ise %0,7 ile en düşük artış oranına sahiptir. 14 il içerisine girmeyen Maraş ise % 15 gibi bir artışla bütün sayım dönemleri boyunca

en büyük artışa sahne olur.

Bilindiği gibi nüfus artışları doğumlar, ölümler ve göçlerle ilgilidir. Konumuz olan şehir merkezlerindeki artışlar ise özellikle göçlerle ilgilidir.

1950-1970 yılları arasında 50-100 bin nüfus kriteri içerisine giren 29 il merkezi genellikle Türkiye ortalamasının üstünde bir artış hızı göstermektedir. Ve bu aynı zamanda şehirleşmenin de göstergesidir.

Şehirlerin nüfus artışlarını değerlendirirken dikkat edilmesi gereken önemli noktalardan birisi de askeri birliklerin bulunduğu şehirlerin durumudur. Erzurum, Erzincan, Balıkesir gibi askeri birliklerin bulunduğu şehirlerde nüfusun dengesiz olarak artış veya azalma göstermesi esas olarak buna bağlıdır.Şehir merkez nüfusunun cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, bir hayli çok olan erkek nüfusu bu tespitimizi doğrular yöndedir.

ÇİZELGE VI - 3 ŞEHİR MERKEZ NÜFUSU ARTIŞ ORANLARI (1950-1970)

İ L L E R	Y I L L A R				
	1950	1955	1960	1965	1970
AFYON	0,5	0,9	4,5	2,9	4,3*
ANTALYA	1,9	5,6	8,8*	8,2*	6,6*
AYDIN	1,8	7,1	5,9	4,4	3,2*
BALIKESİR	1,2	5,3	6,7*	2,6*	4,5*
ÇORUM	2,4	2,5	6,9	3,9	6,2*
DENİZLİ	1,8	7,1	12,7	6,3*	5,6*
DİYARBAKIR	1,9	7,1*	6,1*	5,1	9,1
EDİRNE	0,6	1,9	3,6	3,4	3,3*
ELAZIĞ	4,7	8,4	8,9*	6,0*	7,3
ERZİNCAN	8,7	6,6	10,3	4,8	5,8*
ERZURUM	0,9*	8,2*	3,9*	3,3	5,3
ESKİŞEHİR	2,4*	6,7	5,5	2,7	4,8
GAZİANTEP	2,8*	6,9*	5,6	5,8	8,4
HATAY	2,2	5,0	3,9	5,3*	3,0*
ISPARTA	1,2	6,7	9,3	3,8	3,7*
İÇEL	2,0*	7,4*	7,3*	5,3*	6,0
KAYSERİ	2,6*	5,1*	4,9	4,7	5,4
KOCAELİ	5,4	10,8*	6,4*	4,3*	4,7
KONYA	2,0*	8,6*	5,9	6,3	5,3
KÜTAHYA	0,4	7,9	9,2	4,8	5,2*
MALATYA	3,4	6,5*	5,9*	4,9	4,6
MANİSA	1,9	5,4	6,6*	3,3*	0,7*
MARAŞ	0,9	4,8	5,3*	3,2*	15,0
SAKARYA	4,2	11,2*	8,5*	1,6*	3,5
SAMSUN	2,7	8,4*	8,0*	4,5	4,9
SIVAS	3,2*	5,5*	7,9*	3,2	4,7
TRABZON	2,8	4,7	5,2*	4,7*	4,6*
URFA	1,2	4,9	4,8*	4,5*	7,3
ZONGULDAK	1,6	6,5	2,7*	0,5*	7,8*

* 50-100 bin nüfus kriterine girdiği sayım devresini gösterir.

2- ŞEHİR MERKEZ VE MERKEZE BAĞLI KÖYLER NÜFUSUNUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI

Çizelge B ye dayanılarak hazırlanan Çizelge VI-4 de şehir merkez nüfusunun cinsiyet oranları görülmektedir. Bütün sayım dönemleri (1955,60,65,70) boyunca erkek nüfusunun yüzdesi 29 il merkezinde de kadın nüfusunun yüzdesinden daha fazladır. Yani şehirlerdeki erkek nüfus oranı, şehirlerdeki kadın oranlarından daha fazladır. Şehirlerdeki nüfusun cinsiyet yönünden bu farklılaşması köyden şehire göçün doğal bir sonucudur.

Çizelge VI- 5 deki merkeze bağlı köyler nüfusunun yapısı, şehir merkezleriyle karşılaştırıldığında farklılıklar göstermektedir. Köylerdeki kadın nüfusunun fazla olması da, nüfus açısından köyün karakteristik bir özelliğidir. 1955 sayım döneminde, Kayseri ve Konya böyle bir yapı gösterir. 1960 sayım döneminde, Maraş, Sivas, Trabzon, 1965 de ise Denizli, Maraş, Trabzon böyle bir yapı gösterir. 1970 yılında ise Edirne, Hatay , Isparta ve Zonguldak ili dışında kalan 10 ilde merkeze bağlı köylerde kadın nüfusu daha fazladır. Bilindiği gibi göçlere genellikle erkekler kadınlara oranla daha fazla katılırlar.

Göç; şehir merkez nüfusunun artışını ve değişmesini, şehir özelliklerine sahip olmasını etkileyen en önemli olaydır. Konumuz içerisine giren "Kocaeli, Sakarya, Zonguldak... sanayi merkezleri olup Türkiye'de göçün büyük bir kısmını çeken illerdir... en büyük oranda göçü cevrelerindeki nüfus sevkeden illerden olmuşlardır"(Akkayan, 1971:67) ve çekim merkezleridir. Bir kısmı da yüksek oranda göç veren iller durumundadır. Trabzon gibi. Esas itibariyle göçün yoğun olduğu iller Ankara, İstanbul ve İzmir'dir. Konumuza giren şehirler ise aynı zamanda kademeli göç merkezleridir. "En fazla uğranılan vilayetler arasında şunlar vardır: Ankara, Samsun, Erzurum, Edirne, İzmir, Adana, Bursa, Konya, Sivas, Zonguldak, Diyarbakır, Malatya, Eskişehir" (Tümertekin, 1971:53).

ÇİZELGE IV-4 ŞEHİR MERKEZ NÜFUSUNUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI (1955-70) (yüzdeler olarak)

İLLER	YILLAR							
	1955		1960		1965		1970	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
AFYON							52,3	47,7
ANTALYA			51,2	48,8	52,9	47,1	52,4	47,6
AYDIN							53,2	46,8
BALIKESİR			55,4	44,6	53,8	46,2	54,9	45,1
ÇORUM							53,6	46,4
DENİZLİ					57,0	43,0	54,9	45,1
DİYARBAKIR	56,5	43,5	56,6	43,4				
EDİRNE							56,2	43,8
ELAZIĞ			53,8	46,2	54,4	45,6		
ERZİNCAN							60,6	39,4
ERZURUM	61,0	39,0	59,2	40,8				
ESKİŞEHİR								
GAZİANTEP	52,9	47,1						
HATAY					53,2	46,8	52,3	47,7
ISPARTA							55,2	44,8
İÇEL	55,4	44,6	54,7	45,3	53,8	46,2		
KAYSERİ	53,5	46,5						
KOCAELİ	57,8	42,2	55,3	44,7	53,7	46,3		
KONYA	53,4	46,6						
KÜTAHYA							55,1	44,9
MALATYA	54,2	45,8	53,0	47,0				
MANİSA			56,7	43,3	57,3	42,7	54,2	45,8
MARAŞ			51,2	48,8	52,6	47,4		
SAKARYA	52,2	47,8	53,3	46,7	51,5	48,5		
SAMSUN	52,0	48,0	52,4	47,6				
SIVAS	53,1	46,9	56,3	43,7				
TRABZON			54,1	45,9	54,3	45,7	52,3	47,7
URFA			52,4	47,6	52,4	47,6		
ZONGULDAK			60,3	39,7	52,8	47,2	56,0	44,0

Bugün kademeli göçlerin Türkiye'deki iç göçlerin belli merkezlere (İstanbul, Ankara, İzmir) yönelmiş olmalarından dolayı, fazla olmamasına rağmen konumuz içerisinde ele alınan illerde önemli bir yer tutar. Prof. Tümertekin'in deyimiyle, "doğdukları vilayetleri terkedenlerin ilk gittikleri yerleşmeleri tercih ederken "büyüklük"yanında "yakınlık" faktörünün de etkisinde kaldıkları" (Tümertekin, 1971:56) gözlenmektedir. Böylece "Ege'den İstanbul'a doğru vuku bulan göçlerin, mesela Manisa-İzmir-İstanbul veya Balıkesir-Manisa-İzmir-İstanbul olarak" (Tümertekin, 1971:51) etmesiyle konumuza giren şehirlerin kademeli göç merkezleri olduğu görülmektedir. Kademeli göçler çok fazla değildir. Nedeni ise; İstanbul, Ankara, İzmir gibi belli merkezlerin çok sayıda nüfusu çekmesindendir. Bu nedenle de göçe katılan kişilerin başka herhangi bir ile uğramadan doğrudan İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük şehirlere gitmesi doğal karşılanmalıdır.

Kısaca tekrarlarsak; nüfusun cinsiyete göre dağılımına baktığımızda, erkeklerin daha çok şehirlerde, kadınlarınsa kırsal alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir. Genellikle erkekler tek başlarına şehirlere giderler ve bir müddet çalıştıktan sonra eşlerini yanlarına alırlar. Bekar erkekler aynı durumdaki kadınlara oranla daha fazla göçe katılırlar. Son yıllarda Avrupa'ya çalışmak üzere gitmek, köylerdeki kadın oranının artışına katkıda bulunmuştur.

ÇİZELGE VI-5 MERKEZE BAĞLI KÖYLER NÜFUSUNUN CİNSİ-TE GÖRE DAĞILIMI (1955-70) (yüzde olarak)

İLLER	YILLAR							
	1955		1960		1965		1970	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
AFYON							48,1	51,9
ANTALYA			50,1	48,9	50,8	49,2	48,6	51,4
AYDIN							49,3	50,7
BALIKESİR			50,3	49,7	50,9	49,1	49,7	50,3
ÇORUM							48,3	51,7
DENİZLİ					48,0	52,0	47,7	52,3
DİYARBAKIR	52,8	47,2	50,7	49,3				
EDİRNE							51,4	48,6
ELAZIĞ			50,1	49,9	50,1	49,9		
ERZİNCAN							48,1	51,9
ERZURUM	63,7	36,3	55,0	45,0				
ESKİŞEHİR								
GAZİANTEP	51,1	48,9						
HATAY					51,8	48,2	50,5	49,5
ISPARTA							50,3	49,7
İÇEL	50,0	50,0	51,1	48,9	51,0	49,0		
KAYSERİ	49,9	51,1						
KOCAELİ	50,9	49,1	51,2	48,8	51,8	48,2		
KONYA	49,5	50,5						
KÜTAHYA							49,8	50,2
MALATYA	51,2	48,8	51,1	48,9				
MANİSA			50,4	49,6	50,9	49,1	50,0	50,0
MARAŞ			49,7	50,3	49,9	50,1		
SAKARYA	51,6	48,4	50,8	49,2	50,9	49,1		
SAMSUN	50,1	49,9	50,4	49,6				
SIVAS	50,0	50,0	49,8	50,2				
TRABZON			48,4	51,6	48,1	51,9	47,6	52,4
URFA			51,1	48,9	51,3	48,7		
ZONGULDAK			58,9	41,1	58,3	41,7	54,7	45,3

C- EĞİTİM : OKUR-YAZARLIK

Türkiye'deki 50-100 bin nüfus kriterine göre şehirlerdeki okur-yazarlık ile ilgili değerlendirmeler, bölümümüz asistanlarından Dr. Taylan Akkayan'ın "Türkiye'de okur-yazarlık" isimli araştırmasının kaynak teşkil ettiğini belirtmiştik. Okur-yazar olmanın şehirlerde yaşayabilmek için hayati bir önemi vardır."Kentsel mesleklerin temelinde okur-yazarlık şartı mevcuttur. Okur-yazar olamayan fert sanayide, ticarette, hatta hizmet sektörünnün büyük bir kısmında iş bulmak açısından şanslı olmayacaktır" (Akkayan, 1979:55). Şehirlerde okur-yazar olabilmek "rasyonel bir yaşam "için şarttır. "Örneğin, büyük bir kentte, mahalli seyahatler için kullanılan araçların (vapur, otobüs vb.) levhalarını okumak... zorunluluğundadır kişi, yoksa çok vakit kaybedecektir. Bu da kentsel yaşantı için uygun bir tarz olmayacaktır. (Akkayan, 1979: 55)

Bu sözler kırsal kesim için okur-yazarlığın gerekli olmadığını değil, kentsel kesim için konunun önem taşıdığı anlamındadır. Bu önemli farkı da okur-yazar olanların oranının artmasına neden olmaktadır.

1950 yılında kentsel kesimde (Çizelge C_1) konumuz içerisine giren 6 ilden en yüksek okur yazarlık oranına sahip il Eskişehir (%65,6) dir. Sonra sırasıyla onu; Konya (%52,6), Sivas (%52,1), Erzurum (%49,9), Kayseri (% 43,1), Gaziantep (%33,1) takip eder. Bu altı ilin toplam olarak okur-yazarlık yüzdesi ise % 49,1 dir.

Erkek ve kadın olarak bakıldığında (Çizelge C_1) erkeklerin lehine büyük farklılıklar görülür. Hatta bu farklılık %78,8 e çıkan Eskişehir'de - ki Eskişehir okur-yazarlık oranının en yüksek olduğu ildi - dikkati çeker.

1955 yılındaki 11 il içerisinde Kocaeli (%79,9) ilk sırada yer alır. Sakarya (%79), Konya (%76,9), Samsun (%74,7), Kayseri (%74), İçel (%73), Sivas (%71,7), Erzurum (%68,4), Malatya (%65,6), Diyarbakır (% 59,8) ve Gaziantep (% 51,6) okur-yazarlık oranına sahiptirler. Toplam okur-yazarlık yüzdesi ise % 69,9 dur. Erkek, kadın oranlarına bakıldığında; en yüksek okur-yazarlık oranına sahip Kocaeli'nde kadınların

(%54,8) yüzde 50 nin üstüne çıktığı görülür. (Çizelge C_2) 1960 döneminde 16 il içerisinde; 1955 döneminde de yer alan Kocaeli (%70,6) yine en yüksek okur-yazarlık oranına sahiptir. Balıkesir (%66,6), Sakarya (%65,6), Zonguldak (%64,7), Trabzon (%61,8), Antalya (% 61,5), Sivas (% 60,3), İçel (%59,6), Samsun (%52,9), Diyarbakır (% 51,6), Elazığ (%50,9) oranlara sahiptirler. Son iki sırada yüzde 50 nin altına düşen Maraş (%41,1) ve Urfa (%30,8) yer alır. Toplam okur-yazarlık oranı ise, % 60,0 dır. Bu sayım döneminde kadınların % 50 nin üzerine çıktıkları iller ise; Kocaeli (% 54,8), Balıkesir (%52,6) Zonguldak (%50,6) ve Sakarya (% 50,5) dir. (Çizelge C_3)

1965 dönemindeki 13 il içerisinde 1960 sayım döneminde yer alan Kocaeli (%75,3) yine en yüksek orana sahiptir. Zonguldak (%72,4), Sakarya (%70,0), Balıkesir (%68), Antalya (%67,2), İçel (% 66,2), Denizli (% 65,4), Manisa (%64,1), Trabzon (%63,2), Hatay (%58,5), Elazığ (% 57,3) % 50 nin üstündeki illerdir. % 50 nin altında ise Maraş (% 49,9),Urfa (% 35,9) yer alır. Toplam okur-yazarlık oranı ise % 63,3 tür. Bu sayım döneminde kadınların % 50 nin üzerine çıktıkları iller ise, Kocaeli (%60,9), Zonguldak (%59,9) , Balıkesir (%56,2), Sakarya (%55,8), Antalya (% 52,4) ve İçel (% 52,2) dir. (Çizelge C_4)

1970 döneminde, sayımlardaki rakamlar toplam il nüfusu üzerinden verilmiş ve köy-kent ayırımı yapılmamıştır. Bu sayım dönemine giren 14 il içerisinde, Edirne (%63,5),Isparta (%61,0) Aydın (%60,6),Balıkesir(%60,6), Denizli (%58,6), Manisa (%57,4) Antalya (%56,9), Zonguldak (% 54,7), Afyon (%54,7), Erzincan (%54,1), Kütahya (% 53,9), Hatay (%50,3) okuma yazma bilenlerin, bilmeyenlerden daha fazla oldukları illerdir. Okuma-yazma bilmeyenlerin daha fazla olduğu iller ise; Trabzon (%48,1), Çorum (%44,7) dur. (Çizelge C_5)

C- MEDENİ DURUM

Çizelge VI-6 , Türkiye'de nüfusun evlilik durumunu göstermektedir.

ÇİZELGE VI-6 MEDENİ DURUM VE CİNSİYETE GÖRE NÜFUS (14 yaş ve yukarısı) (yüzdeler olarak)

	YILLAR								
	1965			1970			1975		
MEDENİ DURUM	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Bekar	23,5	29,3	17,6	25,9	33,4	20,4	32,9	37,7	27,9
Evli	69,0	67,8	70,1	67,1	65,8	68,5	60,9	59,6	62,1
Dul	6,7	2,2	11,4	6,1	2,1	10,1	5,2	1,9	8,6
Boşanmış	0,7	0,6	0,8	0,6	0,4	0,7	0,5	0,4	0,7
Bilinmeyen	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	0,5	0,4	0,6
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

KAYNAK : Kongar, 1979:417

Türkiye'de dul kadınların sayısı, dul erkeklerin sayısından daha fazladır. Bunun nedeni ise, "Türk toplumunda geleneksel olarak erkeklerin kendilerinden küçük yaştaki kadınlarla evlenmesidir" (Kongar, 1979:416).

Dul erkekler ise kadınlarına oranla ikinci kez evlenme şansına daha fazla sahiptirler.

Eşlerinden ayrılmış nüfus oranı oldukça düşük gözükmektedir. Bunun nedeni "ailenin hızla değişen bir toplumda bile tutucu niteliğini sürdürmesi, Türkiye'de boşanmanın oldukça zor olması ve genellikle eşlerin ikisinin de onayını gerektiren uzun işlemlere bağlı bulunması olarak düşünülebilir" (Kongar, 1979:416)

Çizelge D_1 e dayanılarak hazırlanmış çizelge VI-7 1950 yılındaki 6 ilin toplam olarak evlenme durumunu göstermektedir. (İşlemler, bilinmeyenler çıkarıldıktan sonra bilinen nüfus üzerinden yüzdeler hesaplanarak yapılmıştır. (Bak. Metod)

ÇİZELGE VI- 7 MEDENİ DURUM VE CİNSİYETE GÖRE NÜFUS
(5bin +) (15 ve daha yukarı yaşlar)

	TOPLAM	%	ERKEK	%	KADIN	%
TOPLAM	362.135	100,0	186,405	100,0	175.730	100,0
EVLİ	238.588	65,9	122.361	65,6	116.227	66,1
HİÇ EVLENMEMİŞ	90.143	24,9	60.215	32,3	29.928	17,0
EŞİ ÖLMÜŞ	30.773	8,5	2.932	1,6	27.841	15,9
BOŞANMIŞ	2.621	0,7	897	0,5	1.724	1,0

KAYNAK : D.İ.E 1950

Çizelgede görüldüğü gibi 1950 yılındaki 6 ilde evli olanların yüzdesi, toplam % 65,9, erkek % 65,6, kadın % 66,1 dir. Bekar olanların yüzdesi ise, toplam % 24,9, erkek % 32,3, kadın % 17,0 dır. Boşanmış olanların yüzdesi ise, toplam % 0,7, erkek % 0,5, kadın %1,0 dır.

Bekar erkekler kadınların yaklaşık olarak 2 katı olarak görünmektedir. Bu durum, kentlere göçe bekar erkeklerin daha fazla katıldığı görüşünü doğrular eğilimdedir. 1950 sayım döneminde bekar erkeklerin en fazla olduğu ilin Erzurum olarak görünmesi bu şehirdeki askeri birliklerle ilişkilidir. Çizelge D_1 e dayanarak hazırlanmış yüzde çizelgesinde (Çizelge VI-8) görülen, kadınlardaki yüksek orandaki eşi ölmüş yüzdesi, Türk toplumunda erkeklerin kendilerinden küçük kadınlarla evlenirler görüşünü doğrular.

Çizelge D_2 ye dayanarak hazırlanan Çizelge VI-9 da 1955 yılındaki 11 ilin toplam olarak evlenme durumları görülmektedir.

ÇİZELGE VI-8 Medeni Durum (10.000 +) (1950) (Yüzdeler Olarak)

İLLER	EVLİ			HİÇ EVLENMEMİŞ			EŞİ ÖLMÜŞ			BOŞANMIŞ		
	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.
ERZURUM	62,3	61,0	64,5	30,3	37,4	19,0	6,9	1,3	15,7	0,5	0,3	0,8
ESKİŞEHİR	65,3	64,4	66,4	24,7	32,6	15,7	8,8	2,1	16,4	1,2	0,9	1,5
GAZİANTEP	67,5	67,6	67,5	23,6	30,3	17,2	8,2	1,6	14,5	0,7	0,5	0,8
KAYSERİ	68,7	68,5	68,8	21,7	30,0	13,6	9,1	1,2	16,9	0,5	0,3	0,7
KONYA	65,5	66,4	64,7	24,7	31,6	18,3	9,0	1,5	15,9	0,8	0,5	1,1
SİVAS	64,3	64,8	63,6	27,0	33,4	19,8	8,2	1,6	15,8	0,5	0,2	0,8
TOPLAM	65,9	65,6	66,1	24,9	32,3	17,0	8,5	1,6	15,9	0,7	0,5	1,0

ÇİZELGE VI -9 MEDENİ DURUM VE CİNSİYETE GÖRE NÜFUS
(1955) (10 bin +) (15 ve yukarı yaşlar)

	TOPLAM	%	ERKEK	%	KADIN	%
TOPLAM	618.800	100,0	339.620	100,0	277.180	100,0
EVLİ	413.058	66,9	222.670	65,6	190.388	68,7
HİÇ EVLENMEMİŞ	153.832	24,9	109.836	32,3	43.996	15,9
EŞİ ÖLMÜŞ	4.480	7,2	5.140	1,5	39.680	14,3
BOŞANMIŞ	5.090	1,0	1.974	0,6	3.116	1,1

KAYNAK : D.İ.E ,1955

Çizelgede görüldüğü gibi, 1955 yılındaki 50-100 bin nüfus grubunda yer alan 11 ildeki evli olanların yüzdesi, toplam % 66,9, erkek % 65,6 , kadın % 68,7 dir. 1950 sayım dönemine göre evli kadınların oranı artış göstermektedir. Bekar olanların yüzdesi ise, toplam % 24,9, erkek % 32,3, kadın% 15,9 dur. Bekar erkekler oran olarak artış göstermektedir. Dul ve boşananların oranında dikkati çekici bir değişiklik görülmemektedir.

Çizelge D_2 ye dayanılarak hazırlanan yüzde çizelgesinde ise (Çizelge VI-10) Erzurum'un dışında (bir önceki dönemde bu şehrin özel durumuna değinilmişti) bekar erkeklerin oranının en yüksek olduğu Diyarbakır % 35,7, Kocaeli % 38,6, İçel % 36,3 gibi iller ilk sıralarda yer alır. Kocaeli ve İçel'in sanayileşmenin yoğun olduğu iller olması anlamlıdır.

ÇİZELGE VI-10 Medeni Durum (1955) (10.000 +) (Yüzdeler Olarak)

İLLER	EVLİ			HİÇ EVLENMEMİŞ			EŞİ ÖLMÜŞ			BOŞANMIŞ		
	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.
DİYARBAKIR	65,2	62,6	68,8	27,1	35,7	15,1	7,0	1,3	15,0	0,7	0,4	1,1
ERZURUM	62,6	60,8	66,0	31,6	38,2	19,6	5,3	0,8	13,5	0,5	0,2	0,9
GAZİANTEP	69,8	68,7	70,9	22,0	29,2	14,6	7,4	1,6	13,5	0,8	0,5	1,0
İÇEL	62,3	60,4	64,5	28,6	36,3	19,6	7,8	2,2	14,4	1,3	1,1	1,6
KAYSERİ	70,6	69,6	71,5	20,6	28,7	11,7	8,1	1,3	15,9	0,7	0,4	0,9
KOCAELİ	63,7	59,3	71,7	29,7	38,6	13,9	5,5	1,3	13,0	1,1	0,8	1,4
KONYA	68,6	68,1	69,2	22,7	29,9	14,8	7,7	1,4	14,8	1,0	0,6	1,2
MALATYA	69,4	68,4	70,5	23,2	29,8	15,4	6,8	1,5	13,3	0,6	0,3	0,8
SAKARYA	67,9	67,1	68,9	22,7	30,0	14,8	8,4	2,1	15,0	1,0	0,8	1,2
SAMSUN	66,0	67,7	64,2	25,1	29,8	20,3	7,8	1,7	14,1	1,1	0,8	1,4
SİVAS	68,2	67,5	69,0	23,5	30,4	15,6	7,7	1,7	14,5	0,6	0,4	0,4
TOPLAM	66,9	65,6	68,7	24,9	32,3	15,9	7,2	1,5	14,3	1,0	0,6	1,1

Çizelge D_3 e dayanılarak hazırlanmış çizelge VI-11 de 1960 yılındaki 16 ilde nüfusun toplam olarak medeni durum ve cinsiyete göre dağılımı görülmektedir.

ÇİZELGE VI-11 MEDENİ DURUM VE CİNSİYETE GÖRE NÜFUS
(1960) (10 bin +) (15 ve yukarı yaşlar)

	TOPLAM	%	ERKEK	%	KADIN	%
TOPLAM	1.017.098	100,0	573.402	100,0	443.696	100,0
EVLİ	691.567	68,0	380.196	66,3	311.371	70,2
HİÇ EVLENMEMİŞ	246,486	24,2	179.788	31.3	66.698	15,0
EŞİ ÖLMÜŞ	69.294	6,8	9.058	1,6	60.236	13,6
BOŞANMIŞ	9.748	1,0	4.357	0,8	5.391	1,2

KAYNAK : D.İ.E , 1950

Çizelgede toplam olarak gösterilen 16 ildeki evli olanların yüzdesi; toplam % 68,0, erkek % 66,3, kadın % 70,3 tür. Evli kadınların oranında 1955 sayım dönemi ile karşılaştırıldığında bir miktar artış olduğu görülmektedir. Bekar olanların yüzdesi ise; toplam % 24,2, erkek % 31,3, kadın % 15,0 dır. Bekar (hiç evlenmemiş) erkekler 1960 deneminde de yaklaşık olarak kadınların iki katı kadardır. Çizelge D_3 e dayanılarak hazorlanmış olan yüzde çizelgesinde ise (Çizelge VI-12), Erzurum dışında kalan, hiç evlenmemiş erkeklerin yüksek oranda bulunduğu iller, Kocaeli % 36,4, Sıvas % 35,0, Balıkesir % 35,3, Trabzon % 34,1, İçel % 33,9, Sakarya % 31,6 dır.

Bekar erkek oranının % 31,6 olduğu Elazığ'ın askeri birliklerin bulunmasından ötürü, Erzurum'la benzer özelliklere sahip olduğu düşünülebilir. Benzer düşünce Balıkesir için de geçerlidir.

ÇİZELGE VI-12 Medeni durum (1960) (10.000 +) (Yüzdeler Olarak)

İLLER	EVLİ			HİÇ EVLENMEMİŞ			EŞİ ÖLMÜŞ			BOŞANMIŞ		
	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.
ANTALYA	68,2	67,2	69,3	23,3	30,3	15,9	7,3	1,6	13,3	1,2	0,9	1,6
BALIKESİR	64,6	61,9	68,2	26,5	35,3	14,7	7,6	1,7	15,6	1,3	1,1	1,5
DİYARBAKIR	76,2	79,3	71,7	16,5	19,0	13,0	6,5	1,3	14,0	0,8	0,4	1,3
ELAZIĞ	68,5	66,1	71,4	24,3	31,6	15,7	6,5	1,7	12,0	0,7	0,6	0,9
ERZURUM	63,6	60,8	68,4	30,9	38,0	18,8	5,1	0,9	12,2	0,4	0,3	0,6
İÇEL	64,8	63,1	66,8	26,9	33,9	18,6	7,0	1,9	13,0	1,3	1,1	1,6
KOCAELİ	65,9	61,3	73,0	27,6	36,4	13,8	5,5	1,4	11,9	1,0	0,9	1,3
MALATYA	71,6	69,8	73,6	20,7	28,2	12,5	7,1	1,6	13,1	0,6	0,4	0,8
MANİSA	67,1	66,1	68,2	22,7	29,8	14,6	8,7	2,6	15,6	1,5	1,5	1,6
MARAŞ	71,5	69,0	74,1	21,0	28,9	12,9	6,8	1,6	12,0	0,7	0,5	1,0
SAKARYA	68,3	65,9	71,0	24,0	31,6	15,1	6,8	1,7	12,8	0,9	0,8	1,1
SAMSUN	68,9	69,1	68,6	22,9	28,4	17,0	7,2	1,8	13,1	1,0	0,7	1,3
SİVAS	65,9	62,3	70,9	27,2	36,0	14,9	6,2	1,2	13,2	0,7	0,5	1,0
TRABZON	65,5	64,5	67,0	26,9	34,1	18,0	6,9	1,1	14,0	0,7	0,3	1,0
URFA	68,6	67,4	69,8	22,5	30,8	14,0	8,4	1,5	15,4	0,5	0,3	0,8
ZONGULDAK	73,2	71,5	76,6	21,9	27,0	11,7	4,1	0,9	10,6	0,8	0,6	1,1
TOPLAM	68,0	66,3	70,2	24,2	31,3	15,0	6,8	1,6	13,6	1,0	0,8	1,2

Çizelge D_4 e dayanılarak hazırlanmış çizelge VI-13 de 1965 yılındaki 13 ilde nüfusun toplam olarak medeni durum ve cinsiyete göre dağılımı görülmektedir.

ÇİZELGE VI-13 MEDENİ DURUM VE CİNSİYETE GÖRE NÜFUS
(1965) (10 bin +) (14 ve yukarı yaşlar)

	TOPLAM	%	ERKEK	%	KADIN	%
TOPLAM	1.106.622	100,0	613.466	100,0	493.156	100,0
EVLİ	713.063	64,4	381.790	62,2	331.273	67,2
HİÇ EVLENMEMİŞ	316.010	28,6	217.779	35,5	98.231	19,9
EŞİ ÖLMÜŞ	67.286	6,1	9.125	1,5	58.161	11,8
BOŞANMIŞ	10.267	0,9	4.772	0,8	5.491	1,1

KAYNAK : D.İ.E , 1965

Çizelgedeki toplam olarak gösterilen 13 ildeki evli olanların yüzdesi; toplam % 64,4, erkek % 62,2, kadın % 67,2 dir. Evli kadınların oranında artış, erkeklerin oranında ise daima düşme görülmektedir. Hiç evlenmemiş olanların yüzdesi ise; toplam % 28,6, erkek % 35,5, kadın % 19,9 dur.

Bekar erkeklerin oranı 1960 dönemiyle karşılaştırıldığında % 4,2 lik bir artış göstermiştir. Eşi ölmüş ve boşanmış olanların yüzdesinde bir değişiklik görülmemektedir.

Çizelge D_4 e dayanılarak hazırlanmış yüzde çizelgesinde ise (Çizelge VI-14) bekar erkek yüzdesinin en yüksek olduğu Denizli (% 44,1) dikkati çekmektedir. Denizli ile birlikte yüksek oranlara sahip Elazığ (%35,4), Balıkesir (%37,8) de askeri birliklerin bulunduğu hatırlanmalıdır. Genel olarak 1965 döneminde bekar erkek oranlarında bir artış görülmektedir. Evli erkek ve kadınların yüksek oranlara sahip olduğu il ise Zonguldak'tır. Evli erkek %71,8, kadın % 72,9 dur.

ÇİZELGE VI-14 Medeni Durum (1965) (10.000 +) (Yüzdeler Olarak)

İLLER	EVLİ			HİÇ EVLENMEMİŞ			EŞİ ÖLMÜŞ			BOŞANMIŞ		
	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.
ANTALYA	65,5	63,1	68,3	27,5	34,9	18,9	6,0	1,2	11,6	1,0	0,8	1,2
BALIKESİR	62,3	59,5	66,1	29,4	37,8	18,7	7,1	1,7	13,9	1,2	1,0	1,3
DENİZLİ	58,4	54,1	64,5	34,7	44,1	21,2	5,8	1,0	12,8	1,1	0,8	1,5
ELAZIĞ	64,9	62,7	67,6	29,2	35,4	21,3	5,4	L.5	10,4	0,5	0,4	0,7
HATAY	62,1	58,7	66,4	32,2	39,5	22,6	5,0	1,2	10,0	0,7	0,6	1,0
İÇEL	62,5	60,8	64,4	30,4	36,6	23,3	6,0	1,6	10,9	1,1	1,0	1,4
KOCAELİ	64,2	60,1	69,7	29,6	37,7	18,8	5,3	1,4	10,4	0,9	0,8	1,1
MANİSA	63,8	62,1	65,7	27,2	34,4	18,9	7,7	2,2	14,0	1,3	1,3	1,4
MARAŞ	64,7	61,6	68,1	29,0	36,6	20,7	5,6	1,3	10,3	0,7	0,5	0,9
SAKARYA	65,4	63,9	67,0	26,9	33,5	19,9	6,7	1,8	12,0	1,0	0,8	1,1
TRABZON	62,3	60,2	65,0	31,0	38,4	21,7	6,2	1,1	12,5	0,5	0,3	0,8
URFA	66,5	64,8	68,3	26,1	33,5	18,4	6,8	1,4	12,5	0,6	0,3	0,8
ZONGULDAK	72,2	71,8	72,9	22,8	26,7	16,6	4,3	1,0	9,6	0,7	0,5	0,9
TOPLAM	64,4	62,2	67,2	28,6	35,5	19,9	6,1	1,5	11,8	0,9	0,8	1,1

Çizelge D_5 e dayanılarak hazırlanmış çizelge VI-15 1970 yılındaki 14 ilde nüfusun toplam olarak medeni durum ve cinsiyete göre dağılımı görülmektedir. (Bu sayım döneminde illerle ilgili değerlendirmeler 10 bin olarak değil toplam il nüfusu üzerinden yapılmıştır.

ÇİZELGE VI-15 MEDENİ DURUM VE CİNSİYETE GÖRE NÜFUS
(1970) (toplam) (12 ve yukarı yaşlar)

	TOPLAM	%	ERKEK	%	KADIN	%
TOPLAM	1.395.095	100,0	761.313	100,0	633.782	100,0
EVLİ	831.412	59,6	437.264	57,4	394,148	62,2
HİÇ EVLENMEMİŞ	478.064	34,3	308.766	40,6	169.298	26,7
EŞİ ÖLMÜŞ	75.490	5,4	10.721	1,4	64.769	10,2
BOŞANMIŞ	10.129	0,7	4.562	0,6	5.567	0,9

KAYNAK : D.İ.E , 1970

Çizelgede toplam olarak gösterilen 14 ildeki evli olanların yüzdesi; toplam % 59,6, erkek % 57,4,kadın % 62,2 dir. Hiç evlenmemiş olanların yüzdesi ise; toplam % 34,3, erkek % 40,6, kadın % 26,7 dir.

Rakamların toplam il nüfusu üzerinden verilmiş olması, karşılaştırma imkanı vermese bile aşağı yukarı daha önceki sayım dönemlerindeki durumun korunduğu görülmektedir. Çizelge C_5 e dayanılarak hazırlanmış yüzde çizelgesinde (Çizelge VI-16) hiç evlenmemiş en yüksek erkek oranına sahip olan ilin Erzincan olduğu(% 48,9) görülmektedir. Onu sırasıyla Trabzon (%48,9) Edirne (% 45,6), Hatay (% 44,9), Denizli (% 44,0) izler. Daha önceki dönemlerle karşılaştırıldığında eşi ölmüş ve boşanmış oranlarında bir değişiklik görülmemektedir. Dul kalma oranında kadınlar daima bütün illerde ilk sırayı alırlar.

ÇİZELGE VI-16 Medeni Durum (1970) (Yüzdeler Olarak)

İLLER	EVLİ			HİÇ EVLENMEMİŞ			EŞİ ÖLMÜŞ			BOŞANMIŞ		
	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.	Top.	Erk.	Kad.
AFYON	59,4	56,9	62,1	34,0	41,3	26,1	6,1	1,4	11,1	0,5	0,4	0,7
ANTALYA	59,9	57,4	62,7	34,9	41,1	27,9	4,5	1,0	8,5	0,7	0,5	0,9
AYDIN	59,3	57,6	61,0	33,2	39,8	26,3	6,3	1,6	11,3	1,2	1,0	1,4
BALIKESİR	59,5	57,2	62,3	33,1	40,2	24.7	6,4	1,8	11,9	1,0	0,8	1,1
ÇORUM	62,0	58,7	65,8	31,8	39,2	23,3	5,6	1,6	10,1	0,6	0,5	0,8
DENİZLİ	57,5	54,4	61,2	36,2	44,0	26,8	5,5	1,1	10,9	0,8	0,5	1,1
EDİRNE	55,5	52,1	60,6	38,6	45,6	28,3	5,1	1,5	10,4	0,8	0,8	0,7
ERZİNCAN	55,0	50,3	63,5	40,9	48,9	26,8	3,8	0,7	9,3	0,3	0,1	0,4
HATAY	56,2	53,5	59,3	39,0	44,9	32,2	4,3	1,2	7,8	0,5	0,4	0,7
ISPARTA	60,2	57,7	63,2	33,6	40,5	25,0	5,6	1,3	11,0	0,6	0,5	0,8
KÜTAHYA	62,9	60,6	65,8	30,6	37,4	21,9	5,9	1,5	11,5	0,6	0,5	0,8
MANİSA	59,4	58,3	60,5	32,7	38,4	26,5	6,8	2,2	11,8	1,1	1,1	1,2
TRABZON	55,4	52,0	59,2	39,2	46,9	30,6	5,0	0,9	9,5	0,4	0,2	0,7
ZONGULDAK	65,6	65,3	66,0	30,0	33,4	25,4	3,9	0,9	8,0	0,5	0,4	0,6
TOPLAM	59,6	57,4	62,2	34,3	40,6	26,7	5,4	1,4	10,2	0,7	0,6	0,9

E- EKONOMİK YAPI

50-100 bin nüfuslu şehirlerde, 1950-70 yılları arasında nüfusun iktisadi faaliyet kolları ve son haftadaki esas mesleğe göre dağılımları 10 bin+ üzerinden değerlendirilmiştir. 1955,60, 65 sayım dönemleri, kategoriler itibariyle genellikle benzer özelliklere sahiptirler, 1970 sayım dönemindeki değerlendirmeler ise toplam il nüfusu üzerinden yapılmış ve pek pazla karşılaştırabilme olanağı vermemektedir. 55, 60, 65 sayım dönemlerinde değerlendirilmeye çalışılan nüfus 15 ve daha yukarı yaşlar olduğu halde, 1970 sayım dönemindeki veriler 12 ve daha yukarı yaşlar olarak verilmiştir. Ayrıca bu sayım dönemindeki kategoriler, önceki sayım dönemleriyle farklılıklar göstermektedir. Bu bölümdeki bilgiler, Devlet İstatistik Enstitüsünce gerçekleştirilen nüfus sayımlarının, "nüfusun sosyal ve ekonomik yapısı" ile ilgili kısım esas alınarak hazırlandı.

Çizelge VI-17 de görüldüğü gibi 1965 yılında Türkiye'nin faal nüfusu 13.006.550 dir. Faal nüfusun 9.286.761 i, yani % 71,4 ü ziraat, ormancılık, avcılık ve balıkçılıkla uğraşmaktadır. Ziraat bütün fonksiyonlar arasında ilk sırada yer almaktadır. Ziraati takip eden ikinci fonksiyon olan sanayinin payı %7,2, hizmetler %6,2, ticaret, nakliye ve ambarlama gibi önemli şehirsel fonksiyonların oranları ise %3 tür.

Türkiye nüfusundaki iktisadi dağılım 10.000 + ve 10.000 - kriteri kullanılarak değerlendirildiğinde, 1960-65 yılları arasında şehirsel meslekler yüzde olarak tarımsal faaliyetlerden daha büyük orandadır. Sanayide çalışanlar %5,1 den , %6,5 a genel hizmetlerdekiler %5,4 den %6,2 ye, nakliye ve ambarlamadakiler %2 den %2,2 ye yükselmişlerdir.

ÇİZELGE VI-17 TÜRKİYE'DE FAAL NÜFUSUN FONKSİYONLARA DAĞILIŞI (15-64 YAŞLAR)

	1960	%	1965	%
Genel Toplam	12.286.250		13.006.550	
Ziraat-Ormancılık	9.110.547	74,1	9.286.761	71,4
Çıkarım	76.031	0,6	86.088	0,6
Sanayi	864.653	7,1	941.982	7,2
İnşaat	283.470	2,3	343.587	2,7
Elektrik	15.037	0,2	25.672	0,2
Ticaret	385.830	3,1	373.952	3,0
Nakliye ve Ambarlama	243.873	2,0	283.074	2,2
Genel Hizmetler	556.140	5,4	813.853	6,2
Gayrımuayyen Faaliyet	649.864	5,2	851.576	6,5

KAYNAK: TÜMERTEKİN, 1973 : 24

Nüfusları 10.000 den fazla olan yerleşmelerde, faal nüfusun ancak %10,1 i ziraatte çalışmaktadır. Türkiye faal nüfusunun 1960 yılına oranla 1965 de daha fazla kısmının 10.000 den çok nüfuslu olan yerleşmelerde bulunması .... nüfustaki şehirsel fonksiyonlar doğrultusundaki gelişme ile ilgilidir. Bu aynı zamanda kırlardan şehirlere doğru olan göçleri de yansıtmaktadır. (Tümertekin, 1973 : 27)

1- İKTİSADİ FAALİYET KOLLARI

Tablo E 1'e dayanılarak hazırlanan çizelge VI-18'de 1955 yılında 11 ildeki nüfusun toplam olarak iktisadi faaliyet kollarına dağılımı görülmektedir.

ÇİZELGE VI-18 1955 YILINDA 11 İLDEKİ NÜFUSUN TOPLAM OLARAK İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA DAĞILIMI

	Toplam	%	Erkek	%	Kadın	%
Toplam	268.397	100,0	220.991	100,0	47.406	100,0
Ziraat, Ormancılık, Avcılık ve Balıkçılık	733.318	27,3	41.053	18,6	32.165	67,8
İstihraç (Çıkarma) Sanayi	901	0,3	869	0,4	32	0,1
İmalat Sanayi	79.687	29,7	71.281	32,2	8.412	17,7
İnşaat Sanayi	17.045	6,4	16.866	7,6	179	0,4
Elektrik, Gaz, Su, İstihsal Tevzii ve Tanzifat Hizmetleri	1.432	0,5	1.379	0,6	53	0,1
Ticaret, Banka. Sigorta ve Gayrımenkul Satışları	36.448	13,6	35.291	16,0	1.157	2,4
Nakliye, Ambarlama, Muhaberat	19.417	7,2	19.049	8,6	370	0,8
Hizmetler	40.347	15,0	35.293	16,0	5.054	10,7

KAYNAK: D.İ.E., 1975

1955 yılındaki 50-100 bin nüfus grubundaki 11 ilde; hakim fonksiyonun %29.7 ile imalat sanayiinde olduğu görülmektedir. Bunu %27,3 ile ziraat v.d., %15,0 ile hizmetler izlemektedir. Erkekler %32,2 ile en fazla imalat sanayiinde, kadınlar %67,8 ile zirai faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Nakliye, ambarlama ve muhaberat, kadınları %0,8 ile en az bulunduğu faaliyet koludur. Tarımdan sonra en fazla %17,7 ile imalat sanayiinde çalışırlar. Erkeklerin imalat sanayii dışında yoğun olarak bulunduğu iktisadi faaliyet kolu ise %18,6 ile tarımdır.

Tablo E 1'e dayanılarak hazırlanan yüzde çizelgesinde (Çizelge VI-19) tek tek illere bakıldığında, imalat sanayiinde Sakarya %35,6 ile ilk sırada yer alır. Onu, Kocaeli %35,3,

ÇİZELGE VI-19 NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA DAĞILIMI (1955) (10.000) (15 ve daha yukarı yaşlar) (Yüzdeler olarak)

İLLER	Ziraat, Ormancılık, Avcılık ve Balıkçılık			İstihraç Sanayi (Maden ve Taş)			İmalat Sanayi			İnşaat Sanayi			Elektrik, Gaz Su, İstihsal ve Tevzii ile Tanzifat Hiz.			Ticaret, Banka Sigorta ve Gayrımenkul Satışları			Nakliye, Ambarlama ve Muhaberat			Genel Hizmetler		
	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad
DİYARBAKIR	20.3	14.7	62.8	0.1	0.1	0.2	21.3	23.3	6.4	11.7	13.0	1.5	0.6	0.5	1.1	18.6	20.7	2.9	7.8	8.6	1.8	19.6	19.1	23.3
ERZURUM	28.9	23.0	70.8	0.2	0.3	0.1	21.4	23.7	5.8	5.8	6.2	0.2	0.5	0.5	0.2	16.3	18.5	1.7	8.9	10.0	1.7	18.0	17.8	19.5
GAZİANTEP	31.4	21.0	76.8	0.5	0.6	0.1	32.6	37.1	13.4	6.4	7.8	0.3	0.4	0.5	0.1	10.8	12.9	1.3	4.4	5.4	0.2	13.5	14.7	7.8
İÇEL	22.9	15.9	60.6	0.2	0.2	-	26.9	28.2	20.1	8.2	9.5	0.7	0.6	0.7	0.1	14.7	17.0	2.7	9.1	10.6	1.0	17.4	17.9	14.8
KAYSERİ	23.5	16.1	63.9	0.2	0.2	-	27.0	39.3	24.9	5.9	7.0	0.5	0.4	0.5	-	13.9	16.2	1.3	6.0	7.0	0.4	12.3	13.7	9.0
KOCAELİ	16.2	10.8	50.9	0.3	0.4	-	35.3	37.2	23.0	6.4	7.3	0.6	0.5	0.5	0.1	14.3	15.6	5.7	9.5	10.9	1.2	17.5	17.3	18.5
KONYA	35.1	23.3	81.1	0.2	0.2	0.1	26.3	30.6	9.4	5.9	7.4	0.2	0.3	0.4	-	12.8	15.7	1.3	6.0	7.4	0.4	13.4	15.0	7.5
MALATYA	29.2	20.4	75.9	0.3	0.3	-	28.3	31.5	11.6	6.7	7.9	0.2	1.7	2.0	0.1	11.5	13.2	2.4	8.6	10.0	1.2	13.7	14.7	8.6
SAKARYA	21.5	12.9	73.5	0.2	0.2	-	35.6	39.8	10.4	5.2	6.1	0.3	0.4	0.4	-	14.9	16.7	3.8	7.8	8.9	1.0	14.4	15.0	11.0
SAMSUN	24.5	17.4	45.5	0.2	0.2	0.1	29.2	25.5	39.9	5.7	7.5	0.3	0.6	0.7	0.1	15.8	19.5	4.6	8.1	10.6	0.8	16.1	18.6	8.7
SİVAS	31.8	20.9	79.4	1.5	1.8	0.2	31.4	37.2	6.1	3.8	4.6	0.1	0.4	0.5	0.1	9.5	11.4	1.3	8.5	10.1	1.3	13.1	13.5	11.5
TOPLAM	27.3	18.6	67.8	0.3	0.4	0.1	29.7	32.2	17.7	6.4	7.6	0.4	0.5	0.6	0.1	13.6	16.0	2.4	7.2	8.6	0.8	15.0	16.0	10.7

Gaziantep % 32,6 ve Sıvas'ta % 31,8 dir. Tarımsal faaliyetin sadece imalat sanayi ile karşılaştırıldığında bile daha az oranda olduğu görülmektedir. İmalat sanayinden sonra genellikle bütün illerde en büyük oranlara sahip iktisadi faaliyet kollarının; genel hizmetler, ticaret, banka, sigorta ve gayrımenkul satışları, nakliye ambarlama ve muhaberat olduğu görülmektedir. İnşaat sanayi % 11,7 ile sadece Diyarbakır'da yüksek bir oran göstermektedir.

ÇİZELGE VI-20 1960 YILINDA 16 İLDEKİ NÜFUSUN TOPLAM OLARAK İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA DAĞILIMI

	Toplam	%	Erkek	%	Kadın	%
Toplam	425.201	100,0	394.836	100,0	30.361	100,0
Ziraat,Ormancılık,Avcılık ve Balıkçılık	74.252	17,5	65.946	16,7	8.306	27,4
İstihraç Sanayi (Maden taş)	34.026	8,0	33.640	8,5	387	1,3
İmalat Sanayi	109.046	25,7	98,686	25,0	10.360	34,1
İnşaat Sanayi	43.842	10,3	43.417	11,0	424	1,4
Elektrik, Gaz, Su, İstihsal Tevzii ve Tanzifat Hizmetleri	2.248	0,5	2.203	0,6	45	0,1
Ticaret, Banka, Sigorta ve Gayrımenkul satışları	54.594	12,8	53.266	13,5	1.326	4,4
Nakliye, Ambarlama,Muhaberat	32.501	7,6	31.941	8,1	560	1,8
Genel Hizmetler	74.691	17,6	65.736	16,6	8.955	29,5

KAYNAK: D.İ.E, 1960

Tablo E_2 ye dayanılarak hazırlanan çizelge VI-20 de 1960 yılında 16 ildeki nüfusun toplam olarak iktisadi faaliyet kollarına dağılımı görülmektedir. 1960 yılında da hakim fonksiyonun % 25,7 ile imalat sanayi olduğu görülmektedir. Tarım ise % 17,5 ile % 17,6 olan genel hizmetlerden sonra gelir ve üçüncu sıraya düşmüştür. İmalat sanayinde azalma görülü rken, bir önceki dönemde % 6,4 olan inşaat sanayi %10,3 e yükselmiştir. İmalat sanayinde kadınların yüzde (%34,1), erkeklerden(%25,0) daha

fazladır. Bir önceki dönemde % 67,8 oranında tarımsal faaliyetlerde bulunan kadınların yüzdesi % 27,4 e gerilemiştir. Genel hizmetlerdeki oranları ise % 29,5 dur. Erkeklerin iktisadi faaliyet kollarına dağılımı 1960 döneminde dengeli bir durumdu görülür.

Tablo E_2 ye dayanılarak hazırlanan yüzde çizelgesinde (Çizelge VI- 21) 16 ilde görülen nüfusun iktisadi faaliyet kollarına dağılımı tek tek iller olarak görülmektedir. İmalat sanayinde; Kocaeli(%37,1), Sakarya (%35,6), Sivas (%33,5), Malatya(%32,5) ilk sırada yer alırlar. Tarımsal faaliyetler; Kocaeli'nde % 6,8 e, Sakarya'da %11,2 ye düşmüştür. Maden sanayi % 19,9 la sadece Zonguldak'ta dikkati çekici bir orana sahiptir.

Bütün illerde genel hizmetlerin ve inşaat sanayinin oranında artış görülmektedir. Ticaret, banka, sigorta, gayrımenkul satışları bir önceki dönemde olduğu gibi önemli yüzdelere sahiptirler.

ÇİZELGE VI-22 1965 YILINDA 13 İLDEKİ NÜFUSUN TOPLAM OLARAK İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA DAĞILIMI

	Toplam	%	Erkek	%	Kadın	%
Toplam	428.898	100,0	399.041	100,0	298.857	100,0
Ziraat, Ormancılık,Avcılık ve Balıkçılık	88.012	20,5	76.600	19,2	11.412	38,2
İstihraç Sanayi (Maden ve taş)	33.516	7,8	33.067	8,3	449	1,5
İmalat Sanayi	109.560	25,6	103.549	25,8	6.011	20,1
İnşaat Sanayi	38.304	8,9	38.072	9,5	232	0,8
Elektrik, Gaz, Su İstihsal	3.156	0,7	3.199	0,9	37	0,1
Ticaret, Banka, Sigorta	43.610	10,2	42.211	10,6	1.399	4,7
Nakliye, Ambarlama	30.352	7,1	30.300	7,6	462	1,6
Genel Hizmetler	82.178	19,2	72.323	18,1	9.855	33,0

KAYNAK : D.İ.E, 1965

Tablo E_3 e dayanılarak hazırlanan çizelge VI-22 de 1965 yılındaki 13 ilde nüfusun toplam olarak iktisadi faaliyet kollarına dağılımı görülmektedir.

ÇİZELGE VI-21 NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA DAĞILIMI (1960) (10.000) (15 ve daha yukarı yaşlar) (Yüzdeler olarak)

İLLER	Ziraat, Ormancılık, Avcılık ve Balıkçılık			İstihraç Sanayi (Maden ve Taş)			İmalat Sanayi			İnşaat Sanayi			Elektrik, Gaz Su, İstihsal ve Tevzii ile Tanzifat Hiz.			Ticaret, Banka, Sigorta ve Gayrımenkul Satışları			Nakliye, Ambarlama ve Muhaberat			Genel Hizmetler		
	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad
ANTALYA	22.8	22.0	33.3	0.2	0.3	0.1	22.8	22.6	24.6	11.7	12.6	1.0	0.7	0.7	0.1	13.3	14.0	4.9	7.6	8.1	1.4	20.9	19.7	34.6
BALIKESİR	18.0	17.2	28.7	0.5	0.5	-	28.1	27.7	33.5	9.0	9.7	1.0	0.6	0.6	-	13.8	14.6	4.1	9.5	10.1	2.0	20.5	19.6	30.6
DİYARBAKIR	11.0	11.3	5.4	0.1	0.1	-	19.4	19.7	13.8	17.8	18.5	2.2	0.7	0.6	3.0	18.3	18.9	7.0	8.6	8.5	4.1	24.4	22.4	64.0
ELAZIĞ	15.4	15.0	23.4	0.1	0.1	-	21.7	22.0	15.7	16.2	16.9	1.0	0.7	0.7	0.1	15.1	15.8	3.3	7.7	7.9	2.5	23.1	21.6	52.8
ERZURUM	21.9	22.5	7.1	0.1	0.1	0.1	20.9	21.1	14.2	8.5	8.8	1.9	0.7	0.7	0.1	17.0	17.5	6.8	9.7	9.9	4.8	21.2	19.4	65.9
İÇEL	19.0	17.8	31.9	0.1	0.1	-	25.3	24.7	31.7	13.1	14.2	0.8	0.5	0.5	-	15.0	15.9	5.7	8.4	9.0	1.1	18.6	17.8	27.7
KOCAELİ	6.8	6.4	11.5	0.4	0.5	-	37.1	36.9	40.2	15.8	16.9	2.1	0.5	0.6	-	13.1	13.3	10.3	9.5	10.0	1.9	16.8	15.4	35.3
MALATYA	16.0	16.2	11.7	0.1	0.1	0.1	32.5	32.2	38.5	12.1	12.5	2.4	0.5	0.6	-	12.4	12.8	2.7	9.3	9.5	4.3	17.1	16.1	40.6
MANİSA	37.7	35.4	60.0	3.0	3.3	0.3	18.8	29.2	15.8	8.5	9.1	0.8	0.7	0.7	0.1	10.9	11.8	2.1	5.4	5.9	0.4	15.0	14.6	18.9
MARAŞ	26.1	25.3	42.7	0.3	0.3	-	29.2	29.7	19.1	8.5	8.9	1.0	0.4	0.4	-	11.6	12.0	2.8	5.9	6.1	0.8	18.0	17.3	33.8
SAKARYA	11.2	10.6	23.4	0.2	0.2	-	25.6	26.1	25.8	11.1	11.6	0.8	0.4	0.4	-	15.1	15.6	6.5	8.7	9.0	2.1	17.7	16.5	41.2
SAMSUN	12.8	13.3	9.9	0.2	0.2	-	31.6	24.4	68.1	12.0	14.3	1.1	0.4	0.5	0.1	14.9	17.1	3.8	9.2	10.7	1.5	18.9	19.5	15.8
SİVAS	14.0	14.2	9.8	0.2	0.2	-	33.5	33.8	27.2	9.8	10.3	1.0	0.3	0.4	0.1	12.0	12.5	3.7	12.8	13.0	8.5	17.4	15.6	49.6
TRABZON	15.0	14.2	21.4	0.2	0.2	-	27.4	25.4	43.9	9.3	10.4	2.0	0.8	0.8	0.2	16.1	17.5	4.3	8.1	8.9	1.9	23.1	22.6	27.3
URFA	20.8	19.6	50.5	0.8	0.8	-	20.6	20.9	14.7	13.4	13.8	0.5	0.5	0.6	-	17.9	18.5	2.5	5.5	5.7	0.7	20.5	20.1	29.6
ZONGULDAK	2.8	2.5	14.5	55.6	56.8	19.9	20.2	20.2	20.0	3.8	3.8	0.5	0.3	0.3	0.1	4.8	4.7	5.7	3.8	3.9	1.6	8.7	7.8	37.7
TOPLAM	17.5	16.7	27.4	8.0	8.5	1.3	25.7	25.0	34.1	10.3	11.0	1.4	0.5	0.6	0.1	12.8	13.5	4.4	7.6	8.1	1.8	17.6	16.6	29.5

rına dağılımı görülmektedir. 1965 sayım dönemin de de imalat sanayi % 75,6 ile hakim fonksiyon durumundadır. Tarımsal faaliyet artış göstererek % 20,5 e yükselmiştir. Genel hizmetler %19,2 ile üçüncü sırada yer alan fonksiyon olarak görülür. İmalat sanayinde çalışan erkekler (%25,8) artış gösterirken, kadınlar (%20,1) azalma gösterir. 1960 döneminin tersine kadınlar daha fazla (%38,2) tarımsal faaliyette bulunmaktadır. Bu değişim yurt dışına göçlerle ilgili olabilir.

Genel hizmetlerdeki kadın oranı ise % 33,0 dır. Erkekler içinde genel olarak aynı durum görülmektedir. Tablo E_3 e dayanılarak hazırlanan Çizelge VI-23 de 13 ildeki nüfusun iktisadi faaliyet kollarına iller itibariyle yüzdeler olarak dağılımı görülmektedir. İmalat sanayinde Kocaeli (%45,3), Sakarya (%36,9), Denizli (%34,8) ilk sırada yer alırlar. Kocaeli'nde tarımsal faaliyetin 1960 dönemine oranla daha da düşerek % 5,8 olduğu görülür. Genel eğilime bağlı olarak tek tek illerde de tarımsal faaliyetlerin oranının artmış olduğu görülmektedir. Zonguldak yine maden sanayinde % 44,8 le rakipsiz durumdadır. İkinci sırada % 10,3 ile Elazığ dikkatı çeker. 13 ilde genel hizmetlerdeki kadın oranları artış göstermektedir.

ÇİZELGE VI-24 1970 YILINDA 14 İLDE NÜFUSUN TOPLAM OLARAK İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA DAĞILIMI

	Toplam	%	Erkek	%	Kadın	%
Toplam	3.434.975	100,0	2.012.612	100,0	1.422.363	100,0
Ziraat, Ormancılık, Avcılık, Balıkçılık	2.535.422	73,8	1.231.736	61,2	1.303.686	91,6
İstihraç Sanayi (maden ve taş)	64.582	1,9	62.910	3,1	1.672	0,1
İmalat Sanayi	256.531	7,5	177.014	8,8	79,517	5,6
Elektrik, Gaz, Su İstihsal	2.904	0,1	2.834	0,7	70	-
İnşaat Sanayi	89.702	2,6	88.394	4,4	1.308	0,1
Toptan Parakende Ticaret, Lokanta, Oteller	119.444	3,5	116.218	5,8	3.226	0,2
Ulaşım, Haberleşme, Depolama	65.284	1,9	63.258	3,1	2.026	0,1

	Toplam	%	Erkek	%	Kadın	%
Mali Kurumlar, Sigorta	18.811	0,5	15.862	0,8	2.949	0,2
Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	282.295	8,2	254.386	12,6	27.909	2,1

KAYNAK : D.İ.E , 1970

Tablo E_4 e dayanılarak yapılan Çizelge VI-24 de, 1970 yılında 14 ildeki nüfusun toplam olarak iktisadi faaliyet kollarına dağılımı görülmektedir.

İlk bakışta görülebileceği gibi çizelgedeki rakamlar diğer sayım dönemiyle karşılaştırıldığında farklılıklar göstermektedir. Bunun nedeni, 1970 sayım döneminde nüfus sayımlarındaki verilerin toplam il nüfusu üzerinden verilmiş olmasıdır. Bu da bize yeterli karşılaştırabilme olanağı vermemektedir.

1970 döneminde bütün illerdeki hakim fonksiyon tarımsal yapıdadır. Başka iktisadi faaliyet yok denecek kadar azdır ve şehirsel mesleklerde de yüzdelerin son derece düşük olduğu görülür. (Çizelge VI-25)

ÇİZELGE VI-23 NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI (1955)(10.000)(15 ve daha yukarı yaşlar)(Yüzdeler Olarak)

İLLER	Ziraat, Ormancılık, Avcılık ve Balıkçılık			İstihraç Sanayi (maden ve taş)			İmalat Sanayi			İnşaat Sanayi			Elektrik,Gaz Su, İstihsal ve Sıhhi Hizmetler			Ticaret,Banka Sigorta,ve Gayrımenkul Satışları			Nakliye, Ambarlama ve Muhaberat			Genel Hizmetler		
	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad
ANTALYA	20.2	19.9	24.7	0.2	0.2	-	24.9	24.4	31.6	15.2	16.2	1.4	1.0	1.1	0.2	10.9	11.2	5.8	7.2	7.7	1.5	20.4	19.3	34.8
BALIKESİR	16.8	16.5	21.9	0.4	0.5	0.1	27.3	27.6	22.3	10.7	11.3	1.2	0.8	0.8	0.1	11.7	12.1	5.7	9.3	9.7	3.5	23.0	21.4	45.2
DENİZLİ	10.9	10.3	16.1	0.3	0.3	-	34.8	33.7	45.4	10.8	11.9	0.8	0.5	0.5	0.1	12.5	13.3	5.1	7.1	7.8	0.9	23.1	22.2	31.6
ELAZIĞ	12.7	12.9	8.0	10.1	10.3	3.5	20.2	20.6	8.6	16.6	17.1	1.9	0.8	0.9	0.2	10.7	10.9	5.3	7.7	7.9	2.6	21.2	19.4	69.9
HATAY	29.6	26.4	61.6	0.1	0.1	-	20.0	21.2	8.1	6.4	7.0	0.7	0.7	0.7	0.2	10.6	11.4	2.9	8.5	9.2	1.3	24.1	24.0	25.2
İÇEL	21.3	21.1	24.8	0.1	0.1	-	26.1	26.0	28.4	10.9	11.6	1.3	1.0	1.0	0.2	11.8	12.2	6.6	8.0	8.6	1.4	20.8	19.5	37.3
KOCAELİ	5.8	5.8	6.1	0.2	0.2	0.1	45.3	45.4	44.7	9.0	9.7	0.5	0.7	0.7	0.2	10.8	10.6	8.8	9.8	10.4	2.1	18.7	17.2	37.5
MANİSA	38.4	36.1	62.8	5.4	5.8	0.4	19.7	20.3	12.7	6.6	7.2	0.5	0.8	0.9	0.2	8.6	9.3	2.3	5.2	5.6	0.4	15.3	14.8	20.7
MARAŞ	25.8	25.5	32.4	0.4	0.4	0.2	27.9	28.6	11.9	7.2	7.5	0.8	0.6	0.6	0.1	10.5	10.8	2.6	6.7	6.9	2.1	20.9	19.7	49.9
SAKARYA	14.6	13.6	27.4	0.2	0.2	-	26.9	37.8	23.6	7.9	9.1	0.5	0.6	0.6	-	12.4	12.6	7.6	7.8	8.2	1.5	19.4	17.9	39.4
TRABZON	11.5	11.6	10.4	0.2	0.2	-	24.8	24.0	33.5	13.1	14.4	0.5	0.8	0.9	-	14.7	15.4	6.7	9.1	9.6	3.1	28.8	23.9	45.8
URFA	34.0	30.0	82.7	0.2	0.3	-	16.6	27.8	1.3	10.3	11.1	0.8	0.5	0.5	-	13.4	14.4	6.5	6.6	7.1	0.6	18.4	18.8	14.1
ZONGULDAK	3.1	2.9	7.0	43.8	44.8	18.2	26.1	26.4	18.0	4.7	4.8	0.2	0.7	0.7	0.1	4.8	4.7	7.5	4.5	4.6	2.4	12.3	11.1	46.6
TOPLAM	20.5	19.2	38.2	7.8	8.3	1.5	25.6	25.8	20.1	8.9	9.5	0.8	0.7	0.9	0.1	10.2	10.6	4.7	7.1	7.6	1.6	19.3	18.1	33.0

ÇİZELGE VI-25 NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI (1970) (10 bin) (12 ve daha yukarı yaşlar)(Yüzdeler olarak)

İLLER	Ziraat, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık			İstihraç Sanayi			İmalat Sanayi			Elektrik Gaz ve Su			İnşaat Sanayi			Toptan ve Parekende Ticaret, Lokanta ve Oteller			Ulaştırma, Haberleşme, Depolama			Mali Kurumlar Sigorta, Taşınmaz Mallara ait işler ve Kur.Yar.İş.Hiz.			Toplum Hizmetleri,Sosyal ve kişisel Hizmetler		
	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad
AFYON	81.5	71.3	94.1	0.2	0.3	-	5.1	5.9	4.0	-	0.1	-	2.0	3.6	0.1	2.8	4.9	0.2	1.7	3.0	0.1	0.4	0.6	0.1	6.3	10.3	1.4
ANTALYA	80.2	69.5	94.8	0.1	0.2	-	5.1	6.8	3.0	0.1	0.1	-	2.4	4.2	0.1	3.3	5.6	0.2	1.9	3.2	0.1	0.6	0.8	0.2	6.3	9.6	1.6
AYDIN	73.2	62.1	89.2	0.5	0.8	0.2	8.3	10.3	5.5	0.1	0.1	-	2.7	4.4	0.4	4.5	6.9	0.8	2.0	3.2	0.4	0.9	1.2	0.4	7.8	11.0	3.1
BALIKESİR	73.1	60.6	92.8	1.1	1.7	0.2	6.6	8.3	4.0	-	0.1	-	2.3	3.8	0.1	4.1	6.5	0.2	2.1	3.3	0.2	0.7	0.9	0.2	10.0	14.8	2.3
ÇORUM	84.9	74.8	96.8	0.6	1.1	-	4.0	5.6	2.0	-	-	-	2.0	3.7	0.1	2.3	4.2	0.1	1.1	2.0	0.1	0.3	0.5	0.1	4.8	8.1	1.0
DENİZLİ	71.3	59.5	88.2	0.3	0.4	-	11.3	12.8	9.2	-	-	-	2.6	4.3	0.1	3.7	6.2	0.2	1.9	3.1	0.1	0.5	0.8	0.2	8.4	12.9	2.0
EDİRNE	73.9	61.3	93.6	0.6	0.9	0.1	4.0	5.2	2.3	0.1	0.1	-	1.9	3.1	0.1	3.3	5.1	0.4	1.4	2.2	0.2	0.5	0.7	0.2	14.3	21.4	3.1
ERZİNCAN	74.6	58.7	96.4	0.3	0.6	-	3.8	5.4	1.6	-	-	-	2.8	4.8	-	2.5	4.3	0.1	1.8	3.0	0.1	0.4	0.6	0.1	13.8	22.6	1.7
HATAY	70.1	57.8	92.6	0.1	0.2	-	7.1	9.1	3.4	0.1	0.1	-	2.4	3.7	0.1	4.9	7.4	0.3	3.1	4.6	0.2	0.6	0.8	0.3	11.6	16.3	3.1
ISPARTA	60.1	53.3	70.0	0.6	1.0	-	16.9	10.2	27.0	0.2	0.3	-	3.8	6.4	0.1	4.0	6.5	0.2	2.0	3.3	0.1	0.6	0.9	0.2	11.8	18.2	2.4
KÜTAHYA	73.0	59.4	92.6	3.0	4.9	0.1	6.6	7.4	5.5	0.4	0.6	-	5.7	9.6	0.1	2.4	4.0	0.1	1.7	2.8	0.1	0.4	0.7	0.1	6.8	10.6	1.4
MANİSA	73.9	65.5	86.6	0.8	1.4	-	9.5	8.6	10.9	0.1	0.2	-	2.4	3.9	0.1	4.0	6.6	0.2	1.7	2.7	0.1	0.6	0.8	0.2	7.0	10.3	1.9
TRABZON	79.4	64.0	94.5	0.2	0.5	-	6.4	9.1	3.7	-	0.1	-	2.5	5.0	0.1	3.1	6.1	0.1	1.6	3.2	0.1	0.5	0.8	0.1	6.3	11.2	1.4
ZONGULDAK	60.2	39.7	94.4	14.1	22.2	0.7	9.9	14.7	2.1	0.1	0.2	-	2.0	3.2	-	3.2	5.0	0.2	2.4	3.7	0.1	0.6	0.7	0.3	7.5	10.6	2.2
TOPLAM	73.8	61.2	91.6	1.9	3.1	0.1	7.9	8.8	5.6	0.1	0.2	-	2.6	4.4	0.1	3.5	5.8	0.2	1.9	3.1	0.1	0.5	0.8	0.2	8.2	12.6	2.1

2-SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE NÜFUS

Tablo F_1 e dayanılarak hazırlanan çizelge VI-26 da, 1955 yılında 11 ildeki toplam nüfusun, son haftadaki esas meslek durumlarına göre dağılımı görülmektedir. Çizelgede görüldüğü gibi sanatkarlar, imalat ve tamirat işçileri %27,5 ile ilk sırada yer almaktadırlar. Çiftçi, ormancı, balıkçı ve ilgili meslekler % 25,3 ile ikinci sıradadır. İlk sırada yer alan meslekler aynı zamanda kadın (%16,2) ve erkek(%29,8) lerin en yüksek oranda yer aldıkları mesleklerdir. En düşük yüzdeye ise maden ve taş çıkarma işleri ile ilgili meslekler sahiptir.

Tablo F_1 e dayanılarak hazırlanmış çizelge VI-27 de tek tek iller meslekler itibariyle yüzdeler halinde gösterilmiştir. Sanatkarlar, imalat ve tamirat işçilerinin yüksek oranda bulundukları iller; Gaziantep (%32,6), Kayseri (%32,5), Sakarya (%30,5), Kocaeli (%30,3), Samsun (%28,3) dur.

Çizelgede bütün illerde ikinci yüksek oranlı meslek olarak, tarımsal meslekler görülmektedir. Onu satıcılar ve satışla ilgili meslekler, başka gruplara girmeyen işçiler ve hizmetler olarak tanımlanan meslekler izler.

ÇİZELGE VI-26 1955 YILINDA 11 İLDEKİ TOPLAM NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEK DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI

	Toplam	%	Erkek	%	Kadın	%
Toplam	288.021	100,0	239.278	100,0	48.743	100,0
Teknik elemanlar,Serbest meslek Sahipleri	11.054	3,8	8.627	3,6	2.427	5,0
Müteşebbisler, Sevk ve İdare Memurları	18.530	6,4	17.142	7,6	1.388	2,8
Satıcılar ve Satışla ilgili meslekler	30.366	10,6	29.978	12,5	388	0,8
Çiftçiler, Ormancılar Balıkçılar	72.898	25,3	40.770	17,0	32.128	65,9
Maden ve taş çıkarma işleriyle ilgili mes.	691	0,2	676	0,3	15	0,3
Nakliyat, Muhaberat ile ilgili meslekler	16.843	5,9	16.695	7,0	148	0,3
Sanatkarlar, imalat ve tamirat işleri	79.207	27,5	71,318	29,8	7.889	16,2
Başka gruplara girmeyen işler	34.596	12,0	32.673	13,7	1.923	4,0
Hizmetler	23.836	8,3	21.399	8,9	2.437	5,0

KAYNAK : D.İ.E, 1955

Tablo F_2 ye dayanılarak hazırlanan çizelge VI-28 de 1960 yılında 16 ildeki toplam nüfusun, son haftadaki esas meslek durumlarına göre dağılımı görülmektedir. Çizelgede; sanatkarlar ve tamirat işçileri (%26,4), Çiftçi, ormancı ve balıkçılar (%15,9) satıcılar ve satışla ilgili mesleklerde (%9,9) toplam olarak düşüş görülmekte. Buna karşılık, teknik elemanlar v.d. (%4,0), müteşebbisle vd. (%9,1), nakliyat (%7,8) ve hizmetler(%10,9) ile ilgili mesleklerde artış vardır. Erkeklerde de benzer durum görülürken, kadınlarda; sanatkarlar v.d. (%30,0) , teknik eleman v.d. (%14,9) ve hizmet (% 13,7) ile ilgili mesleklerde büyük bir artış görülmektedir.

Tablo F_2 ye dayanılarak hazırlanmış çizelge VI-29 da, illerdeki nüfusun meslekler itibariyle dağılımı yüzdeler olarak gösterilmiştir. Kadınların maden ve taş çıkarma ile ilgili meslekler dışında kalan mesleklerdeki durumları dikkati çeker.

ÇİZELGE VI-27 NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEK'E GÖRE DAĞILIMI (1955) (10 bin)(15 ve daha yukarı yaşlar) (Yüzdeler Olarak)

İLLER	Teknik elemanlar,Serbest Meslek Sahipleri,İlgili Meslekler			Müteşebbisler Sevk ve İdare Memurları,Büro ile ilgili Meslekler			Satıcılar ve Şatışla ilgili Meslekler			Çiftçiler, Ormancılar,Balıkçılar ve ilgili Meslekler			Maden,Taş çıkarma işleri ile ilgili Meslekler			Nakliyat ve Muhaberat ile ilgili meslekler			Sanatkarlar, İmalat ve Tamirat işçileri			Başka Gruplara Girmeyen İşçiler			Hizmetler		
	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad
DİYARBAKIR	4.8	4.2	9.2	8.4	8.8	4.8	13.9	15.4	1.4	17.8	12.7	60.2	0.1	0.1	-	5.9	6.6	0.4	21.9	23.8	6.1	17.0	18.7	3.4	10.2	9.7	14.5
ERZURUM	4.3	3.9	7.7	7.9	8.3	4.9	13.7	15.5	0.6	27.1	21.3	69.6	0.2	0.2	-	7.1	8.0	0.4	21.6	23.8	5.5	7.8	8.7	1.0	10.3	10.3	10.3
GAZİANTEP	2.7	2.5	3.7	3.4	4.0	1.0	9.3	11.1	0.9	29.5	19.1	75.2	0.4	0.5	0.1	4.0	4.9	0.2	32.6	36.9	13.1	10.9	12.7	2.4	7.2	8.0	3.4
İÇEL	3.8	3.4	5.6	7.0	7.6	3.9	11.0	12.9	0.9	20.9	14.3	57.6	0.1	0.1	-	7.5	8.8	0.3	25.8	27.2	17.6	14.1	15.5	6.2	9.8	10.2	7.9
KAYSERİ	4.0	3.9	4.1	6.2	7.0	1.8	11.3	13.2	0.7	22.2	15.1	63.1	0.1	0.2	-	4.9	5.6	0.2	32.5	34.1	23.6	11.5	13.2	1.6	7.3	7.7	4.9
KOCAELİ	5.1	4.4	9.8	8.1	8.5	5.7	9.3	10.4	1.6	15.2	10.0	49.3	0.2	0.3	-	7.8	8.8	0.7	30.3	32.0	19.2	14.2	15.4	6.3	9.8	10.2	7.4
KONYA	3.8	3.7	4.1	5.9	6.9	1.9	10.4	12.7	0.6	32.9	21.4	79.8	0.1	0.1	-	5.3	6.6	0.6	25.2	29.4	8.3	9.5	11.4	1.8	6.9	7.8	3.2
MALATYA	3.8	3.5	5.4	6.8	7.4	2.6	8.5	9.9	0.7	25.1	17.2	72.2	0.1	0.1	-	5.3	6.1	0.2	24.2	26.7	9.9	18.8	26.0	5.9	7.4	8.1	3.1
SAKARYA	4.2	3.8	6.8	7.0	7.7	3.0	11.7	13.4	1.3	20.3	12.0	72.2	0.1	0.1	-	6.9	7.9	0.5	30.5	33.9	9.0	10.7	11.9	3.1	8.6	9.3	4.1
SAMSUN	4.0	4.1	3.6	7.8	9.2	3.9	10.7	14.0	0.7	23.2	16.4	43.4	0.1	0.1	0.1	6.8	9.0	0.2	28.3	25.7	36.3	10.2	10.8	8.3	8.9	10.7	3.6
SIVAS	3.6	3.3	5.1	6.1	6.8	2.9	7.9	9.5	0.5	20.0	19.5	78.1	1.2	1.4	0.1	5.3	6.3	0.4	23.8	27.9	5.1	14.5	17.2	2.3	7.6	8.1	5.5
TOPLAM	3.8	3.6	5.0	6.4	7.2	2.8	10.6	12.5	0.8	25.3	17.0	65.9	0.2	0.3	-	5.9	7.0	0.3	27.5	29.8	16.2	12.0	13.7	4.0	8.3	8.9	5.0

Erkeklere oranla bu meslek gruplarında daha fazla yer alırlar. Örneğin Sakarya'da müteşebbis erkekler % 8,2 iken Kadınlar %12,4, Kocaeli'nde erkekler % 10,1 iken, kadınlar % 17,2 oranındadırlar.

ÇİZELGE VI-28 1960 YILINDA 16 İLDEKİ TOPLAM NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEK DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI

	Toplam	%	Erkek	%	Kadın	%
Toplam	470.171	100,0	408.597	100,0	31.574	100,0
Teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri ilgili diğer meslekler	20.723	4,7	16.270	4,0	4.453	14,1
Müteşebbisler, sevk ve idare memurları, büro ile ilgili meslekler	39.844	9,1	37.006	9,1	2.838	9,0
Satıcılar, satışla ilgili meslekler	43.763	9,9	43.374	10,6	389	1,2
Çiftçiler, Ormancılar Avcılar,Balıkçılar ve ilgili meslekler	73.084	16,6	64.865	15,9	8.219	26,0
Maden ve taş çıkarma ile ilgili meslekler	22.408	5,9	22.367	5,5	41	0,1
Nakliyat, muhaberat ile ilgili meslekler	32.343	7,3	31.996	7,8	377	1,2
Sanatkarlar, imalat ve tamirat işçileri	117.346	26,7	107.891	26,4	9.455	30,0
Kalifiye olmayan işçiler(temizlik işçileri hariç)	42.886	9,7	41.414	10,1	1.472	4,7
Hizmet ile ilgili meslekler	47.724	10,9	43.394	10,6	4.330	13,7

KAYNAK : D.İ.E , 1960

Tablo F_3 e dayanılarak hazırlanmış olan Çizelge VI-30 da 1965 yılında 13 ildeki toplam nüfusun son haftadaki esas meslek durumlarına göre dağılımı görülmektedir. Çizelgede sanatkarlar, imalat ve tamirat işçileri (%28,1), Çiftçi, ormancı ve ilgili meslekler (% 18,6), teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri ve bunlarla ilgili meslekler (%5,5) artarken

ÇİZELGE VI-29 NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEK'E GÖRE DAĞILIMI (1960)(10.000)(15 ve yukarı yaşlar)(Yüzdeler olarak)

İLLER	Teknik Elemanlar, Serbest Meslek Sahipleri ve Bunlarla ilgili Mesl.			Müteşebbisler Sevk ve İdare Memurları ile ilgili Mesl.			Satıcılar ve Satışla ilgili Meslekler			Çiftçiler, Ormancılar,Balıkçılar ve ilgili Meslekler			Maden, Taş Çıkarma İşleri ile ilgili Mesl.			Nakliyat ve Muhaberat ile ilgili Mesl.			Sanatkarlar, İmalat ve Tamirat İşçileri			Kalifiye Olmayan İşçiler (Ziraat ve Temizlik İşçileri Hariç)			Hizmet ile ilgili Meslekler		
	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad
ANTALYA	6.1	5.4	14.9	10.1	10.2	8.6	9.8	10.6	1.2	21.4	20.6	31.9	0.3	0.3	0.1	8.4	9.8	1.1	24.6	24.8	21.7	8.6	9.0	3.0	10.7	10.1	17.5
BALIKESİR	5.3	4.5	15.9	10.5	10.8	6.1	10.4	11.1	1.5	17.0	16.2	27.7	0.5	0.6	0.1	8.4	8.9	1.5	27.8	27.7	28.8	8.2	8.6	4.7	11.9	10.6	13.7
DİYARBAKIR	5.2	4.3	23.4	10.7	10.7	11.6	14.1	14.7	2.3	9.9	10.2	4.8	0.2	0.2	-	7.9	8.2	2.6	22.9	23.4	11.3	14.9	15.3	6.1	14.2	13.0	37.9
ELAZIĞ	5.2	4.1	27.1	11.3	11.3	11.4	12.0	12.5	1.1	14.6	14.2	22.3	0.1	0.1	-	7.6	7.9	1.5	23.4	23.8	13.5	11.9	12.5	2.0	13.9	13.6	21.1
ERZURUM	5.5	4.5	29.0	11.8	11.7	14.5	12.2	12.7	1.2	19.8	20.4	36.4	0.2	0.2	-	8.9	9.2	2.6	22.6	23.0	12.3	6.1	6.3	1.6	12.9	12.0	32.4
İÇEL	4.4	3.7	11.5	9.7	9.8	8.9	10.4	11.3	1.1	17.6	16.5	28.1	0.3	0.3	-	7.5	8.2	0.6	26.3	26.2	27.6	13.2	13.5	10.0	10.6	10.5	12.2
KOCAELİ	5.5	4.5	19.2	10.5	10.1	17.2	8.2	8.6	3.1	6.2	5.9	10.4	1.3	1.4	-	7.9	8.3	1.4	32.7	33.2	25.4	16.8	17.4	8.2	10.9	10.6	15.1
MALATYA	5.0	4.3	23.0	8.8	8.6	13.3	10.5	10.9	0.4	14.6	14.8	12.0	0.1	0.1	-	7.3	7.5	1.3	28.6	28.7	24.3	15.5	15.6	14.1	9.6	9.5	11.6
MANİSA	3.5	3.0	8.8	6.6	6.8	4.2	8.9	9.8	0.6	36.8	34.6	57.7	1.9	2.1	0.1	5.3	5.9	0.3	21.5	22.2	15.0	6.4	6.5	4.9	9.1	9.1	8.4
MARAŞ	4.2	3.5	19.2	6.2	6.2	4.8	10.2	10.6	0.9	25.2	24.4	41.2	0.3	0.4	-	6.0	6.3	0.8	31.6	32.1	18.9	5.9	6.2	1.2	10.4	10.3	13.0
SAKARYA	5.0	4.1	23.2	8.4	8.2	12.4	12.2	12.8	1.9	10.4	9.8	21.9	0.2	0.2	-	7.8	8.1	1.6	34.2	34.9	20.4	10.9	11.2	4.9	10.9	10.7	13.7
SAMSUN	4.5	4.0	7.5	10.1	10.8	6.3	11.4	13.5	1.0	12.4	12.9	9.7	0.2	0.2	-	8.4	9.8	0.8	33.6	27.5	65.0	8.7	9.9	2.6	10.7	11.4	7.1
SİVAS	5.7	4.8	21.6	8.9	8.8	11.2	9.4	10.1	0.6	13.0	12.8	9.0	0.3	0.3	-	8.7	9.0	5.2	25.6	25.6	26.6	18.3	19.2	3.3	10.1	9.4	22.5
TRABZON	6.2	5.5	11.5	12.5	13.0	7.9	12.2	13.6	1.1	14.1	13.3	20.8	0.2	0.2	-	8.2	9.0	1.4	27.5	26.3	38.1	6.5	6.7	4.5	12.6	12.4	14.7
URFA	3.1	2.8	11.8	6.1	6.3	2.1	15.1	15.6	1.7	20.0	18.8	49.8	0.7	0.7	-	5.6	5.8	0.8	23.8	24.1	14.8	12.9	13.3	1.9	12.7	12.6	17.2
ZONGULDAK	4.2	3.7	20.9	7.6	7.0	26.5	4.1	4.2	2.4	3.2	2.9	13.8	35.3	36.4	1.8	6.6	6.4	1.3	24.9	25.4	10.9	4.9	5.1	0.8	9.2	8.9	21.6
TOPLAM	4.7	4.0	14.1	9.1	9.1	9.0	9.9	10.6	1.2	16.6	15.9	26.0	5.9	5.5	0.1	7.3	7.8	1.2	26.7	26.4	30.0	9.7	10.1	4.7	10.9	10.6	13.7

diğer meslek gruplarında azalmalar görülmektedir. Erkeklerin %28,2 ile sanatkarlar, imalat ve tamirat işçileri grubunda, kadınların % 16,1 ile teknik elemanlar v.d. grubunda gösterdiği artışlar dikkat çekicidir.

Tablo F_3 e dayanılarak hazırlanan çizelge VI-31 de illerdeki nüfusun meslekler itibariyle dağılımı yüzdeler halinde gösterilmiştir. 1960 dönemindeki özellikler bu sayım döneminde de görülür. Kadınlar artan oranda, şehirsel olarak kabul edilen meslekler gruplarında yer alırlar. Örneğin; Sakarya'da müteşebbis erkekler %8,1 iken, kadınlar % 15,4, Kocaeli'nde erkekler % 9,1 iken, kadınlar% 19,0 oranındadır. Bu gruptaki kadın-erkek oranları genel olarak bütün illerde aynı durumdadır. Bu, kadınların her türlü meslekte çalışma oranlarının arttığını gösterir.

ÇİZELGE VI-30 1965 YILINDA 13 İLDEKİ TOPLAM NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEK DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI

	Toplam	%	Erkek	%	Kadın	%
Toplam	465.803	100,0	429.875	100,0	35.928	100,0
Teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri ve ilgili meslekler	25.734	5,5	19.957	4,6	5.777	16,1
Müteşebbisler, Sevk ve idare memurları ve ilgili meslekler	34.712	7,5	31.332	7,3	3.380	9,4
Satıcılar, Satışla ilgili meslekler	44.393	9,5	43.957	10,2	436	1,2
Çiftçiler,Ormancılar Balıkçılar, Avcılar	86.485	18,6	75.156	17,4	11.329	31,5
Maden ve taş çıkarma ile ilgili meslekler	21.787	4,7	21.742	5,1	45	0,1
Nakliyat, Muhaberat ile ilgili meslekler	32.249	6,9	31.859	7,4	390	1,1
Sanatkarlar, imalat ve tamirat işleri	130.636	28,1	120.496	28,2	10.140	28,2
Kalifiye olmayan işçiler (Ziraat ve temizlik hariç)	37.495	8,0	36.714	8,5	781	2,2
Hizmet ile ilgili meslekler	52.312	11,2	48.662	11,3	3.650	10,2

KAYNAK: D.İ.E,1965

ÇİZELGE VI-31 NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEK'E GÖRE DAĞILIMI (1965) (10 bin)(15 ve daha yukarı yaşlar) (Yüzdeler Olarak)

İLLER	Teknik Elemanlar, Serbest Meslek Sahipleri ve Bunlarla İlgili Mesl.			Müteşebbisler Sevk ve İdare Memurları ile ilgili Mesl.			Satıcılar ve Satışla ilgili Meslekler			Çiftçiler, Ormancılar,Balıkçılar ve ilgili Meslekler			Maden, Taş Çıkarma işleri ile ilgili Mesl.			Nakliyat ve Muhaberat ile ilgili Mesl.			Sanatkarlar, İmalat ve Tamirat İşçileri			Kalifiye Olmayan İşçiler (Ziraat ve Temizlik İşçileri Hariç)			Hizmet ile ilgili Meslekler		
	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad
ANTALYA	6.9	6.0	16.9	8.8	8.5	11.9	10.1	10.9	1.0	18.2	18.0	21.4	0.2	0.3	-	7.6	8.1	1.2	28.2	27.6	34.9	9.3	9.9	1.4	10.8	10.7	11.3
BALIKESİR	6.3	5.2	21.3	8.4	8.3	9.2	11.3	12.1	2.0	15.1	14.8	18.1	0.3	0.4	-	8.3	8.7	2.4	29.2	29.0	30.9	8.7	9.3	1.8	12.4	12.2	14.3
DENİZLİ	6.8	6.0	12.5	7.9	8.1	6.3	11.2	12.5	1.2	9.2	18.9	11.1	0.2	0.2	-	6.6	7.5	0.5	39.4	32.3	55.0	8.6	9.3	3.7	10.1	10.2	9.7
ELAZIĞ	7.9	6.6	40.9	9.2	9.0	14.9	10.2	10.5	1.1	10.9	11.1	6.2	5.9	6.1	1.2	7.9	8.2	1.3	23.8	24.0	17.2	13.0	13.4	2.9	11.2	11.1	14.3
HATAY	4.8	3.9	13.1	6.1	6.1	5.7	9.7	10.6	0.8	27.1	24.2	54.7	0.2	0.2	-	7.2	7.9	0.8	22.4	23.2	15.0	7.5	8.2	1.6	15.0	15.7	8.3
İÇEL	5.6	4.7	17.0	8.1	7.9	10.4	11.3	12.1	1.3	19.2	19.0	21.5	0.1	0.1	-	7.2	7.7	1.1	27.4	27.1	31.4	9.5	10.1	2.8	11.6	11.3	14.5
KOCAELİ	6.8	5.6	21.6	9.8	9.1	19.0	8.2	8.5	3.3	4.9	4.9	4.9	0.2	0.2	-	8.4	9.0	1.7	41.5	42.0	35.9	9.9	10.4	3.6	10.3	10.3	10.0
MANİSA	3.9	3.4	8.6	5.2	5.4	3.7	8.1	9.1	0.7	35.3	33.9	46.3	3.9	4.4	0.1	4.8	5.3	0.2	24.1	22.9	33.3	5.9	6.4	1.5	8.8	9.2	5.6
MARAŞ	5.8	3.8	27.9	4.8	4.7	8.0	10.3	10.7	0.4	24.0	23.9	26.8	0.3	0.3	-	6.5	6.8	1.8	31.3	31.6	23.4	6.0	6.2	1.4	11.0	11.0	10.6
SAKARYA	5.5	3.6	17.8	8.6	8.1	15.4	12.2	13.0	1.2	12.7	12.0	22.9	0.1	0.1	-	7.2	7.7	1.0	36.2	36.6	30.5	6.8	7.2	1.0	10.7	10.7	10.2
TRABZON	8.1	6.6	22.0	11.4	11.5	10.5	12.7	14.0	1.4	10.3	10.4	8.3	0.1	0.1	-	8.5	9.2	2.0	28.3	27.6	34.6	8.4	8.5	7.5	12.2	12.1	13.7
URFA	3.5	3.2	7.2	5.0	5.3	0.9	12.7	13.7	0.4	29.1	25.3	76.9	0.2	0.2	-	6.4	6.9	0.6	19.9	20.9	6.6	12.5	13.4	1.3	10.7	11.1	6.1
ZONGULDAK	5.4	4.5	27.6	8.2	7.4	28.2	4.5	4.6	2.1	3.4	3.3	5.9	26.4	27.5	1.2	6.6	6.8	2.1	29.1	29.6	15.2	5.2	5.3	1.4	11.2	11.0	16.3
TOPLAM	5.5	4.6	16.1	7.5	7.3	9.4	9.5	10.2	1.2	18.6	17.4	31.5	4.7	5.1	0.1	6.9	7.4	1.1	28.1	28.2	28.2	8.0	8.5	2.2	11.2	11.3	10.2

ÇİZELGE VI-32 1970 YILINDA 14 İLDEKİ TOPLAM NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEK DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMI

	Toplam	%	Erkek	%	Kadın	%
Toplam	3.180.266	100,0	1.765.560	100,0	1.414.706	100,0
İlmi ve teknik elemanlar,Serbest meslek sahipleri	97.121	3,1	73.816	4,2	23.305	1,6
Müteşebbisler, Direktörler ve üst kademe yöneticileri	13.634	0,4	13.050	0,7	584	-
İdari personel ve çalışanlar	52.793	1,7	45.213	2,6	7.580	0,5
Ticaret ve satış personeli	79.763	2,5	77.875	4,4	1.888	0,1
Şahsi hizmet işlerinde çalışanlar	99.915	3,1	93.281	5,3	6.634	0,5
Tarımcı, Ormancı, Hayvancı, balıkçı.	2.517.541	79,2	1.219.580	69,1	1.297.961	91,8
Tarımdışı sektörde çalışanlar,sanatkarlar, işçiler	319.399	10,0	242.745	13,7	76.654	5,5

KAYNAK : D.İ.E. , 1970

Tablo F_4 e dayanılarak hazırlanmış olan çizelge VI-32 de 1970 yılında 14 ildeki toplam nüfusun son haftadaki esas meslek durumlarına göre dağılımı görülmektedir. 1970 sayım dönemi ile ilgili veriler toplam il nüfusu üzerinden farklı kategoriler altında verildiğinden karşılaştırma olanağı vermemektedir.

Daha önceki sayım dönemleri ile karşılaştırıldığında, şehirler açısından bir gerileme görülmektedir. Nerdeyse nüfusun tamamı tarımsal mesleklerde toplanmıştır. Nedeni verilerin toplam il nüfusu üzerinden verilmiş olmasıdır. (Çizelge VI-33)

ÇİZELGE VI-33 NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEK'E GÖRE DAĞILIMI (1970) (10 bin)(12 ve yukarı yaşlar) (Yüzdeler Olarak)

İLLER	İlmi ve Teknik Elemanlar,Serbest meslek sahipleri ve Bunlarla ilgili M.			Müteşebbisler, Direktörler, Üst Kademe Yöneticileri			İdari Personel ve Çalışanlar			Ticaret ve Satış Personeli			Şahsi Hizmet İşlerinde Çalışanlar			Tarımcı, Ormancı, Hayvancı ve Balıkçılar			Tarım dışı sektörlerde çalışanlar,sanatkar ve işçiler		
	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Kad	Erk	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad	Top	Erk	Kad
AFYON	3.4	4.8	1.7	0.3	0.6	0.1	1.4	0.3	2.4	2.0	3.7	0.1	2.4	4.3	0.3	84.6	76.7	93.6	5.9	7.6	3.9
ANTALYA	2.6	3.8	1.2	0.4	0.7	-	1.6	0.6	2.4	2.3	4.1	0.1	2.6	4.4	0.4	84.1	75.4	94.9	6.4	9.2	2.8
AYDIN	4.4	5.2	3.5	0.5	0.8	0.1	2.1	0.8	3.2	3.0	5.0	0.5	4.5	6.8	1.3	76.0	66.2	88.6	9.5	12.8	5.2
BALIKESİR	2.9	3.8	1.7	0.5	0.9	-	1.6	0.6	2.4	2.9	4.9	0.1	3.7	5.9	0.6	79.8	70.1	93.9	8.6	12.0	4.0
ÇORUM	2.1	3.4	0.8	0.3	0.6	-	0.9	0.2	1.6	1.7	3.1	0.1	1.9	3.5	0.2	88.2	80.2	96.7	4.9	7.6	2.0
DENİZLİ	2.9	3.9	1.6	0.5	0.8	-	1.4	0.4	2.3	2.8	4.9	0.1	2.9	4.8	0.4	76.6	67.0	88.6	12.9	16.3	8.9
EDİRNE	4.8	6.0	3.4	0.5	0.8	0.1	1.5	0.7	2.1	2.4	4.1	0.2	3.1	5.1	0.6	82.2	73.7	93.0	5.5	8.2	2.0
ERZİNCAN	3.1	4.8	1.4	0.4	0.7	-	1.7	0.4	3.0	1.9	3.6	-	2.7	5.0	0.2	85.3	74.9	96.5	4.9	8.0	1.5
HATAY	3.4	4.1	2.3	0.4	0.7	-	2.0	0.8	2.8	3.6	5.8	0.1	3.7	5.6	0.6	77.7	68.0	92.9	9.2	13.0	3.3
İSPARTA	3.9	5.5	2.0	0.5	1.0	-	2.3	0.5	3.7	3.2	5.7	0.1	3.5	6.1	0.4	66.3	63.2	70.0	20.3	14.8	27.0
KÜTAHYA	2.6	3.9	1.1	0.4	0.8	-	1.6	0.3	2.6	1.9	3.4	0.1	2.7	4.6	0.3	81.1	71.2	93.2	9.7	13.5	5.0
MANİSA	2.3	3.0	1.3	0.4	0.6	-	2.3	0.5	1.9	2.8	4.7	0.1	3.1	5.1	0.4	78.7	72.8	87.0	11.4	11.9	10.7
TRABZON	2.9	5.1	1.1	0.3	0.7	-	1.4	0.3	2.6	2.3	4.8	0.1	2.0	4.1	0.3	83.8	71.4	94.4	7.3	11.3	3.8
ZONGULDAK	3.1	4.1	1.6	0.5	0.8	0.1	2.7	1.3	3.7	2.2	3.5	0.2	4.7	7.5	0.5	64.6	44.5	94.6	22.2	35.9	1.7
TOPLAM	3.1	4.2	1.6	0.4	0.7	-	1.7	0.5	2.6	2.5	4.4	0.1	3.1	5.3	0.5	79.2	69.1	91.8	10.0	13.7	5.5

S O N U C

Şehirleşme olayı ile ilgili olarak ortaya çıkan değişme maddeler halinde şöyle özetlenebilir.

1- Şehirleşme, günümüzde insan yaşamını derinden etkileyerek köklü değişikliklere yol açmıştır.

2- Şehirleşmenin, tarihsel gelişimi içerisinde ilk şehirler ve şehir yaşamı, toplumsal gelişmeyi olumlu yönde etkilemiştir.

3- Türkiye'de şehir ve şehir yaşamı, ilk şehirlerin kurulduğu dönemlerden beri görülür ve bugünkü şehirler aynı zamanda tarihsel bir geçmişe de sahiptirler.

4- 1950 yılından başlayarak Türkiye'de şehirleşme olayı hızlı bir gelişim göstermiştir. Şehirlerde hızla artan nüfus daha çok büyük şehirlerde (İstanbul-Ankara-İzmir) toplanma eğilimindedir.

a- Şehirsel özelliklerin gelişmiş olduğu şehirler daha çok, Samsun-Gaziantep çizgisinin batısında toplanmış görünmektedir.

b- Şehir merkez nüfuslarındaki hızlı artışlar, doğum ve ölümlerle ilgili olmaktan çok, göçlerle ilgilidir. Nüfustaki artışın ve değişmenin mekanizması göçtür.

c- Şehirler, büyük oranda okur-yazar a sahiptirler. Bu oran Türkiye ortalamasının üstündedir.

d- Şehir merkezlerinde bekar erkeklerin oranı, kadınlarla karşılaştırıldığında daha fazladır ve bu durum göçlerle ilgilidir.

e- Şehirsel mesleklerde ve nüfusun bu meslek gruplarında giderek artan oranda toplandığı görülür.

f- Sanayiye dayalı hakim fonksiyonlar (nüfusun iktisadi faaliyet kollarına dağılımı) giderek artan bir orana sahiptirler. Tarımsal fonksiyonlarda gerileme görülmektedir.

B İ B L İ Y O G R A F Y A

AKARCA, A, Şehir ve Savunması, Ankara, T.T.K, 1972

AKDAĞ, M, Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi İstanbul, Cem Yay, C.I,II , 1974

AKKAYAN, T, "Türkiye'de İller Arası Göçler", Sosyal Ant. ve Etn. Der: 1, 1971

AKKAYAN, T, "Türkiye'de Okur-Yazarlık, 1950-1970" Sosyal Ant. ve Etn. Der: 3, 1979

AKKAYAN, T, Göç ve Değişme, İstanbul, İ.Ü. Ed. Fak. yay, NO: 1485, 1979

AKŞİT , O, Roma İmparatorluk Tarihi, İstanbul İ.Ü. Ed. Fak. Yay, No: 1485, 1970

AKURGAL, E, "Urartu Medeniyeti" , Anatolia,IV, 1969

ATAÖV, T, Bilimsel Araştırma el Kitabı, Ankara, Balkanoğlu Matba. Ltd. , 1973

ATLAN, S, Roma Tarihinin Ana Hatları, İstanbul, İ.Ü. Ed. Fak. Yay, No: 1529, 1970

BURNEY,C,A-LANG,D,M "Urartion Irrigation Warks", A.S, XXII, 1972.

BRONOWSKİ, J, İnsanın Yücelişi, Cev. Filiz Ofluoğlu, İstanbul, MilliyetYay, 1975.

CHİLDE, G, Tarihte Neler Oldu, Çev. Alaeddin Şenel ve Mete Tuncay, Ankara, Odak Yay, 1974

CHİLDE, G, Kendini Yaratan İnsan, Çev. Filiz Ofluoğlu İstanbul, Varlık Yay, 1978

CLARK, G, World Prehistory, Cambridge, Cambridge University Press, 1969.

COLE, S, The Neolithic Revulation, London, British Museum (Natural History), 1970.

_____ Genel Nüfus Sayımı, 22.10.1950, Ankara, D.İ.E , No: 359, 1954.

_____ Genel Nüfus Sayımı, 23.10. 1955, Ankara, D.İ.E , No: 399, 1961.

_____ Genel Nüfus Sayımı , 23.10.1960, Ankara, D.İ.E, No: 452, 1964.

_____ Genel nüfus sayımı, İdari Bölünüş, 24.10.1965, Ankara, D.İ.E, No: 537, 1968.

_____ Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 24.10.1965. Ankara, D.İ.E, No: 568, 1969.

_____ Genel Nüfus Sayımı, İdari Bölünüş, 25.10. 1970, Ankara, D.İ.E , No: 672, 1973.

_____ Genel nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 25.10.1970, Ankara, D.İ.E , No: 690,1973.

GÖNEY, S, Şehir Coğrafyası, İstanbul, İ.Ü. Coğ. Enst. Yay, No: 91, 1977.

GÜRTAN, K, Türkiye'de Nüfus Problemi ve İktisadi Kalkınma ile İlgisi, İstanbul, İ.Ü. İkt. Fak. Yay, No: 177, 1966.

GÜVENÇ, B, İnsan ve Kültür, İstanbul, Remzi Kitabevi Yay, 1974.

HART, C.W.M, Zeytinburnu Gecekondu bölgesi, Çev. Prof. Nephan Saran, İstanbul, İst. Tic. Od. Yay, , 1969.

KELEŞ, R, Şehirciliğin Kuramsal Temelleri, Ankara, A.Ü.S.B.F. Yay, No: 332, 1972.

KELEŞ, R, Kentbilim İlkeleri, Ankara, S.B.D Yay, G-5, 1976

KELEŞ, R, Türkiye'de Şehirleşme, Konut ve Gecekondu 100 soruda Diz., İstanbul, Gerçek Yay, 1978.

KELEŞ, R- YAVUZ, F GERAY, C, Şehircilik: Sorunlar-Uygulama ve Politika Ankara, A.Ü.S.B.F Yay, No: 415, 1978.

KONGAR, E, Toplumsal değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği, Ankara, Bilgi Yay, 1979.

KONGAR, E , Türkiye'nin Toplumsal Yapısı, Ankara, Bilgi Yay, 1979.

KUBAN, D, Sanat Tarihimizin Sorunları, İstanbul, Çağdaş Yay, 1975

KUBAN, D, Türkiye Sanat Tarihi, 100 soruda diz., İstanbul, gercek Yay, 1978.

MANSEL, A.M, Urartu tarihi ve Medeniyeti, İstanbul, 1945.

MANSEL, A.M, Ege ve Yunan Tarihi, Ankara, T.T.K., 1971.

MAZAHERİ, A, Ortaçağda Müslümanların Yaşayısları, Çev. Doç. Dr. Bahriye Üçok, İstanbul, Varlık Yay, 1972.

MELLAART, J Earliest Civizilation of the Near East, London, Thames and Hudson L.T.D, 1974.

MALLAART, J, The Neolithic of the Near East, London, Thames and Hudson L.T.D. ,1975.

OR, O, Araştırma El kitabı, İstanbul, Akademik Yay, 1973.

ORTAYLI, İ Türkiye İdare Tarihi, Ankara, TODAİ Yay, No: 180, 1979.

PASİNLİ, E, "1955-1960-1965 yıllarında Türkiye'de Şehirleşmeye Etki Eden Faktörler ve Şehirleşmiş Yerleşmelerimiz", Sos. Ant. ve Etn. Böl. Yayınlanmamış lisans tezi, 1970.

PİOTROWSKİ, B.B, Urartu, Geneve, 1969.

POCOCK, D, Understanding Social Antropology, Teach Yourself Books. London, 1975.

RENFREW, C, The Explanation of Culture Change: Models in Prehistory, Liverpool, Duckworth L.T.D, 1973

RENFREW, C, Before Civilization, Middle Sex, Pelican Books, 1976.

SARAN, N, İstanbul Şehrinde Polisle İlgisi Olan Onsekiz Yaşından Küçük Çocukların Sosyo-Kültürel Özellikleri Hakkında bir Araştırma, İstanbul, Sos. Ant. ve Etn. Böl. Yay, no:1, 1968.

SARAN, N, İstatistik El Kitabı, İstanbul, Sos. Ant. ve Etn. böl. Yay, No: 2 , 1971.

SARAN, N, "Sosyal Antropoloji Ders notları" 1973,74

SEZGİN, E, "Türkiye'de Göçün Yönü," Sos. Ant. ve Etn. Böl. Yayınlanmamış Lisans tezi, 1972

SMİTH, A, İnsan, Yapısı ve Yaşamı, Çev. Erşen Onur ve Nida Tektaş, İstanbul, Remzi Kitabevi Yay, 1972.

ÖZEK, Ç, "Türkiye'de Şehirleşmenin Ana Nitelikleri ve Ceza Adaleti Yönünden Yol açabileceği Sorunlar", Şehirleşmenin Doğurduğu Ceza Adaleti Sempozyumu, 17-19 Aralık 1973, İst., İ.Ü.Huk. Fak. Ceza Huk. ve Krimino. Ens. Yay, No:18, 1974.

TÜMERTEKİN, E, "Türkiye'de İç Göçler," Sos. Ant. ve Etn. Der. 1, 1971.

TÜMERTEKİN, E, "Türkiye'de Kademeli Göçler" Sos. Ant. ve Etn. Der. 1, 1971.

TÜMERTEKİN, E, Türkiye'de Şehirleşme, İstanbul, İ.Ü. Coğ. Enst. Yay, No: 85, 1976.

Türkiye'de Nüfus, H.Ü. Nüfus Etüd. Ens. Ankara, 1975.

TÜTENGİL, C.O, Kırsal Türkiye'nin Yapısı ve Sorunları 100 soruda Diz., İstanbul, Gerçek Yay, 1977.

VİEYRA, M, Hittite Art, London, Alec Tırants LTD. 1955.

WELLS, C, İnsan ve Dünyası, Çev. Erşen Onur, İst. Remzi Kitabevi Yay, 1972.

WELLS, H.G, Kısa Dünya Tarihi, Çev. Ziya İshan, İstanbul, Varlık Yay, 1972.

YALÇINTAŞ, N, Türkiye'nin Sosyal Bünyesi, İstanbul, İ.Ü.İkt. Fak. Yay, No: 313, 1972

YASA, İ, Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Temel Sorunları, Ankara, TODAİ Ens. Yay, No: 136, 1973.

HARİTA I. 1950 yılında 50-100 bin nüfuslu şehirler.

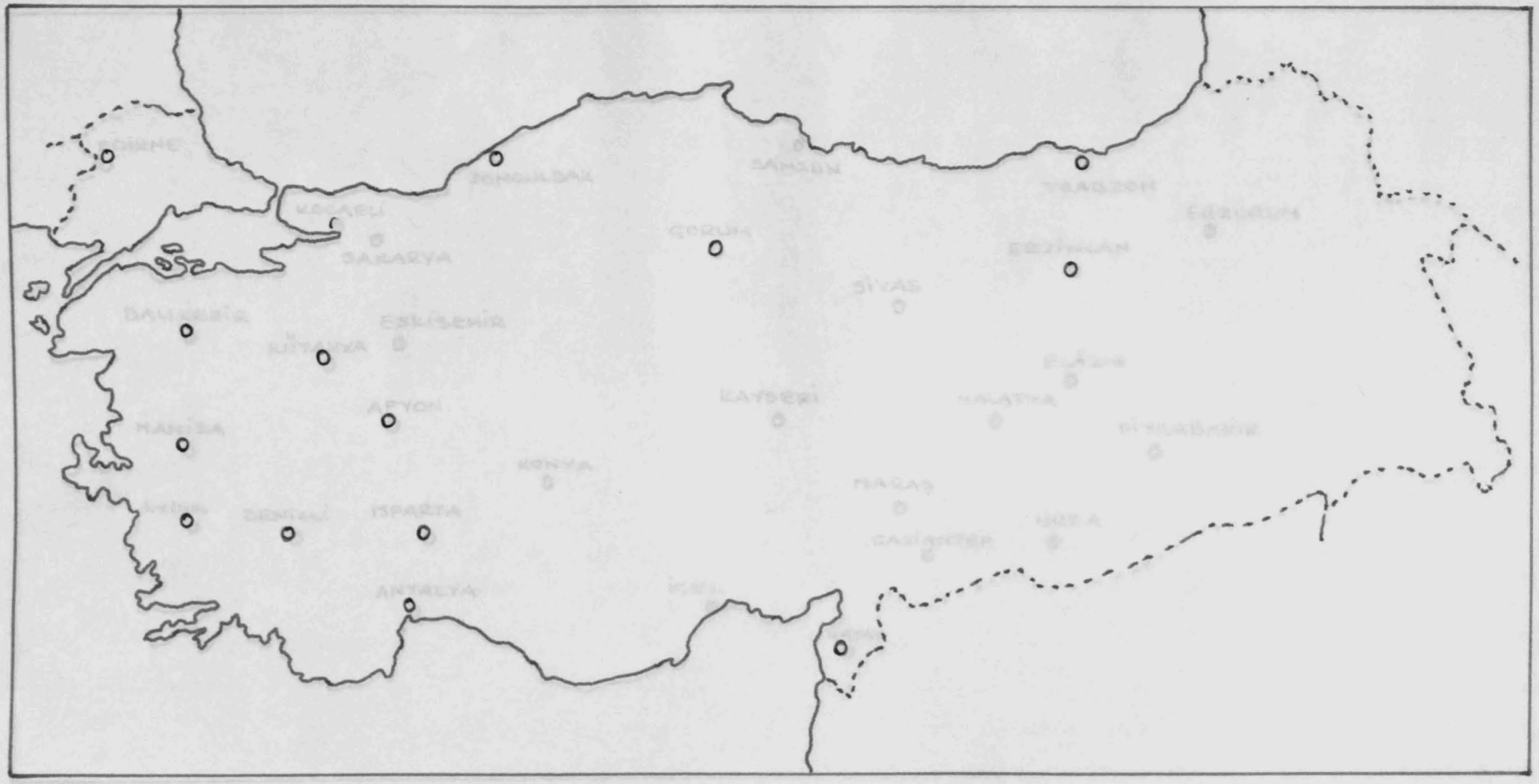
HARİTA II. 1955 yılında 50-100 bin nüfuslu şehirler

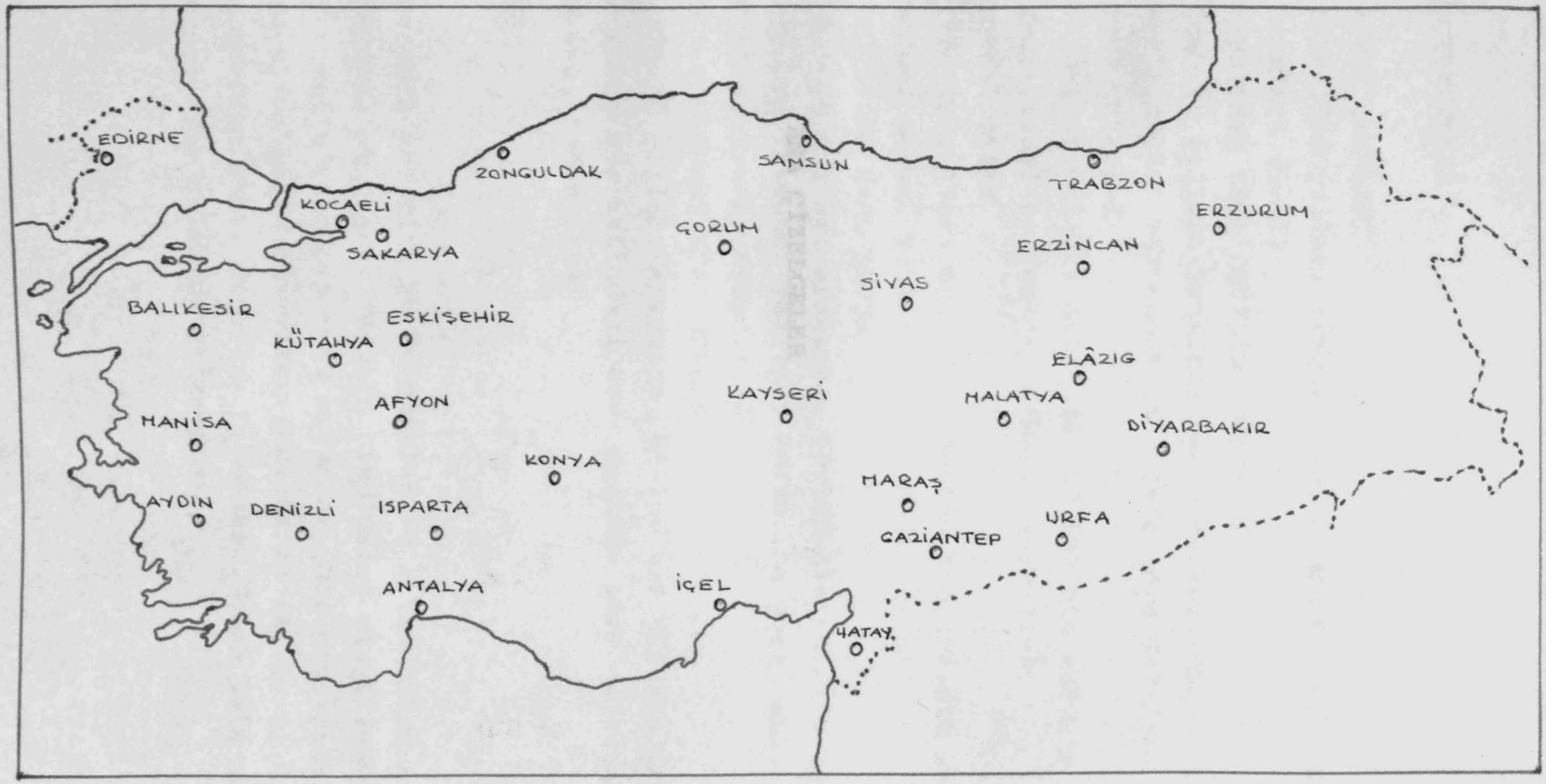
HARİTA III. 1960 yılında 50-100 bin nüfuslu şehirler

HARİTA IV. 1965 yılında 50-100 bin nüfuslu şehirler.

HARİTA V. 1970 yılında 50-100 bin nüfuslu şehirler

HARİTA VI - 1950-1970 yıllarında 50-100 bin nüfuslu şehirler.

ANA ÇİZELGELER

ANA ÇİZELGELER*

A. ARTIŞ ORANLARI
1950-1970 yılları arasında şehir merkez nüfusunun artış oranları (1-15)

B. CİNSİYETE GÖRE DAĞILIM (ŞEHİR-KÖY)
1955-70 yılları arasında şehir merkez nüfusunun ve merkeze bağlı köyler nüfusunun cinsiyete göre dağılımı (1-4)

C. OKUR-YAZARLIK
1950-1970 yılları arasında, 50-100 bin nüfuslu şehirlerde okur-yazarlık- Toplam, Erkek, Kadın (1-5)

D. MEDENİ DURUM
1950-70 yılları arasında, 50-100 bin nüfuslu şehirlerde medeni durum. Toplam, Erkek, Kadın (1-5)

E. İKTİSADEN FAAL NÜFUS
1955-70 yılları arasında, 50-100 bin nüfuslu şehirlerde nüfusun iktisadi faaliyet kollarına göre dağılımı. Toplam, Erkek, Kadın.(1-4)

F. SON HAFTADAKİ ESAS MESLEK
1955-70 yılları arasında, 50-100 bin nüfuslu şehirlerde nüfusun son haftadaki esas mesleğe göre dağılımı. Toplam, Erkek, Kadın (1-4)

* Metinde yer alan bütün çizelge ve açıklamaların temelini bu bölümde ek olarak verilen çizelgeler oluşturmaktadır. Bunlar metin içindeki konu sırasına göre gruplandırılmış (A-F) ve sayım dönemleri rakamlarla (1, 2, 3, 4, 5 gibi) gösterilmiştir. Örneğin; D_1 medeni durum 1950 ve D_2 medeni durum 1955 anlamına gelmektedir.

A1- ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	25 897	—	—	—
1945	29 030	3133	626	2.4
1950	29 818	788	157	0.5
1955	31 237	1419	283	0.9
1960	38 394	7157	1431	4.5
1965	44026	5632	1126	2.9
1970	53 497	9471	1894	4.3

AFYON

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	24 957	—	—	—
1945	25 037	80	16	0.1
1950	27 515	2478	495	1.9
1955	35 283	7768	1553	5.6
1960	50 908	15 625	3125	8.8
1965	71 833	20 925	4185	8.2
1970	95 616	23 783	4756	6.6

ANTALYA

A_2- ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	17 732	—	—	—
1945	18 504	772	154	0.8
1950	20 161	1657	331	1.8
1955	27 391	7320	1446	7.1
1960	35 527	8136	1627	5.9
1965	43 483	7956	1591	4.4
1970	50 566	7083	1416	3.2

AYDIN

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	30 110	—	—	—
1945	33 894	3784	756	2.5
1950	36 005	2111	422	1.2
1955	45 685	9680	1936	5.3
1960	61 145	15460	3092	6.7
1965	69 341	8196	1639	2.6
1970	85 004	15 663	3132	4.5

BALIKESİR

A3 - ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	22 776	—	—	—
1945	20 307	−2469	−493	−2.1
1950	22 833	2526	505	2.4
1955	25 765	2932	586	2.5
1960	34 726	8961	1792	6.9
1965	41 574	6848	1369	3.9
1970	54 576	13002	2600	6.2

ÇORUM

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	19 461	—	—	—
1945	20 162	701	140	0.7
1950	22 017	1855	371	1.8
1955	29 909	7892	1578	7.1
1960	48 925	19016	3803	12.7
1965	64 331	15406	3081	6.3
1970	82 372	18041	3608	5.6

DENİZLİ

A4- ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	42 555	—	—	—
1945	41 087	−1468	−293	−0.6
1950	45 053	3966	793	1.9
1955	61 224	16171	3234	7.1
1960	79 888	18664	3732	6.1
1965	102 653	22765	4553	5.1
1970	149 566	46913	9382	9.1

DİYARBAKIR

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	45 680	—	—	—
1945	29 439	−16 241	−3248	−7.1
1950	30 426	987	197	0.6
1955	33 325	2899	579	1.9
1960	39 410	6085	1217	3.6
1965	46 091	6681	1336	3.4
1970	53 806	7715	1543	3.3

EDİRNE

As- ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	25 465	—	—	—
1945	23 695	-1770	-354	-1.4
1950	29 317	5622	1124	4.7
1955	41 667	12350	2470	8.4
1960	60 289	18622	3724	8.9
1965	78 605	18316	3663	6.0
1970	107 364	28759	5751	7.3

ELÂZIĞ

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	12 096	—	—	—
1945	12 573	477	95	0.7
1950	18 043	5470	1094	8.7
1955	24 013	5970	1194	6.6
1960	36 420	12407	2481	10.3
1965	45 197	8777	1755	4.8
1970	58 352	13155	2631	5.8

ERZİNCAN

A6- ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	47 613	—	—	—
1945	50 875	3260	652	1.3
1950	53 353	2478	495	0.9
1955	75 371	22 018	4403	8.2
1960	90 069	14 698	2939	3.9
1965	105 317	15 248	3049	3.3
1970	133 444	28 127	5625	5.3

ERZURUM

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞI	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	60 742	13697	2739	5.8
1945	80 030	19288	3857	6.3
1950	89 879	9849	1969	2.4
1955	120 092	30213	6042	6.7
1960	153 096	33004	6600	5.5
1965	173 882	20786	4157	2.7
1970	216 373	42491	8498	4.8

ESKİŞEHİR

A7- ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	57 132	6167	1233	2.4
1945	62 873	5741	1148	2.0
1950	71 887	9014	1802	2.8
1955	96 678	24791	4958	6.9
1960	124 097	27 419	5483	5.6
1965	160 152	36055	7211	5.8
1970	227 652	67500	13500	8.4

GAZİANTEP

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	26 939	—	—	—
1945	27 448	509	101	0.3
1950	30 494	3046	609	2.2
1955	38 138	7644	1528	5.0
1960	45 674	7536	1507	3.9
1965	57 855	12 181	2436	5.3
1970	66 520	8665	1733	3.0

HATAY

A8 – ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	18 313	—	—	—
1945	17 292	−1021	−204	−1.1
1950	18 383	1091	218	1.2
1955	24 567	6184	1236	6.7
1960	35 981	11 414	2282	9.3
1965	42 901	6920	1384	3.8
1970	50 905	8004	1600	3.7

ISPARTA

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	30 007	—	—	—
1945	33 148	3141	628	2.1
1950	36 463	3315	663	2.0
1955	50 104	13641	2728	7.4
1960	68 485	18381	3676	7.3
1965	86692	18 207	3641	5.3
1970	112 982	26 290	5258	6.0

İÇEL

A9- ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	52 467	6286	1257	2.7
1945	57 864	5397	1079	2.0
1950	65 488	7624	1524	2.6
1955	82 405	16917	3383	5.1
1960	102 596	20191	4038	4.9
1965	126 653	24057	4811	4.7
1970	160 985	34332	6866	5.4

KAYSERİ

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	29 120	—	—	—
1945	28 352	− 768	− 153	− 0.5
1950	36 037	7685	1537	5.4
1955	55 507	19470	3894	10.8
1960	73 488	17981	3596	6.4
1965	89 547	16059	3211	4.3
1970	120 694	31147	6229	6.9

KOCAELİ

A10- ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	56 465	4372	874	1.6
1945	58 457	1992	398	0.7
1950	64 434	5977	1195	2.0
1955	92 236	27802	5560	8.6
1960	119 841	27605	5521	5.9
1965	157 934	38 093	7618	6.3
1970	200 464	42 530	8506	5.3

KONYA

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	18 297	—	—	—
1945	19 849	1552	310	1.5
1950	19 448	−401	−80	−0.4
1955	27 174	7726	1545	7.9
1960	39 663	12 489	2497	9.2
1965	49 301	9638	1927	4.8
1970	62 222	12 921	2584	5.2

KÜTAHYA

A11- ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	36 292	—	—	—
1945	41 530	5238	1047	2.8
1950	48 621	7091	1418	3.4
1955	64 519	15898	3179	6.5
1960	83 692	19173	3834	5.9
1965	104 428	20736	4147	4.9
1970	128 841	24 413	4882	4.6

MALATYA

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	37 623	—	—	—
1945	32 079	− 5544	− 1108	−2.9
1950	35 240	3161	632	1.9
1955	44 769	9529	1905	5.4
1960	59 675	14906	2981	6.6
1965	69 711	10 036	2007	3.3
1970	72 276	2565	513	0.7

MANİSA

A12 - ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	27744	—	—	—
1945	33104	5360	1072	3.8
1950	34641	1537	307	0.9
1955	42962	8321	1664	4.8
1960	54447	11485	2297	5.3
1965	63284	8837	1767	3.2
1970	110761	47477	9495	15.0

MARAŞ

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	25793	—	—	—
1945	29386	3593	718	2.7
1950	35581	6195	1239	4.2
1955	55622	20041	4008	11.2
1960	79420	23798	4759	8.5
1965	86124	6704	1340	1.6
1970	101283	15159	3031	3.5

SAKARYA

A13 - ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	37 216	—	—	—
1945	38 725	1509	301	0.8
1950	44 019	5294	1058	2.7
1955	62 629	18610	3722	8.4
1960	87 688	25059	5011	8.0
1965	107510	19822	3964	4.5
1970	134 061	26551	5310	4.9

SAMSUN

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	41 730	—	—	—
1945	44 856	3126	625	1.5
1950	52 234	7378	1475	3.2
1955	66 843	14 609	2921	5.5
1960	93 368	26525	5305	7.9
1965	108 320	14952	2990	3.2
1970	133 979	25 659	5131	4.7

SİVAS

A14 – ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	32 789	—	—	—
1945	29 824	−2965	−593	−1.8
1950	33 990	4166	833	2.8
1955	42 110	8120	1624	4.7
1960	53 039	10929	2185	5.2
1965	65 516	12477	2495	4.7
1970	80 795	15279	3055	4.6

TRABZON

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	35 266	—	—	—
1945	36 356	1090	218	0.6
1950	38 685	2329	465	1.2
1955	48 296	9611	1922	4.9
1960	59 863	11567	2313	4.8
1965	73 498	13635	2727	4.5
1970	100 654	27156	5431	7.3

URFA

A15- ARTIŞ ORANLARI

YILLAR	NÜFUS	MUTLAK NÜFUS ARTIŞI	YILLIK MUTLAK ARTIŞ	YILLIK ARTIŞ ORANI %
1940	27 972	—	—	—
1945	32 978	5006	1001	3.5
1950	35 722	2744	548	1.6
1955	47 489	11767	2353	6.5
1960	54 010	6521	1304	2.7
1965	55 404	1394	278	0.5
1970	77 135	21731	4346	7.8

ZONGULDAK

B1- ŞEHİR MERKEZ NÜFUSUNUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI (1955)

İLLER	TOPLAM	ERKEK		KADIN	
	N	n	%	n	%
DİYARBAKIR	61 224	34 609	56,5	26 615	43.5
ERZURUM	75 371	45 984	61.0	29 387	39.0
GAZİANTEP	96 678	51 167	52.9	45 511	47.1
İÇEL	50 104	27 774	55.4	22 330	44.6
KAYSERİ	82 405	44 047	53,5	38 358	46.5
KOCAELİ	55 507	32 072	57.8	23 435	42.2
KONYA	92 236	49 226	53.4	43 010	46.6
MALATYA	64 519	34 971	54.2	29 548	45.8
SAKARYA	55 622	29 065	52.2	26 557	47.8
SAMSUN	62 629	32 597	52.0	30 032	48.0
SİVAS	66 843	35 520	53.1	31 323	46.9
TOPLAM	763 138	417 032	54.6	346 106	45.4

B2- ŞEHİR MERKEZ NÜFUSUNUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI (1960).

İLLER	TOPLAM	ERKEK		KADIN	
	N	n	%	n	%
ANTALYA	50 908	26 046	51.2	24 862	48.8
BALIKESİR	61 145	33 904	55.4	27 241	44.6
DİYARBAKIR	79 888	45 211	56.6	34.677	43.4
ELÂZIĞ	60 289	32 449	53.8	27 840	46.2
ERZURUM	90 069	53 279	59,2	36 790	40.8
İÇEL	68 485	37 463	54.7	31 022	45.3
KOCAELİ	73 488	40 621	55.3	32 867	44.7
MALATYA	83 692	44 372	53.0	39 320	47.0
MANİSA	59 675	33 857	56.7	25 818	43.3
MARAŞ	54 447	27 859	51.2	26 588	48.8
SAKARYA	79 420	42 316	53.3	37.104	46.7
SAMSUN	87 688	45 926	52.4	41 762	47.6
SİVAS	93 368	52 659	56.3	40 709	43.7
TRABZON	53 039	28 684	54.1	24 355	45.9
URFA	59 863	31 364	52.4	28 499	47.6
ZONGULDAK	54 010	32 580	60.3	21 430	39,7
TOPLAM	1 109 474	608 590	54.9	500 884	45.1

B3- ŞEHİR MERKEZ NÜFUSUNUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI (1965).

İLLER	TOPLAM	ERKEK		KADIN	
	N	n	%	n	%
ANTALYA	71 833	38 016	52.9	33 817	47.1
BALIKESİR	69 341	37 328	53.8	32 013	46.2
DENİZLİ	64 331	36 661	57.0	27 670	43.0
ELÂZIĞ	78 605	42 788	54.4	35 817	45.6
HATAY	57 855	30 797	53.2	27 058	46.8
İÇEL	86 692	46 628	53.8	40 064	46.2
KOCAELİ	89 547	48 077	53.7	41 470	46.3
MANİSA	69 711	39 910	57.3	29 801	42.7
MARAŞ	63 284	33 299	52.6	29 985	47.4
SAKARYA	86 124	44 393	51.5	41 731	48.5
TRABZON	65 516	35 561	54.3	29 955	45.7
URFA	73 498	38 478	52.4	35 020	47.6
ZONGULDAK	55 404	29 275	52.8	26 129	47.2
TOPLAM	931 741	501 211	53.8	430 530	46.2

B4- ŞEHİR MERKEZ NÜFUSUNUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI (1970).

İLLER	TOPLAM	ERKEK		KADIN	
	N	n	%	n	%
AFYON	53 497	27 965	52.3	25 532	47.7
ANTALYA	95 616	50 119	52.4	45 497	47.6
AYDIN	50 566	26 906	53.2	23 660	46.8
BALIKESİR	85 004	46 677	54.9	38 327	45.1
ÇORUM	54 576	29 272	53.6	25 304	46.4
DENİZLİ	82 372	45 207	54.9	37 165	45.1
EDİRNE	53 806	30 248	56.2	23 558	43.8
ERZİNCAN	58 352	35 354	60.6	22 998	39.4
HATAY	66 520	34 767	52.3	31 753	47.7
ISPARTA	50 905	28 075	55.2	22 830	44.8
KÜTAHYA	62 222	34 314	55.1	27 908	44.9
MANİSA	72 276	39 166	54.2	33 110	45.8
TRABZON	80 795	42 221	52.3	38 574	47.7
ZONGULDAK	77 135	43 184	56.0	33 951	44.0
TOPLAM	943 642	513 475	54.4	430 167	45.6

B1- MERKEZE BAĞLI KÖYLER NÜFUSUNUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI (1955)

İLLER	TOPLAM	ERKEK		KADIN	
	N	n	%	n	%
DİYARBAKIR	33 441	17 654	52.8	15 787	47.2
ERZURUM	70 493	44 917	63.7	25 576	36.3
GAZİANTEP	85 963	43 941	51.1	42 022	48.9
İÇEL	45 245	22 632	50.0	22 613	50.0
KAYSERİ	97 246	47 536	48.9	49 710	51.1
KOCAELİ	62 796	34 950	50.9	30846	49.1
KONYA	68 868	34 068	49.5	34 800	50.5
MALATYA	66 373	33 960	51.2	32 413	48.8
SAKARYA	79 398	40 971	51.6	38 427	48.4
SAMSUN	60 028	30 081	50.1	29 947	49.9
SİVAS	52 474	26 214	50.0	26 260	50.0
TOPLAM	722 325	373 924	51.8	348 401	48.2

B_2- MERKEZE BAĞLI KÖYLER NÜFUSUNUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI (1960).

İLLER	TOPLAM	ERKEK		KADIN	
	N	n	%	n	%
ANTALYA	47 832	24 455	51.1	23 377	48.9
BALIKESİR	67 007	33 700	50.3	33 307	49.7
DİYARBAKIR	52 632	26 694	50.7	25 938	49.3
ELÂZIĞ	57 913	28 998	50.1	28 915	49.9
ERZURUM	62 831	34 542	55.0	28 289	45.0
İÇEL	53 032	27 093	51.1	25 939	48.9
KOCAELİ	68 671	35 171	51.2	33 500	48.8
MALATYA	55 617	28 411	51.1	27 206	48.9
MANİSA	46 770	23 560	50.4	23 210	49.6
MARAŞ	71 287	35 401	49.7	35 886	50.3
SAKARYA	83 088	42 245	50.8	40 843	49.2
SAMSUN	70 192	35 358	50.4	34 834	49.6
SİVAS	56 381	28 058	49.8	28 323	50.2
TRABZON	41 593	20 131	48.4	21 462	51.6
URFA	57 988	29 642	51.1	28 346	48.9
ZONGULDAK	78 168	46 048	58.9	32 120	41.1
TOPLAM	971 002	499 507	51.4	471 495	48.6

B_3- MERKEZE BAĞLI KÖYLER NÜFUSUNUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI (1965).

İLLER	TOPLAM	ERKEK		KADIN	
	N	n	%	n	%
ANTALYA	57 023	28 974	50.8	28 049	49.2
BALIKESİR	67 353	34 271	50.9	33 082	49.1
DENİZLİ	54 413	26 133	48.0	28 280	52.0
ELÂZIĞ	63 756	31 921	50.1	31 835	49.9
HATAY	70 557	36 547	51.8	34 010	48.2
İÇEL	57 256	29 189	51.0	28 067	49.0
KOCAELİ	75 338	39 043	51.8	36 295	48.2
MANİSA	53 731	27 326	50.9	26 405	49.1
MARAŞ	78 665	39 255	49.9	39 410	50.1
SAKARYA	95 949	48 881	50.9	47 068	49.1
TRABZON	47 738	22 952	48.1	24 786	51.9
URFA	61 287	31 460	51.3	29 827	48.7
ZONGULDAK	92 637	54 048	58.3	38 589	41.7
TOPLAM	875 703	450 000	51.4	425 703	48.6

B4- MERKEZE BAĞLI KÖYLER NÜFUSUNUN CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI (1970).

İLLER	TOPLAM	ERKEK		KADIN	
	N	n	%	n	%
AFYON	66 588	31 999	48.1	34 589	51.9
ANTALYA	69 334	33 677	48.6	35 657	51.4
AYDIN	84 642	41 725	49.3	42 917	50.7
BALIKESİR	68 992	34 297	49.7	34 695	50.3
ÇORUM	89 993	43 476	48.3	46 517	51.7
DENİZLİ	60 990	29 062	47.7	31 928	52.3
EDİRNE	30 725	15 799	51.4	14 926	48.6
ERZİNCAN	62 116	29 869	48.1	32 247	51.9
HATAY	85 025	42 899	50.5	42 126	49.5
ISPARTA	24 261	12 200	50.3	12 061	49.7
KÜTAHYA	66 834	33 280	49.8	33 554	50.2
MANİSA	55 755	27 869	50.0	27 886	50.0
TRABZON	51 567	24 569	47.6	26 998	52.4
ZONGULDAK	96 082	52 559	54.7	43 523	45.3
TOPLAM	912 904	453 280	49.7	459 624	50.3

C_1- KENTSEL OKUR-YAZARLIK-TOPLAM-(1950)(10bin+)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA - YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
ERZURUM	52 898	54	52 844	26 356	49.9	26 488	50.1
ESKİŞEHİR	83 122	256	82 866	54 396	65.6	28 470	34.4
GAZİANTEP	92 244	858	91 386	30 362	33.1	61 124	66.9
KAYSERİ	84 449	78	84 371	36 384	43.1	47 987	56.9
KONYA	109 512	121	109 391	57 530	52.6	51 861	47.4
SİVAS	54 859	50	54 809	28 541	52.1	26 268	47.9
TOPLAM	477 084	1417	475 667	233 569	49.1	242 198	50.9

C_1- KENTSEL OKUR-YAZARLIK-ERKEK- (1950) (10 bin +)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA - YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
ERZURUM	31 273	23	31	19 320	61.8	11 930	38.2
ESKİŞEHİR	43 663	100	43 563	34 312	78.8	9251	21.2
GAZİANTEP	45 648	333	45 315	21 283	47.0	24 032	53.0
KAYSERİ	42 465	22	42 443	26 410	62.2	16 033	37.8
KONYA	53 449	49	53 400	37 107	69.5	16 293	30.5
SİVAS	28 988	18	28 970	19 387	66.9	9583	33.1
TOPLAM	245 486	545	244 941	157 819	64.4	87 122	35.6

C_1 - KENTSEL OKUR-YAZARLIK - KADIN - (1950) (10 bin +)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA - YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
ERZURUM	21 625	31	21 594	7036	32.6	14 558	67.4
ESKİŞEHİR	39 459	156	39 303	20084	51.1	19 219	48.9
GAZİANTEP	46 596	525	46 071	8979	19,5	37 092	80.5
KAYSERİ	41 984	56	41 928	9974	23,8	31 954	76.2
KONYA	56 063	72	55 991	20 423	36,5	35 568	63.5
SİVAS	25 871	32	25 839	9154	35,4	16 685	69.6
TOPLAM	231 598	872	230 726	75 650	32,8	155 076	67.2

C_2- KENTSEL OKUR-YAZARLIK-TOPLAM- (1955) (10bin+).

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA-YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
DİYARBAKIR	51 068	30	51 038	23 858	46.7	27 180	53.3
ERZURUM	66 964	107	66 857	37 306	55.8	29 551	44.2
GAZİANTEP	116 716	139	116 577	43 198	37.1	73 379	62.9
İÇEL	74 395	47	74 348	44 611	60.0	29 737	40.0
KAYSERİ	78 484	90	78 394	43 835	55.9	34 559	44.1
KOCAELİ	59 929	74	59 855	42 152	70.4	17 703	29.6
KONYA	124 648	174	124 474	76 109	61.1	48 365	38.9
MALATYA	52 903	64	52 839	26 564	50.3	26 275	49.7
SAKARYA	47 111	32	47 079	30 511	64.8	16 568	35.2
SAMSUN	76 216	148	76 068	45 362	59.6	30 706	40.4
SİVAS	55 038	119	54 919	30 882	51.2	24 037	43.8
TOPLAM	803 472	1024	802 448	413 877	51.6	388 571	48.4

C_2 - KENTSEL OKUR-YAZARLIK - ERKEK - (1955) (10bin+)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA-YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
DİYARBAKIR	29 256	17	29 239	17 481	59.8	11 758	40.2
ERZURUM	41 768	69	41 699	28 516	68.4	13 183	31.6
GAZİANTEP	60 581	68	60 513	31 200	51.6	29 313	48.4
İÇEL	39 815	26	39 789	29 064	73.0	10 725	27.0
KAYSERİ	41 456	46	41 410	30 633	74.0	10 777	26.0
KOCAELİ	37 333	48	37 285	29 792	79.9	7493	20.1
KONYA	65 707	70	65 637	50 499	76.9	15138	23.1
MALATYA	28 943	29	28 914	18 954	65.6	9960	34.4
SAKARYA	24 672	16	24 656	19 482	79.0	5174	21.0
SAMSUN	39 005	62	38 943	29 087	74.7	9856	25.3
SİVAS	29 418	29	29 389	21079	71.7	8310	28.3
TOPLAM	437 954	480	437 474	305 787	69.9	131 687	30.1

C_2 - KENTSEL OKUR-YAZARLIK - KADIN - (1955) (10 bin +)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA - YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
DİYARBAKIR	21 812	13	21 799	6377	29.3	15 422	70.7
ERZURUM	25 196	38	25 158	8790	34.9	16 368	65.1
GAZİANTEP	56 135	71	56 064	11998	21.4	44 066	78.6
İÇEL	34 580	21	34 559	15547	45.0	19 012	55.0
KAYSERİ	37 028	44	36 984	13202	35.7	23 782	64.3
KOCAELİ	22 596	26	22 570	12 360	54.8	10 210	45.2
KONYA	58 941	104	58 837	25 610	43.5	33 227	56.5
MALATYA	23 960	35	23 925	7610	31.8	16 315	68.2
SAKARYA	22 439	16	22 423	11029	49.2	11 394	50.8
SAMSUN	37 211	86	37 125	16275	43.8	20 850	56.2
SİVAS	25 620	90	25 530	9803	38.4	15 727	61.6
TOPLAM	365 518	544	364 974	138 601	38.0	226 373	62.0

C_3 - KENTSEL OKUR-YAZARLIK - TOPLAM - (1960) (10bin+)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA-YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
ANTALYA	51 523	7	51 516	31 671	61.5	19 845	38.5
BALIKESİR	141 058	56	141 002	93 951	66.6	47 051	33.4
DİYARBAKIR	67 600	7	67 593	34 854	51.6	32 739	48.4
ELÂZIĞ	50 444	11	50 433	25 649	50.9	24 748	49.1
ERZURUM	77 134	2	77 132	44 987	58.3	32 145	41.7
İÇEL	99 829	9	99 820	59 520	59.6	40 300	40.4
KOCAELİ	79 114	15	79 099	55 822	70.6	23 277	29.4
MALATYA	68 234	1	68 233	36 114	52.9	32 119	47.1
MANİSA	167 776	—	167 776	96 304	57.4	71 472	42.6
MARAŞ	52 093	—	52 093	21 392	41.1	30 701	58.9
SAKARYA	67 348	1	67 347	44 167	65.6	23 180	34.4
SAMSUN	103 219	8	103 211	60 874	59	42 337	41
SİVAS	77 958	—	77 958	47 009	60.3	30 949	39.7
TRABZON	44 216	—	44 216	27 312	61.8	16 904	38.2
URFA	80 479	117	80 362	24 757	30.8	55 605	69.2
ZONGULDAK	114 497	1	114 496	74 060	64.7	40 436	35.3
TOPLAM	1 342 522	235	1 342 287	778 443	60	563 844	40

C_3 - KENTSEL OKUR-YAZARLIK - ERKEK - (1960) (10bin+)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA-YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
ANTALYA	26 435	5	26 430	19 787	74.9	6643	25.1
BALIKESİR	79 680	20	79 660	61 712	77.5	17 948	22.5
DİYARBAKIR	38 830	7	38 823	24 412	62.9	14 411	37.1
ELÂZIĞ	27 439	9	27 340	18 220	66.6	9 120	33.4
ERZURUM	47 037	—	47 037	33 810	71.9	13 227	28.1
İÇEL	53 581	3	53 578	38 247	71.4	15 331	28.6
KOCAELİ	46 793	—	46 793	38 123	81.5	8 670	18.5
MALATYA	36 217	1	36 216	25 178	69.5	11 038	30.5
MANİSA	88 845	—	88 845	61 698	69.4	27 147	30.6
MARAŞ	26 572	—	26 572	15 845	59.6	10 727	40.4
SAKARYA	36 263	—	36 263	28 469	78.5	7794	21.5
SAMSUN	53 564	8	53 556	39 369	73.5	14 187	26.5
SİVAS	44 764	—	44 764	33 420	74.7	11 344	25.3
TRABZON	24 157	—	24 157	18 801	77.8	5356	22.2
URFA	41 702	117	41 585	19 360	46.6	22 225	53.4
ZONGULDAK	73 686	—	73 686	53 395	72.5	20 291	27.5
TOPLAM	745 565	170	745 395	529 846	71.1	215 549	28.9

C_3 - KENTSEL OKUR-YAZARLIK - KADIN - (1960) (10 bin +)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA-YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
ANTALYA	25 088	2	25 086	11 884	47.4	13 202	52.6
BALIKESİR	61 378	36	61 342	32 239	52.6	29 103	47.4
DİYARBAKIR	28 770	—	28 770	10 442	36.3	18 328	63.7
ELÂZIĞ	23 095	2	23 093	7429	32.2	15 664	67.8
ERZURUM	30 097	2	30 095	11 177	37.1	18 918	62.9
İÇEL	46 248	6	46 242	21 273	46.0	24 969	54.0
KOCAELİ	32 321	15	32 306	17 699	54.8	14 607	45.2
MALATYA	32 017	—	32 017	10 936	34.2	21 081	65.8
MANİSA	78 931	—	78 931	34 606	43.8	44 325	56.2
MARAŞ	25 521	—	25 521	5 547	21.7	19 974	78.3
SAKARYA	31 085	1	31 084	15 698	50.5	15 386	49.5
SAMSUN	49 655	—	49 655	21 505	43.3	28 150	56.7
SİVAS	33 194	—	33 194	13 589	40.9	19 605	59.1
TRABZON	20 059	—	20 059	8 511	42.4	11 548	57.6
URFA	38 777	—	38 777	5 399	13.9	33 380	86.1
ZONGULDAK	40 811	1	40 810	20 665	50.6	20 145	49.4
TOPLAM	597 047	65	596 982	248 599	41.6	348 383	58.4

C_4- KENTSEL OKUR-YAZARLIK – TOPLAM- (1965) (10bin+)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA- YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
ANTALYA	110 021	46	109 975	73 887	67.2	33 068	32.8
BALIKESİR	203 263	46	203 217	139 756	68.8	63 461	31.2
DENİZLİ	101 691	4	101 687	66 530	65.4	35 157	34.6
ELÂZIĞ	88 869	288	88 581	50 739	57.3	37 842	42.7
HATAY	166 154	94	166 060	97 184	58.5	68 876	41.5
İÇEL	157 109	92	157 017	103 996	66.2	53 021	33.8
KOCAELİ	117 606	18	117 588	88 537	75.3	29 051	24.7
MANİSA	232 802	44	232 758	149 298	64.1	83 460	35.9
MARAŞ	85 319	39	85 280	42 516	49.9	42 764	50.1
SAKARYA	107 001	28	106 973	74 913	70.0	32 060	30.0
TRABZON	90 801	53	90 748	57 368	63.2	33 380	36.8
URFA	119 814	120	119 744	43 003	35.9	76 741	64.1
ZONGULDAK	132 760	14	132 746	96 054	72.4	36 692	27.6
TOPLAM	1 713 210	886	1 712 324	1 083 781	63.3	628 543	36.7

C_4 - KENTSEL OKUR-YAZARLIK _ ERKEK - (1965) (10 bin +)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA-YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
ANTALYA	57 786	25	57 761	46 502	80.5	11 259	19.5
BALIKESİR	110 310	24	110 286	87 519	79.4	22 767	20.6
DENİZLİ	54 734	4	54 730	43 781	80.0	10 949	20.0
ELÂZIĞ	19 196	236	48 960	35 977	73.5	12 983	26.5
HATAY	92 595	71	92 524	67 629	73.1	24 895	26.9
İÇEL	82 821	33	82 788	65 285	78.9	17 503	21.1
KOCAELİ	67 018	17	67 001	57 752	86.2	9 249	13.8
MANİSA	123 059	38	123 021	94 701	77.0	28 320	23.0
MARAŞ	44 701	33	44 668	30 661	68.6	14 007	31.4
SAKARYA	55 155	14	55 141	46 010	83.4	9 131	16.6
TRABZON	48 563	52	48 511	39 342	81.1	9 169	18.9
URFA	61 961	102	61 859	32 587	52.7	29 272	47.3
ZONGULDAK	72 985	13	72 972	62 059	85.0	10 913	15.0
TOPLAM	890 884	662	890 222	709 805	79.7	180 417	20.3

C_4- KENTSEL OKUR-YAZARLIK -KADIN- (1965) (10 bin+)

İLLER	6 YE DAHA YUKARI YAŞTAKİ GENEL ŞEHİR NÜFUSU	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA- YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
ANTALYA	52 235	21	52 214	27 385	52.4	24 829	47.6
BALIKESİR	92 953	22	92 931	52 237	56.2	40 694	43.8
DENİZLİ	46 957	—	46 957	22 749	48.4	24 208	51.6
ELÂZIĞ	39 673	52	39 621	14 762	37.3	24 859	62.7
HATAY	73 559	23	73 536	29 555	40.2	43 981	59.8
İÇEL	74 288	59	74 229	38 711	52.2	35 518	47.8
KOCAELİ	50 588	1	50 587	30 785	60.9	19 802	39.1
MANİSA	109 743	6	109 737	54 597	49.8	55 140	50.2
MARAŞ	40 618	6	40 612	11 855	29.2	28 757	70.8
SAKARYA	51 846	14	51 832	28 903	55.8	22 929	44.2
TRABZON	42 238	1	42 237	18 026	42.7	24 211	57.3
URFA	57 903	18	57 885	10 416	18.0	47 469	82.0
ZONGULDAK	59 773	1	59 774	33 995	56.9	25 779	43.1
TOPLAM	792 376	224	792 152	373 976	47.2	418 176	52.8

C_5- KENTSEL OKUR-YAZARLIK -TOPLAM- (1970)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ TOPLAM İL NÜFUSU	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA-YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
AFYON	445 361	2850	442 511	240 030	54.2	202 481	45.8
ANTALYA	479 356	1037	478 319	272 060	56.9	206 259	43.1
AYDIN	468 242	6054	462 188	279 892	60.6	186 296	39.4
BALIKESİR	645 264	1223	644 041	390 451	60.6	253 590	39.4
ÇORUM	419 316	737	418 579	187 177	44.7	231 402	55.3
DENİZLİ	428 332	1041	427 291	250 408	58.6	176 883	41.4
EDİRNE	270 058	7678	262 380	171 884	63.5	90 496	34.5
ERZİNCAN	224 935	636	224 299	121 316	54.1	102 983	45.9
HATAY	472 102	1773	470 320	236 466	50.3	233 863	49.7
ISPARTA	253 938	896	252 542	154 104	61.0	98 438	39.0
KÜTAHYA	365 031	945	364 086	196 259	53.9	167 827	46.1
MANİSA	692 078	1194	690 884	396 639	57.4	294 245	42.6
TRABZON	539 586	1316	539 270	258 839	48.1	279 431	51.9
ZONGULDAK	611 365	1328	610 037	333 465	54.7	276 572	45.3
TOPLAM	6 314 964	28 708	6 286 256	3 788 990	60.3	2 497 266	39.7

C_5 - KENTSEL OKUR-YAZARLIK - ERKEK - (1970)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ TOPLAM İL NÜFUSU	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA-YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
AFYON	217 235	1497	215 738	153 727	71.3	62 011	28.7
ANTALYA	238 586	486	233 100	170 657	71.7	67 443	28.3
AYDIN	225 322	3162	222 160	164 572	74.1	57 588	25.9
BALIKESİR	223 410	546	328 864	235 916	71.7	92 948	28.3
ÇORUM	204 316	372	203 944	120 858	59.3	83 085	40.7
DENİZLİ	209 440	553	203 887	154 075	73.8	54 812	26.2
EDİRNE	139 417	3833	135 584	101 425	74.8	34 159	25.2
ERZİNCAN	114 023	374	113 649	80 569	70.9	33 080	29.1
HATAY	242 602	650	241 952	164 594	68.0	77 358	32.0
ISPARTA	128 193	526	127 667	97 173	76.1	30 994	23.9
KÜTAHYA	185 564	502	185 062	126 370	68.3	58 692	31.7
MANİSA	348 429	531	347 898	243 140	69.9	104 758	30.1
TRABZON	254 238	785	253 453	180 277	71.1	73 176	28.9
ZONGULDAK	306 154	700	305 459	220 952	72.3	84 502	38.5
TOPLAM	3 036 929	14 517	3 022 412	2 214 309	73.3	808 103	26.7

C5- KENTSEL OKUR-YAZARLIK - KADIN - (1970)

İLLER	6 VE DAHA YUKARI YAŞTAKİ TOPLAM İL NÜFUSU	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNMEYEN	OKUMA-YAZMA DURUMU BİLİNEN	OKUMA-YAZMA			
				BİLEN		BİLMEYEN	
				n	%	n	%
AFYON	228 126	1353	226 773	86 303	38.1	140 470	61.9
ANTALYA	240 770	551	240 219	101 403	42.2	138 816	57.8
AYDIN	242 920	2892	240 028	115 320	48.0	124 708	52.0
BALIKESİR	315 854	677	315 177	154 535	49.0	160 642	51.0
ÇORUM	215 001	365	214 636	66 319	30.9	148 317	69.1
DENİZLİ	218 892	488	218 404	96 333	44.1	122 071	55.9
EDİRNE	130 641	3845	126 796	70 459	55.6	56 337	44.4
ERZİNCAN	110 912	262	110 650	40 747	36.8	69 903	63.2
HATAY	229 500	1123	228 377	71 872	31.5	156 505	68.5
ISPARTA	125 245	370	124 875	56 931	45.6	67 999	54.5
KÜTAHYA	179 467	443	179 024	69 889	39.0	109 135	61.0
MANİSA	343 649	663	342 986	153 499	44.8	189 487	55.2
TRABZON	285 348	531	284 817	78 562	27.6	206 255	72.4
ZONGULDAK	305 211	628	304 583	112 513	36.9	192 070	63.1
TOPLAM	3 171 536	14191	3 157 345	1 274 685	40.4	1 882 660	59.6

D1- MEDENİ DURUM - TOPLAM - (1950) (5 bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
ERZURUM	42 099	163	41 936	26 145	62.3	12 692	30.3	2899	6.9	200	0.5
ESKİŞEHİR	66 107	304	65 803	43 003	65.3	16 226	24.7	5793	8.8	781	1.2
GAZİANTEP	67 614	843	66 771	45 101	67.5	15 730	23.6	5496	8.2	444	0.7
KAYSERİ	63 192	363	62 829	43 133	68.7	13 657	21.7	5722	9.1	317	0.5
KONYA	83 286	427	82 859	54 262	65.5	20 498	24.7	7420	9.0	679	0.8
SİVAS	42 200	263	41 937	26 954	64.3	11 340	27.0	3443	8.2	200	0.5
TOPLAM	364 498	2363	362 135	238 588	65.9	90 143	24.9	30 773	8.5	2621	0.7

D1- MEDENİ DURUM - ERKEK - (1950) (5 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
ERZURUM	25 622	47	25 575	15 595	61.0	9577	37.4	338	1.3	65	0.3
ESKİŞEHİR	35 039	183	34 856	22 462	64.4	11 357	32.6	729	2.1	308	0.9
GAZİANTEP	32 829	357	32 472	21 933	67.6	9830	30.3	535	1.6	174	0.5
KAYSERİ	31 453	175	31 278	21 423	68.5	9382	30.0	391	1.2	82	0.3
KONYA	40 104	180	39 924	26 494	66.4	12 616	31.6	596	1.5	218	0.5
SİVAS	22 418	118	22 300	14 454	64.8	7453	33.4	343	1.6	50	0.2
TOPLAM	187 465	1060	186 405	122 361	65.6	60 215	32.3	2932	1.6	897	0.5

D1- MEDENİ DURUM – KADIN – (1950) (5 bin +)

İLLER				EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
ERZURUM	16 477	116	16 361	10 550	64.5	3115	19.0	2561	15.7	135	0.8
ESKİŞEHİR	31 068	121	30 947	20 541	66.4	4869	15.7	5064	16.4	473	1.5
GAZİANTEP	34 785	486	34 299	23 168	67.5	5900	17.2	4961	14.5	270	0.8
KAYSERİ	31 739	188	31 551	21 710	68.8	4275	13.6	5331	16.9	235	0.7
KONYA	43 192	247	42 945	27 768	64.7	7882	18.3	6824	15.9	461	1.1
SİVAS	19 782	145	19 637	12 500	63.6	3887	19.8	3100	15.8	150	0.8
TOPLAM	117 033	1303	175 730	116 227	66.1	29 928	17.0	27 841	15.9	1724	1.0

D_2 - MEDENİ DURUM — TOPLAM - (1955) (10 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
DİYARBAKIR	39 877	143	39 734	25 895	65.2	10 795	27.1	2772	7.0	272	0.7
ERZURUM	54 629	213	54 416	34 071	62.6	17 207	31.6	2885	5.3	253	0.5
GAZİANTEP	86 037	563	85 474	59 642	69.8	18 867	22.0	6351	7.4	614	0.8
İÇEL	55 981	168	55 813	34 758	62.3	15 955	28.6	4367	7.8	733	1.3
KAYSERİ	59 662	237	59 425	41 912	70.6	12 300	20.6	4840	8.1	373	0.7
KOCAELİ	49 334	202	49 132	31 297	63.7	14 641	29.7	2689	5.5	505	1.1
KONYA	95 479	459	95 020	65 176	68.6	21 648	22.7	7346	7.7	850	1.0
MALATYA	40 529	179	40 350	27 985	69.4	9396	23.2	2742	6.8	227	0.6
SAKARYA	36 814	131	36 683	24 925	67.9	8351	22.7	3093	8.4	374	1.0
SAMSUN	59 094	341	58 753	38 752	66.0	14 790	25.1	4571	7.8	640	1.1
SİVAS	42 180	180	42 000	28 645	68.2	9882	23,5	3224	7.7	249	0.6
TOPLAM	619 616	2816	616 800	413 058	66.9	153 832	24.9	44 820	7.2	5090	1.0

D_2 - MEDENİ DURUM - ERKEK - (1955) (10 bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
DİYARBAKIR	23 337	56	23 281	14 581	62.6	8300	35.7	308	1.3	92	0.4
ERZURUM	35 340	110	35 230	21 402	60.8	13453	38.2	294	0.8	81	0.2
GAZİANTEP	44 125	203	43 922	30 171	68.7	12 806	29.2	721	1.6	224	0.5
İÇEL	30 075	80	29 995	18 112	60.4	10 893	36.3	660	2.2	330	1.1
KAYSERİ	31 604	98	31 506	21 938	69.6	9041	28.7	394	1.3	133	0.4
KOCAELİ	31 682	87	31 595	18 729	59.3	12 197	38.6	409	1.3	260	0.8
KONYA	50 278	163	50 115	34 118	68.1	14 989	29.9	691	1.4	317	0.6
MALATYA	22 275	60	22 215	15 196	68.4	6608	29.8	337	1.5	74	0.3
SAKARYA	19 318	42	19 276	12 930	67.1	5775	30.0	412	2.1	159	0.8
SAMSUN	30 157	115	30 042	20 336	67.7	8954	29.8	524	1.7	228	0.8
SİVAS	22 498	55	22 443	15 157	67.5	6820	30.4	390	1.7	76	0.4
TOPLAM	340 689	1069	339 620	222 670	65.6	109 836	32.3	5140	1.5	1974	0.6

D_2 - MEDENİ DURUM — KADIN — (1955) (10bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
DİYARBAKIR	16 540	87	16 453	11 314	68.8	2495	15.1	2464	15.0	180	1.1
ERZURUM	19 289	103	19 186	12 669	66.0	3754	19.6	2591	13.5	172	0.9
GAZİANTEP	41 912	360	41 552	29 471	70.9	6061	14.6	5630	13,5	390	1,0
İÇEL	25 906	88	25 818	16 646	64.5	5062	19.6	3707	14.4	403	1.6
KAYSERİ	28 058	139	27 919	19 974	71.5	3259	11.7	4446	15.9	240	0.9
KOCAELİ	17 652	115	17 537	12 568	71.7	2444	13.9	2280	13.0	245	1.4
KONYA	45 201	296	44 905	31 058	69.2	6659	14.8	6655	14.8	533	1.2
MALATYA	18 254	119	18 135	12 789	70.5	2788	15.4	2405	13.3	153	0.8
SAKARYA	17 496	89	17 407	11 995	68.9	2576	14.8	2621	15.0	215	1.2
SAMSUN	28 937	226	28 711	18 416	64.2	5836	20.3	4047	14.1	412	1.4
SİVAS	19 682	125	19 557	13 488	69.0	3062	15,6	2834	14.5	173	0,9
TOPLAM	278 927	1747	277 180	190 388	68.7	43 996	15.9	39 680	14.3	3116	1.1

D_3 - MEDENİ DURUM - TOPLAM - (1960) (10bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	38 933	178	38 755	26 435	68.2	9040	23.3	2821	7.3	459	1.2
BALIKESİR	113 333	318	113 015	72 969	64.6	29 980	26.5	8620	7.6	1438	1.3
DİYARBAKIR	51 104	290	50 814	38 726	76.2	8398	16.5	3312	6.5	378	0.8
ELÂZIĞ	37 713	167	37 546	25 728	68.5	9121	24.3	2435	6.5	262	0.7
ERZURUM	60 658	200	60 458	38 438	63.6	18 698	30.9	3070	5.1	252	0.4
İÇEL	72 953	151	72 802	47 162	64.8	19 598	26.9	5073	7.0	969	1.3
KOCAELİ	62 474	142	62 332	41 064	65.9	17 201	27.6	3409	5.5	658	1.0
MALATYA	49 437	244	49 193	35 223	71.6	10 206	20.7	3469	7.1	295	0.6
MANİSA	130 006	368	129 638	87 007	67.1	29 430	22.7	11 248	8.7	1953	1.5
MARAŞ	35 931	98	35 833	25 641	71.5	7509	21.0	2422	6.8	261	0.7
SAKARYA	51 135	101	51 034	34 839	68.3	12 245	24.0	3484	6.8	476	0.9
SAMSUN	76 891	214	76 677	52 825	68.9	17 570	22.9	5541	7.2	741	1.0
SİVAS	58 275	134	58 141	38 301	65.9	15 824	27.2	3626	6.2	390	0.7
TRABZON	33 523	53	33 470	21 914	65.5	9012	26.9	2325	6.9	219	0.7
URFA	56 718	564	56 154	38 521	68.6	12 642	22.5	4697	8.4	291	0.5
ZONGULDAK	91 342	116	91 226	66 774	73.2	20 004	21.9	3742	4.1	706	0.8
TOPLAM	1 020 426	3328	1 017 098	691 567	68.0	246 486	24.2	69 294	6.8	9748	1.0

D_3 - MEDENİ DURUM - ERKEK - (1960) (10 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	19 957	80	19 877	13 355	67.2	6036	30.3	313	1.6	173	0.9
BALIKESİR	65 276	190	65 086	40 298	61.9	22 953	35.3	1125	1.7	710	1.1
DİYARBAKIR	30 058	138	29 920	23 733	79.3	5687	19.0	387	1.3	113	0.4
ELÂZIĞ	20 411	60	20 351	13 457	66.1	6424	31.6	358	1.7	112	0.6
ERZURUM	38 315	48	38 267	23 269	60.8	14 527	38.0	354	0.9	117	0.3
İÇEL	39 581	75	39 506	24 925	63.1	13 398	33.9	750	1.9	433	1.1
KOCAELİ	38 172	70	38 102	23 371	61.3	13 865	36.4	519	1.4	347	0.9
MALATYA	26 060	115	25 945	18 104	69.8	7313	28.2	426	1.6	102	0.4
MANİSA	69 274	194	69 080	45 692	66.1	20 617	29.8	1773	2.6	998	1.5
MARAŞ	18 093	27	18 066	12 465	69.0	5222	28.9	289	1.6	90	0.5
SAKARYA	27 630	42	27 588	18 183	65.9	8717	31.6	479	1.7	209	0.8
SAMSUN	39 783	87	39 696	27 445	69.1	11 274	28.4	702	1.8	275	0.7
SİVAS	34 083	62	34 021	21 200	62.3	12 239	36.0	426	1.2	156	0.5
TRABZON	18 373	21	18 352	11 841	64.5	6264	34.1	192	1,1	55	0.3
URFA	28 893	357	28 536	19 234	67.4	8781	30.8	433	1.5	85	0.3
ZONGULDAK	61 079	70	61 009	43 624	71.5	16 471	27.0	532	0.9	382	0.6
TOPLAM	575 038	1636	573 402	380 196	66.3	179 788	31.3	9058	1.6	4357	0.8

D_3 - MEDENİ DURUM - KADIN - (1960) (10 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	18 976	98	18 878	13 080	69.3	3004	15.9	2508	13.3	286	1.6
BALIKESİR	48 057	128	47 929	32 671	68.2	7035	14.7	7495	15.6	728	1.5
DİYARBAKIR	21 046	152	20 894	14 993	71.7	2711	13.0	2925	14.0	265	1.3
ELÂZIĞ	17 302	107	17 195	12 271	71.4	2697	15.7	2077	12.0	150	0.9
ERZURUM	22 343	152	22 191	15 169	68.4	4171	18.8	2716	12.2	135	0.6
İÇEL	33 372	76	33 296	22 237	66.8	6200	18.6	4323	13.0	536	1.6
KOCAELİ	24 302	72	24 230	17 693	73.0	3336	13.8	2890	11.9	311	1.3
MALATYA	23 377	129	23 248	17 119	73.6	2893	12.5	3043	13.1	193	0.8
MANİSA	60 732	174	60 558	41 315	68.2	8813	14.6	9475	15.6	955	1.6
MARAŞ	17 838	71	17 767	13 176	74.1	2287	12.9	2133	12.0	171	1.0
SAKARYA	23 505	49	23 456	16 656	71.0	3528	15.1	3005	12.8	267	1.1
SAMSUN	37 108	127	36 981	25 380	68.6	6296	17.0	4839	13.1	466	1.3
SİVAS	24 192	72	24 120	17 101	70.9	3585	14.9	3200	13.2	234	1.0
TRABZON	15 150	32	15 118	10 173	67.0	2748	18.0	2133	14.0	164	1.0
URFA	27 825	207	27 618	19 287	69.8	3861	14.0	4264	15.4	206	0.8
ZONGULDAK	30 263	46	30 217	23 150	76.6	3533	11.7	3210	10.6	324	1.1
TOPLAM	445 388	1692	443 696	311 371	70.2	66 698	15.0	60 236	13.6	5391	1.2

D4- MEDENİ DURUM – TOPLAM – (1965) (10 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	55 342	14	55 288	36 233	65.5	15 224	27.5	3314	6.0	557	1.0
BALIKESİR	128 506	54	128 452	80 087	62.3	37 798	29.4	9072	7.1	1495	1.2
DENİZLİ	44 838	23	44 815	26 148	58.4	15 566	34.7	2619	5.8	482	1.1
ELÂZIĞ	56 228	273	55 955	36 291	64.9	16 327	29.2	3048	5.4	289	0.5
HATAY	121 094	63	121 031	75 145	62.1	38 919	32.2	6078	5.0	889	0.7
İÇEL	109 819	62	109 757	68 555	62.5	33 357	30.4	6588	6.0	1257	1.1
KOCAELİ	75 179	155	75 024	48 192	64.2	22 210	29.6	3927	5.3	695	0.9
MANİSA	165 657	76	165 581	105 563	63.8	45 079	27.2	12 696	7.7	2243	1.3
MARAŞ	45 005	45	44 960	29 082	64.7	13 065	29.0	2505	5.6	308	0.7
SAKARYA	64 151	53	64 098	41 904	65.4	17 266	26.9	4320	6.7	608	1.0
TRABZON	41 760	19	41 741	26 018	62.3	12 934	31.0	2565	6.2	224	0.5
URFA	79 788	199	79 589	52 943	66.5	20 782	26.1	5436	6.8	428	0.6
ZONGULDAK	120 386	95	120 291	86 902	72.2	27 483	22.8	5118	4.3	788	0.7
TOPLAM	1 107 753	1131	1 106 622	713 063	64.4	316 010	28.6	67 286	6.1	10 267	0.9

D4- MEDENİ DURUM — ERKEK - (1965) (10 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	29 750	7	29 743	18 774	63.1	10 379	34.9	350	1.2	240	0.8
BALIKESİR	72 307	30	72 277	42 960	59.5	27 310	37.8	1257	1.7	750	1.0
DENİZLİ	26 507	19	26 488	14 322	54.1	11 683	44.1	269	1.0	214	0.8
ELÂZIĞ	31 418	215	31 203	19 561	62.7	11 063	35.4	464	1.5	115	0.4
HATAY	68 352	40	68 312	40 129	58.7	26 994	39.5	811	1.2	378	0.6
İÇEL	58 310	18	58 292	35 425	60.8	21 358	36.6	956	1.6	553	1.0
KOCAELİ	43 017	56	42 961	25 834	60.1	16 188	37.7	594	1.4	345	0.8
MANİSA	89 026	32	88 994	55 210	62.1	30 635	34.4	1971	2.2	1178	1.3
MARAŞ	23 580	15	23 565	14 507	61.6	8 632	36.6	308	1.3	118	0.5
SAKARYA	33 288	24	33 264	21 239	63.9	11 129	33.5	614	1.8	282	0.8
TRABZON	23 162	1	23 161	13 938	60.2	8 903	38.4	249	1.1	71	0.3
URFA	40 547	65	40 482	26 217	64.8	13 579	33.5	559	1.4	127	0.3
ZONGULDAK	74 770	46	74 724	53 674	71.8	19 926	26.7	723	1.0	401	0.5
TOPLAM	614 034	568	613 466	381 790	62.2	217 779	35.5	9125	1.5	4772	0.8

D4- MEDENİ DURUM — KADIN — (1965) (10 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	25 592	7	25 585	17 459	68.3	4845	18.9	2964	11.6	317	1.2
BALIKESİR	56 199	24	56 175	37 127	66.1	10 488	18.7	7815	13.9	745	1.3
DENİZLİ	18 331	4	18 327	11 826	64.5	3883	21.2	2350	12.8	268	1.5
ELÂZIĞ	24 810	58	24 752	16 730	67.6	5264	21.3	2584	10.4	174	0.7
HATAY	52 742	23	52 719	35 016	66.4	11 925	22.6	5267	10.0	511	1.0
İÇEL	51 509	44	51 465	33 130	64.4	11 999	23.3	5632	10.9	704	1.4
KOCAELİ	32 162	99	32 063	22 358	69.7	6022	18.8	3333	10.4	350	1.1
MANİSA	76 631	44	76 587	50 353	65.7	14 444	18.9	10 725	14.0	1065	1.4
MARAŞ	21 425	30	21 395	14 575	68.1	4433	20.7	2197	10.3	190	0.9
SAKARYA	30 863	29	30 834	20 665	67.0	6137	19.9	3706	12.0	326	1.1
TRABZON	18 598	18	18 580	12 080	65.0	4031	21.7	2316	12.5	153	0.8
URFA	39 241	134	39 107	26 726	68.3	7203	18.4	4877	12.5	301	0.8
ZONGULDAK	45 616	49	45 567	33 228	72.9	7557	16.6	4395	9.6	387	0.9
TOPLAM	493 719	563	493 156	331 273	67.2	98 231	19.9	58 161	11.8	5491	1.1

D5- MEDENİ DURUM – TOPLAM – (1970)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
AFYON	88 980	1839	87 141	51 761	59.4	29 637	34.0	5284	6.1	459	0.5
ANTALYA	96 059	750	95 309	57 043	59.9	33 290	34.9	4313	4.5	663	0,7
AYDIN	94 881	2493	92 388	54 815	59.3	30 628	33.2	5848	6.3	1097	1.2
BALIKESİR	155 969	1222	154 747	92 102	59.5	51 271	33.1	9922	6.4	1452	1.0
ÇORUM	68 901	278	68 623	42 554	62.0	21 819	31.8	3847	5.6	403	0,6
DENİZLİ	74 528	314	74 214	42 663	57.5	26 859	36.2	4104	5.5	588	0.8
EDİRNE	77 398	6535	70 863	39 374	55.5	27 334	38.6	3609	5.1	546	0.8
ERZİNCAN	42 357	257	42 100	23 171	55.0	17 224	40.9	1610	3.8	95	0,3
HATAY	152 138	1949	150 189	84 435	56.2	58 552	39.0	6416	4.3	786	0.5
ISPARTA	55 728	300	55 428	33 348	60.2	18 614	33.6	3119	5.6	347	0.6
KÜTAHYA	72 294	346	71 948	45 233	62.9	21 994	30.6	4283	5.9	438	0,6
MANİSA	197 561	768	196 793	116 816	59.4	64 428	32.7	13 356	6.8	2223	1.1
TRABZON	62 272	332	61 940	34 335	55.4	24 303	39.2	3 058	5.0	244	0.4
ZONGULDAK	174 220	859	173 361	113 762	65.6	52 091	30.0	6721	3.9	788	0.5
TOPLAM	1 413 157	18 062	1 395 095	831 412	59,6	478 064	34.3	75 490	5.4	10 129	0.7

D5_MEDENİ DURUM – ERKEK – (1970)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
AFYON	46 230	973	45 257	25 754	56.9	18 707	41.3	623	1.4	173	0.4
ANTALYA	51 296	383	50 913	29 202	57.4	20 914	41.1	522	1.0	275	0.5
AYDIN	48 179	1343	46 836	26 994	57.6	18 654	39.8	733	1.6	455	1.0
BALIKESİR	85 128	748	84 380	48 243	57.2	33 893	40.2	1539	1.8	705	0.8
ÇORUM	36 719	133	36 586	21 470	58.7	14 356	39.2	599	1.6	161	0.5
DENİZLİ	40 703	162	40 541	22 051	54.4	17 852	44.0	423	1.1	215	0.5
EDİRNE	45 584	3674	41 910	21 833	52.1	19 127	45.6	607	1.5	343	0.8
ERZİNCAN	27 035	118	26 917	13 535	50.3	13 153	48.9	194	0.7	35	0.1
HATAY	80 895	850	80 045	42 866	53.5	35 947	44.9	929	1.2	303	0.4
ISPARTA	30 890	130	30 760	17 762	57.7	12 446	40.5	413	1.3	139	0.5
KÜTAHYA	40 370	146	40 224	24 360	60.6	15 045	37.4	620	1.5	199	0.5
MANİSA	103 108	330	102 778	59 902	58.3	39 490	38.4	2280	2.2	1136	1.1
TRABZON	32 936	167	32 769	17 056	52.0	15 369	46.9	285	0.9	59	0.2
ZONGULDAK	101 870	504	101 366	66 236	65.3	33 813	33.4	954	0.9	364	0.4
TOPLAM	770 974	9661	761 313	437 264	57.4	308 766	40.6	10 721	1.4	4562	0.6

D5- MEDENİ DURUM - KADIN - (1970)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	EVLİ		HİÇ EVLENMEMİŞ		EŞİ ÖLMÜŞ		BOŞANMIŞ	
				n	%	n	%	n	%	n	%
AFYON	42 750	866	41 884	26 007	62.1	10 930	26.1	4661	11.1	286	0.7
ANTALYA	44 763	367	44 396	27 841	62.7	12 376	27.9	3791	8.5	388	0.9
AYDIN	46 702	1150	45 552	27 821	61.0	11 974	26.3	5115	11.3	642	1.4
BALIKESİR	70 841	474	70 367	43 859	62.3	17 378	24.7	8383	11.9	747	1.1
ÇORUM	32 182	145	32 037	21 084	65.8	7463	23.3	3248	10.1	242	0.8
DENİZLİ	33 825	152	33 673	20 612	61.2	9007	26.8	3681	10.9	373	1.1
EDİRNE	31 814	2861	28 953	17 541	60.6	8207	28.3	3002	10.4	203	0,7
ERZİNCAN	15 322	139	15 183	9636	63.5	4071	26.8	1416	9.3	60	0.4
HATAY	71 243	1099	70 144	41 569	59.3	22 605	32.2	5487	7.8	483	0.7
ISPARTA	24 838	170	24 668	15 586	63.2	6168	25.0	2706	11.0	208	0.8
KÜTAHYA	31 924	200	31 724	20 873	65.8	6949	21.9	3663	11.5	239	0.8
MANİSA	94 453	438	94 015	56 914	60.5	24 938	26.5	11 076	11.8	1087	1.2
TRABZON	29 336	165	29 171	17 279	59.2	8934	30.6	2773	9.5	185	0.7
ZONGULDAK	72 350	355	71 995	47 526	66.0	18 278	25.4	5767	8.0	424	0.6
TOPLAM	642 183	8401	633 782	394 148	62.2	169 298	26.7	64.769	10,2	5567	0.9

E1- NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAGILIMI - TOPLAM - (1955) (10bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT, ORMANCILIK, AVCILIK VE BALIKÇILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ (MADEN VE TAŞ)		İMALÂT SANAYİ		İNŞAAT SANAYİ		ELEKTRİK, GAZ, SU, İSTİHSAL VE TEVZİİ İLE TANZİFAT HİZMETLERİ		TİCARET, BANKA, SİGORTA VE GAYRIMENKUL SATIŞLARI		NAKLİYE, AMBARLAMA VE MUHABERAT		HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
DİYARBAKIR	23 386	9628	13 758	2800	20.3	20	0.1	2930	21.3	1605	11.7	80	0.6	2557	18.6	1069	7.8	2697	19.6
ERZURUM	35 417	17342	18 075	5235	28.9	42	0.2	3881	21.4	1005	5.8	84	0.5	2957	16.3	1611	8.9	3260	18.0
GAZİANTEP	48 591	7207	41 384	12 994	31.4	211	0.5	13 511	32.6	2642	6.4	174	0.4	4456	10.8	1828	4.4	5568	13.5
İÇEL	30 878	3751	27 127	6233	22.9	58	0.2	7310	26.9	2222	8.2	186	0.6	4004	14.7	2479	9.1	4725	17.4
KAYSERİ	32 267	6286	25 981	6108	23.5	54	0.2	9621	37.0	1544	5.9	111	0.4	3608	13.9	1558	6.0	3377	12.3
KOCAELİ	31 865	15 989	15 876	2579	16.2	50	0.3	5600	35.3	1017	6.4	79	0.5	2266	14.3	1518	9.5	2777	17.5
KONYA	53 783	8627	45 156	15 856	35.1	74	0.2	11 873	26.3	2673	5.9	137	0.3	5760	12.8	2707	6.0	6076	13.4
MALATYA	22 513	7203	15 310	4474	29.2	43	0.3	4336	28.3	1027	6.7	252	1.7	1761	11.5	1318	8.6	2099	13.7
SAKARYA	20 007	3720	16 287	3496	21.5	25	0.2	5806	35.6	856	5.2	68	0.4	2421	14.9	1263	7.8	2352	14.4
SAMSUN	35 349	3992	31 357	7686	24.5	48	0.2	9146	29.2	1770	5.7	191	0.6	4940	15.8	2533	8.1	5049	16.1
SİVAS	23 201	5115	18 086	5757	31.8	276	1.5	5673	31.4	684	3.8	70	0.4	1718	9.5	1535	8.5	2367	13.1
TOPLAM	357 257	88 860	268 397	73 318	27.3	901	0.3	79 687	29.7	17 045	6.4	1432	0.5	36 448	13.6	19 419	7.2	40 347	15.0

E1 – NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI – ERKEK – (1955) (10 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT, ORMANCILIK, AVCILIK VE BALIKÇILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ (HADEN VE TAŞ)		İMALÂT SANAYİ		İNŞAAT SANAYİ		ELEKTRİK, GAZ, SU, İSTİHSAL VE TEVZİİ İLE TANZİFAT HİZMETLERİ		TİCARET, BANKA, SİGORTA VE GAYRİMENKUL SATIŞLARI		NAKLİYE, AMBARLAMA VE MUHABERAT		HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
DİYARBAKIR	21 538	9415	12 123	1774	14.7	17	0.1	2826	23.3	1580	13.0	62	0.5	2509	20.7	1039	8.6	2316	19.1
ERZURUM	33 056	17 244	15 812	3631	23.0	40	0.3	3750	23.7	1000	6.2	80	0.5	2919	18.5	1573	10.0	2819	17.8
GAZİANTEP	40 548	6889	33 659	7060	21.0	206	0.6	12 475	37.1	2615	7.8	169	0.5	4358	12.9	1808	5.4	4968	14.7
İÇEL	26 317	3463	22 854	3644	15.9	57	0.2	6451	28.2	2192	9.5	181	0.7	3888	17.0	2437	10.6	4094	17.9
KAYSERİ	28 067	6135	21 932	3521	16.1	53	0.2	8611	39.3	1526	7.0	111	0.5	3554	16.2	1543	7.0	3013	13.7
KOCAELİ	29 528	15 817	13 711	1477	10.8	49	0.4	5102	37.2	1002	7.3	75	0.5	2140	15.6	1492	10.9	2374	17.3
KONYA	44 377	8448	35 929	8377	23.3	69	0.2	11 007	30.6	2654	7.4	136	0.4	5637	15.7	2664	7.4	5385	15.0
MALATYA	19 875	7005	12 870	2621	20.4	43	0.3	4053	31.5	1021	7.9	250	2.0	1703	13.2	1290	10.0	1889	14.7
SAKARYA	17 621	3637	13 984	1803	12.9	24	0.2	5566	39.8	849	6.1	67	0.4	2334	16.7	1240	8.9	2101	15.0
SAMSUN	26 944	3544	23 400	4064	17.4	41	0.2	5968	25.5	1748	7.5	180	0.7	4573	19.5	2472	10.6	4354	18.6
SİVAS	19 618	4901	14 717	3081	20.9	270	1.8	5472	37.2	679	4.6	68	0.5	1676	11.4	1491	10.1	1980	13.5
TOPLAM	307 489	86 498	220 991	41 053	18.6	869	0.4	71 281	32.2	16 866	7.6	1379	0.6	35 291	16.0	19 049	8.6	35 293	16.0

E1- NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI - KADIN - (1955) (10 bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT, ORMANCILIK, AVCILIK VE BALIKÇILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ (MADEN VE TAŞ)		İMALÂT SANAYİ		İNŞAAT SANAYİ		ELEKTRİK/GAZ, SU, İSTİHSAL VE TEVZİİ İLE TANZİFAT HİZMETLERİ		TİCARET, BANKA, SİGORTA VE GAYRİ MENKUL SATIŞLARI		NAKLİYE, AMBARLAMA VE MUHABERAT		HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
DİYARBAKIR	1848	213	1635	1026	62.8	3	0.2	104	6.4	25	1.5	18	1.1	48	2.9	30	1.8	381	23.3
ERZURUM	2361	98	2263	1604	70.8	2	0.1	131	5.8	5	0.2	4	0.2	38	1.7	38	1.7	441	19.5
GAZİANTEP	8043	318	7725	5934	76.8	5	0.1	1036	13.4	27	0.3	5	0.1	98	1.3	20	0.2	600	7.8
İÇEL	4561	288	4273	2589	60.6	1	—	859	20.1	30	0.7	5	0,1	116	2.7	42	1.0	631	14.8
KAYSERİ	4200	151	4049	2587	63.9	1	—	1010	24.9	18	0.5	—	—	54	1.3	15	0.4	364	9.0
KOCAELİ	2337	172	2165	1102	50.9	1	—	498	23.0	15	0.6	4	0,1	126	5.7	26	1.2	403	18.5
KONYA	9406	179	9227	7479	81.1	5	0,1	866	9.4	19	0.2	1	—	123	1.3	43	0.4	691	7.5
MALATYA	2638	198	2440	1853	75.9	—	—	283	11.6	6	0.2	2	0,1	58	2.4	28	1.2	210	8.6
SAKARYA	2386	83	2303	1693	73.5	1	—	240	10.4	7	0.3	1	—	87	3.8	23	1.0	251	11.0
SAMSUN	8405	448	7957	3622	45.5	7	0.1	3178	39.9	22	0.3	11	0.1	367	4.6	61	0.8	695	8.7
SİVAS	3583	214	3369	2676	79.4	6	0.2	207	6.1	5	0,1	2	0.1	42	1.3	44	1.3	387	11.5
TOPLAM	49 768	2362	47 406	32 165	67.8	32	0.1	8412	17.7	179	0,4	53	0,1	1157	2.4	370	0.8	5054	10.7

E2 - NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI - TOPLAM - (1960) (10bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT, ORMANCILIK, BALIKÇILIK, AVCILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ (MADEN VE TAŞ)		İMALÂT SANAYİ		İNŞAAT SANAYİ		ELEKTRİK, GAZ, SU, İSTİHSAL VE SIHHİ HİZMETLER		TİCARET, BANKA, SİGORTA, GAYRİMENKUL SATIŞLARI		NAKLİYE, AMBARLAMA VE MUHABERAT		GENEL HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	18 334	846	17 488	3992	22.8	45	0.2	3981	22.8	2048	11.7	119	0.7	2323	13.3	1326	7.6	3654	20.9
BALIKESİR	61 411	19 286	42 125	7592	18.0	196	0.5	11 851	28.1	3817	9.0	236	0.6	5819	138	3990	9.5	8624	20.5
DİYARBAKIR	27 042	10 202	16 840	1850	11.0	19	0.1	3273	19.4	2991	17.8	120	0.7	3086	18.3	1397	8.6	4104	24.4
ELÂZIĞ	17 401	4070	13331	2055	15.4	18	0.1	2892	21.7	2155	16.2	89	0.7	2021	15.1	1024	7.7	3077	23.1
ERZURUM	35 243	14078	21 165	4623	21.9	23	0.1	4413	20.9	1805	8.5	140	0.7	3602	17.0	2063	9.7	4496	21.2
İÇEL	37 173	3549	33 624	6392	19.0	22	0.1	8505	25.3	4422	13.1	167	0.5	5049	15.0	2811	8.4	6256	18.6
KOCAELİ	35 735	14194	21 541	1462	6.8	91	0.4	7998	37.1	3405	15.8	109	0.5	2829	13.1	2040	9.5	3607	16.8
MALATYA	22 999	4689	18 310	2929	16.0	24	0.1	5942	32.5	2216	12.1	100	0.5	2263	12.4	1704	9.3	3132	17.1
MANİSA	68 329	10601	57 728	21801	37.7	1724	3.0	10875	18.8	4890	8.5	391	0.7	6273	10.9	3127	5.4	8647	15.0
MARAŞ	16 254	1707	14547	3794	26.1	47	0.3	4249	29.2	1239	8.5	60	0.4	1683	11.6	856	5.9	2619	18.0
SAKARYA	24 971	4781	20 190	2258	11.2	33	0.2	7186	35.6	2245	11.1	77	0.4	3056	15.1	1760	8.7	3575	17.7
SAMSUN	41 001	3800	37 201	4752	12.8	61	0.2	11 741	31.6	4484	12.0	165	0.4	5544	14.9	3423	9.2	7030	18.9
SİVAS	29 790	10 210	19 580	2741	14.0	37	0.2	6548	33.5	1924	9.8	68	0.3	2358	12.0	2506	12.8	3398	17.4
TRABZON	16 452	1900	14552	2176	15.0	29	0.2	3981	27.4	1362	9.3	114	0.8	2341	16.1	1186	8.1	3363	23.1
URFA	25 000	4669	20 331	4223	20.8	156	0.8	4196	20.6	2720	13.4	111	0.5	3642	17.9	1116	5.5	4167	20.5
ZONGULDAK	58 215	1567	56 648	1612	2.8	31 501	55.6	11 415	20.2	2119	3.8	182	0.3	2705	4.8	2172	3.8	4942	8.7
TOPLAM	535 350	110 149	425 201	74 252	17.5	34 026	8.0	109 046	25.7	43842	10.3	2248	0.5	54594	12.8	32 501	7.6	74 691	17.6

E2- NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI-ERKEK-(1960)(10bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT, ORMANCILIK, BALIKÇILIK, AVCILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ (MADEN VE TAŞ)		İMALÂT SANAYİ		İNŞAAT SANAYİ		ELEKTRİK, GAZ, SU, İSTİHSAL VE SIHHİ HİZMETLER		TİCARET, BANKA, SİGORTA, GAYRİMENKUL SATIŞLARI		NAKLİYE, AMBARLAMA VE MUHABERAT		GENEL HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	16943	799	16144	3544	22.0	44	0.3	3651	22.6	2034	12.6	118	0.7	2257	14.0	1307	8.1	3189	19.7
BALIKESİR	58082	19207	38875	6660	17.2	195	0.5	10761	27.7	3784	9.7	235	0.6	5685	14.6	3925	10.1	7630	19.6
DİYARBAKIR	26172	10120	16052	1807	11.3	19	0.1	3164	19.7	2970	18.5	96	0.6	3031	18.9	1365	8.5	3600	22.4
ELÂZIĞ	16706	4019	12687	1904	15.0	18	0.1	2791	22.0	2141	16.9	88	0.7	2000	15.8	1008	7.9	2737	21.6
ERZURUM	34336	14029	20307	4562	22.5	22	0.1	4291	21.1	1796	8.8	139	0.7	3544	17.5	2022	9.9	3931	19.4
İÇEL	33754	3198	30756	5477	17.8	22	0.1	7596	24.7	4368	14.2	166	0.5	4885	15.9	2781	9.0	5461	17.8
KOCAELİ	34127	14050	20077	1294	6.4	91	0.5	7409	36.9	3393	16.9	109	0.6	2678	13.3	2012	10.0	3091	15.4
MALATYA	22217	4636	17581	2844	16.2	23	0,1	5661	32.2	2201	12.5	100	0.6	2243	12.8	1673	9.5	2836	16.1
MANİSA	62599	10400	52199	18486	35.4	1707	3.3	10004	19.2	4756	9.1	384	0.7	6157	11.8	3102	5.9	7603	14.6
MARAŞ	15601	1691	13910	3522	25.3	47	0.3	4127	29.7	1234	8.9	60	0.4	1665	12.0	851	6.1	2404	17.3
SAKARYA	23935	4733	19202	2027	10.6	33	0.2	6931	36.1	2234	11.6	77	0.4	2992	15.6	1739	9.0	3168	16.5
SAMSUN	34817	3693	31124	4148	13.3	61	0.2	7605	24.4	4433	14.3	162	0.5	5312	17.1	3330	10.7	6073	19.5
SİVAS	28620	10085	18535	2639	14.2	37	0.2	6264	33.8	1912	10.3	67	0.4	2319	12.5	2417	13.0	2880	15.6
TRABZON	14796	1806	12990	1841	14.2	29	0.2	3296	25.4	1347	10.4	110	0.8	2274	17.5	1156	8.9	2937	22.6
URFA	24239	4656	19583	3845	19.6	156	0.8	4086	20.9	2705	13.8	111	0,6	3623	18.5	1111	5.7	3946	20.1
ZONGULDAK	56350	1536	54814	1346	2.5	31136	56.8	11049	20.2	2109	3.8	181	0.3	2601	4.7	2142	3.9	4250	7.8
TOPLAM	503494	108658	394836	65946	16.7	33640	8.5	98686	25.0	43447	11.0	2203	0.6	53266	13.5	31941	8.1	65736	16.6

E2-NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI-KADIN- (1960) (10 bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT, ORMANCILIK, BALIKÇILIK, AVCILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ (HADEN YETAŞ)		İMALÂT SANAYİ		İNŞAAT SANAYİ		ELEKTRİK, GAZ, SU, İSTİHSAL VE SIHHİ HİZMETLER		TİCARET, BANKA, SİGORTA, GAYRİMENKUL SATIŞLARI		NAKLİYE, AMBARLAMA VE MUHABERAT		GENEL HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	1391	47	1344	448	33.3	1	0.1	330	24.6	14	1.0	1	0.1	66	4.9	19	1.4	465	34.6
BALIKESİR	3329	79	3250	932	28.7	1	—	1090	33.5	33	1.0	1	—	134	4.1	65	2.0	994	30.6
DİYARBAKIR	870	82	788	43	5.4	—	—	109	13.8	21	2.7	24	3.0	55	7.0	32	4.1	504	64.0
ELÂZIĞ	695	51	644	151	23.4	—	—	101	15.7	14	2.2	1	0.1	21	3.3	16	2.5	340	52.8
ERZURUM	907	49	858	61	7.1	1	0.1	122	14.2	9	1.0	1	0.1	58	6.8	41	4.8	565	65.9
İÇEL	3219	351	2868	915	31.9	—	—	909	31.7	54	1.9	1	—	164	5.7	30	1.1	795	27.7
KOCAELİ	1608	144	1464	168	11.5	—	—	589	40.2	12	0.8	—	—	151	10.3	28	1.9	516	35.3
MALATYA	782	53	729	85	11.7	1	0.1	281	38.5	15	2.1	—	—	20	2.7	31	4.3	296	40.6
MANİSA	5730	201	5529	3315	60.0	17	0.3	871	15.8	134	2.4	7	0.1	116	2.1	25	0.4	1044	18.9
MARAŞ	653	16	637	272	42.7	—	—	122	19.1	5	0.8	—	—	18	2.8	5	0.8	215	33.8
SAKARYA	1036	48	988	231	23.4	—	—	255	25.8	10	1.0	—	—	64	6.5	21	2.1	407	41.2
SAMSUN	6184	107	6077	604	9.9	1	—	4136	68.1	51	0.8	3	0.1	232	3.8	93	1.5	957	15.8
SİVAS	1170	125	1045	102	9.8	—	—	284	27.2	12	1.1	1	0.1	39	3.7	89	8.5	518	49.6
TRABZON	1656	94	1562	335	21.4	—	—	685	43.9	15	1.0	4	0.2	67	4.3	30	1.9	426	27.3
URFA	761	13	748	378	50.5	—	—	110	14.7	15	2.0	—	—	19	2.5	5	0.7	221	29.6
ZONGULDAK	1865	31	1834	266	14.5	365	19.9	366	20.0	10	0.5	1	0.1	104	5.7	30	1.6	692	37.7
TOPLAM	31856	1491	30361	8306	27.4	387	1.3	10360	34.1	424	1.4	45	0.1	1326	4.4	560	1.8	8955	29.5

E3-NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAGILIMI-TOPLAM- (1965) (10bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT, ORMANCILIK, BALIKÇILIK VE AVCILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ (MADEN VE TAŞ)		İMALÂT SANAYİ		İNŞAAT SANAYİ		ELEKTRİK, GAZ SU, İSTİHSAL VE SIHHİ HİZMETLER		TİCARET, BANKA, SİGORTA, GAYRIMENKUL SATIŞLARI		NAKLİYE, AMBARLAMA VE MUHABERAT		GENEL HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	26303	3128	23175	4864	20.2	37	0.2	5781	24.9	3514	15.2	236	1.0	2516	10.9	1677	7.2	4730	20.4
BALIKESİR	64594	21907	42687	7177	16.8	187	0.4	11643	27.3	4550	10.7	335	0.8	4996	11.7	3984	9.3	9815	23.0
DENİZLİ	23064	8903	14161	1544	10.9	33	0.3	4930	34.8	1533	10.8	69	0.5	1767	12.5	1010	7.1	3275	23.1
ELÂZIĞ	24476	6461	18015	2285	12.7	1818	10.1	3634	20.2	2994	16.6	153	0.8	1935	10.7	1382	7.7	3814	21.2
HATAY	62614	16553	46061	13650	29.6	56	0.1	9205	20.0	2953	6.4	300	0.7	4869	10.6	3921	8.5	11107	24.1
İÇEL	50564	6107	44457	9485	21.3	25	0.1	11622	26.1	4828	10.9	435	1.0	5234	11.8	3573	8.0	9255	20.8
KOCAELİ	38328	14082	24246	1415	5.8	58	0.2	10989	45.3	2181	9.0	153	0.7	2542	10.5	2371	9.8	4537	18.7
MANİSA	86229	17314	68915	26489	38.4	3693	5.4	13543	19.7	4579	6.6	542	0.8	5956	8.6	3551	5.2	10562	15.3
MARAŞ	19084	3048	16036	4138	25.8	68	0.4	4471	27.9	1153	7.2	95	0.6	1677	10.5	1074	6.7	3360	20.9
SAKARYA	29012	5480	23532	3418	14.6	31	0.2	8685	36.9	2014	7.9	130	0.6	2886	12.4	1826	7.8	4542	19.4
TRABZON	18633	3070	15563	1785	11.5	33	0.2	3861	24.8	2043	13.1	124	0.8	2284	14.7	1413	9.1	4020	25.8
URFA	35214	5076	29508	10027	34.0	72	0.2	4887	16.6	3053	10.3	133	0.5	3946	13.4	1955	6.6	5435	18.4
ZONGULDAK	67290	4748	62542	1915	3.1	27405	43.8	16309	26.1	2909	4.7	451	0.7	3002	4.8	2825	4.5	7726	12.3
TOPLAM	545405	116507	428898	88012	20.5	33516	7.8	109560	25.6	38304	8.9	3156	0.7	43610	10.2	30562	7.1	82178	19.2

E3_NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI_ERKEK_ (1965) (10 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT, ORMANCILIK, BALIKÇILIK VE AVCILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ (MADEN VE TAŞ)		İMALÂT SANAYİ		İNŞAAT SANAYİ		ELEKTRİK, GAZ, SU, İSTİHSAL VE SIHHİ HİZMETLER		TİCARET, BANKA, SİGORTA, GAYRİMENKUL SATIŞLARI		NAKLİYE, AMBARLAMA VE MUHABERAT		GENEL HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	24412	2915	21497	4270	19.9	37	0.2	5250	24.4	3491	16.2	233	1.1	2419	11.2	1652	7.7	4145	19.3
BALIKESİR	61210	21343	39867	6559	16.6	185	0.5	11014	27.6	4515	11.3	333	0.8	4836	12.1	3886	9.7	8539	21.4
DENİZLİ	21082	8315	12767	1320	10.3	33	0.3	4297	33.7	1522	11.9	68	0.5	1695	13.3	997	7.8	2835	22.2
ELAZIĞ	23717	6326	17391	2235	12.9	1796	10.3	3580	20.6	2982	17.1	152	0.9	1902	10.9	1366	7.9	3378	19.4
HATAY	57833	16007	41826	11041	26.4	56	0.1	8860	21.2	2924	7.0	293	0.7	4746	11.4	3868	9.2	10038	24.0
İÇEL	46838	5674	41164	8667	21.0	25	0.1	10688	26.0	4784	11.6	430	1.0	5018	12.2	3526	8.6	8026	19.5
KOCAELİ	36187	13716	22471	1307	5.8	57	0.2	10197	45.4	2172	9.7	149	0.7	2385	10.6	2333	10.4	3871	17.2
MANİSA	78010	15163	62847	22678	36.1	3671	5.8	12772	20.3	4550	7.2	530	0.9	5815	9.3	3525	5.6	9306	14.8
MARAŞ	18279	2906	15373	3923	25.5	67	0.4	4392	28.6	1148	7.5	94	0.6	1660	10.8	1060	6.9	3029	19.7
SAKARYA	27216	5204	22012	3002	13.6	31	0.2	8326	37.8	2007	9.1	130	0.6	2771	12.6	1803	8.2	3942	17.9
TRABZON	16991	2794	14197	1643	11.6	33	0.2	3404	24.0	2036	14.4	124	0.9	2193	15.4	1370	9.6	3394	23.9
URFA	32833	5541	27092	8195	30.0	72	0.3	4858	17.8	3036	11.1	133	0.5	3934	14.4	1942	7.1	5122	18.8
ZONGULDAK	64753	4416	60337	1760	2.9	27004	44.8	15911	26.4	2905	4.8	450	0.7	2837	4.7	2772	4.6	6698	11.1
TOPLAM	509361	110320	399041	76600	19.2	33067	8.3	103549	25.8	38072	9.5	3119	0.9	42211	10.6	30100	7.6	72323	18.1

E3_NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI_KADIN_ (1965) (10bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT ORMANCILIK, BALIKÇILIK VE AVCILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ (MADEN VE TAŞ)		İMALÂT SANAYİ		İNŞAAT SANAYİ		ELEKTRİK, GAZ, SU, İSTİHSAL VE SIHHİ HİZMETLER		TİCARET, BANKA, SİGORTA, GAYRİMENKUL SATIŞLARI		NAKLİYE, AMBARLAMA VE MUHABERAT		GENEL HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	1891	213	1678	414	24.7	—	—	531	31.6	23	1.4	3	0.2	97	5,8	25	1.5	585	34.8
BALIKESİR	3384	564	2820	618	21.9	2	0.1	629	22.3	35	1.2	2	0.1	160	5.7	98	3.5	1276	45.2
DENİZLİ	1982	588	1394	224	16.1	—	—	633	45.4	11	0.8	1	0.1	72	5.1	13	0.9	440	31.6
ELÂZIĞ	759	135	624	50	8.0	22	3.5	54	8.6	12	1.9	1	0.2	33	5.3	16	2.6	436	69.9
HATAY	4781	546	4235	2609	61.6	—	—	345	8.1	29	0.7	7	0.2	123	2.9	53	1.3	1069	25.2
İÇEL	3726	433	3293	818	24.8	—	—	934	28.4	44	1.3	5	0.2	216	6.6	47	1.4	1229	37.3
KOCAELİ	2141	366	1775	108	6.1	1	0.1	792	44.7	9	0.5	4	0.2	157	8.8	38	2.1	666	37.5
MANİSA	8219	2151	6068	3811	62.8	22	0.4	771	12.7	29	0.5	12	0.2	141	2.3	26	0.4	1256	20.7
MARAŞ	805	142	663	215	32.4	1	0.2	79	11.9	5	0.8	1	0.1	17	2.6	14	2.1	331	49.9
SAKARYA	1796	276	1520	416	27.4	—	—	359	23.6	7	0.5	—	—	115	7.6	23	1.5	600	39.4
TRABZON	1642	276	1366	142	10.4	—	—	457	33.5	7	0.5	—	—	91	6.7	43	3.1	626	45.8
URFA	2381	165	2216	1832	82.7	—	—	29	1.3	17	0.8	—	—	12	0.5	13	0.6	313	14.1
ZONGULDAK	2537	332	2205	155	7.0	401	18.2	398	18.0	4	0.2	1	0.1	165	7.5	53	2.4	1028	46.6
TOPLAM	36044	6187	29857	11412	38.2	449	1.5	6011	20.1	232	0.8	37	0.1	1399	4.7	462	1.6	9855	33.0

E4-NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI - TOPLAM - (1970)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT, AVCILIK, ORMANCILIK VE BALIKÇILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ		İMALÂT SANAYİ		ELEKTRİK, GAZ VE SU		İNŞAAT SANAYİ		TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET, LOKANTALAR VE OTELLER		ULAŞTIRMA, HABERLEŞME VE DEPOLAMA		MALİ KURUMLAR, SİGORTA, TAŞINMAZ MALLARA AİT İŞLER VE KURUMLARI, YARDIMCI İŞ HİZMETLERİ		TOPLUM HİZMETLERİ, SOSYAL VE KİŞİSEL HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
AFYON	246686	4712	241974	197249	81.5	479	0.2	12249	5.1	78	—	4901	2.0	6767	2.8	4098	1.7	894	0.4	15259	6.3
ANTALYA	273646	2570	271076	217347	80.2	291	0.1	13923	5.1	133	0.1	6583	2.4	9000	3.3	5252	1.9	1580	0.6	16967	6.3
AYDIN	249387	6235	243152	178057	73.2	1273	0.5	20250	8.3	204	0.1	6623	2.7	10774	4.5	4980	2.0	2096	0.9	18895	7.8
BALIKESİR	375340	2735	372605	272265	73.1	4172	1.1	24640	6.6	180	—	8727	2.3	15099	4.1	7788	2.1	2517	0.7	37217	10.0
ÇORUM	242827	1824	241003	204619	84.9	1425	0.6	9509	4.0	47	—	4910	2.0	5510	2.3	2715	1.1	724	0.3	11544	4.8
DENİZLİ	229124	2547	226577	161637	71.3	569	0.3	25551	11.3	55	—	5835	2.6	8372	3.7	4170	1.9	1245	0.5	19143	8.4
EDİRNE	156018	3096	152922	112938	73.9	954	0.6	6160	4.0	111	0.1	2954	1.9	4958	3.3	2198	1.4	815	0.5	21834	14.3
ERZİNCAN	125103	871	124232	92648	74.6	426	0.3	4739	3.8	26	—	3433	2.8	3148	2.5	2229	1.8	481	0.4	17102	13.8
HATAY	215017	4049	210968	147984	70.1	243	0.1	14945	7.1	113	0.1	5095	2.4	10268	4.9	6514	3.1	1261	0.6	24545	11.6
ISPARTA	137232	1869	135363	81300	60.1	804	0.6	22916	16.9	255	0.2	5207	3.8	5337	4.0	2722	2.0	806	0.6	16016	11.8
KÜTAHYA	221552	2064	219488	160129	73.0	6515	3.0	14451	6.6	794	0.4	12551	5.7	5384	2.4	3750	1.7	961	0.4	14953	6.8
MANİSA	404449	2720	401729	296942	73.9	3366	0.8	38141	9.5	462	0.1	9514	2.4	16190	4.0	6777	1.7	2327	0.6	28010	7.0
TRABZON	287919	1748	286171	227058	79.4	636	0.2	18447	6.4	90	—	7179	2.5	8757	3.1	4716	1.6	1379	0.5	17909	6.3
ZONGULDAK	310296	2581	307715	185249	60.2	43429	14.1	30610	9.9	356	0.1	6190	2.0	9880	3.2	7375	2.4	1725	0.6	22901	7.5
TOPLAM	3474596	39621	3434975	2535422	73.8	64582	1.9	256531	7.5	2904	0.1	89702	2.6	119444	3.5	65284	1.9	18811	0.5	282295	8.2

E4 - NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI - ERKEK - (1970)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT, AVCILIK, ORMANCILIK VE BALIKÇILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ		İMALÂT SANAYİ		ELEKTRİK, GAZ VE SU		İNŞAAT SANAYİ		TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET, LOKANTALAR VE OTELLER		ULAŞTIRMA, HABERLEŞME VE DEPOLAMA		MALİ KURUMLAR, SİGORTA, TAŞINMAZ MALLARA AİT İŞLER VE KURUMLARI, YARDIMCI İŞ HİZMETLERİ		TOPLUM HİZMETLERİ, SOSYAL VE KİŞİSEL HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
AFYON	137675	3719	133956	95544	71.3	432	0.3	7969	5.9	76	0.1	4806	3.6	6600	4.9	3976	3.0	768	0.6	13785	10.3
ANTALYA	158804	2359	156445	108732	69.5	269	0.2	10575	6.8	129	0.1	6497	4.2	8770	5.6	5094	3.2	1303	0.8	15076	9.6
AYDIN	148139	4550	143589	89211	62.1	1069	0.8	14712	10.3	195	0.1	6272	4.4	9967	6.9	4606	3.2	1719	1.2	15838	11.0
BALIKESİR	230820	2536	228284	138380	60.6	3883	1.7	18877	8.3	177	0.1	8641	3.8	14765	6.5	7542	3.3	2146	0.9	33873	14.8
ÇORUM	131539	1731	129808	97033	74.8	1403	1.1	7249	5.6	46	—	4820	3.7	5431	4.2	2650	2,0	645	0.5	10531	8.1
DENİZLİ	135433	2240	133193	79251	59.5	524	0.4	16972	12.8	52	—	5788	4.3	8196	6.2	4107	3,1	1079	0.8	17224	12.9
EDİRNE	95466	2219	93247	57104	61.3	870	0.9	4822	5.2	105	0.1	2892	3.1	4740	5.1	2072	2,2	673	0.7	19969	21.4
ERZİNCAN	72628	819	71809	42120	58.7	418	0.6	3886	5.4	26	—	3410	4.8	3097	4.3	2173	3,0	427	0.6	16252	22.6
HATAY	139906	3687	136219	78285	57.8	234	0.2	12396	9.1	104	0.1	5041	3.7	10031	7.4	6323	4.6	1071	0.8	22234	16.3
ISPARTA	82320	1669	80651	42964	53,3	790	1.0	8193	10.2	253	0.3	5152	6.4	5230	6,5	2666	3.3	707	0.9	14696	18.2
KÜTAHYA	131723	1989	129734	77074	59.4	6419	4.9	9537	7.4	777	0.6	12426	9.6	5259	4.0	3672	2,8	847	0.7	13723	10.6
MANİSA	244682	2441	242246	158780	65.5	3314	1.4	20764	8.6	453	0.2	9424	3.9	15917	6.6	6616	2,7	1943	0.8	25035	10.3
TRABZON	142774	1600	141174	90349	64.0	626	0.5	12850	9.1	89	0.1	7084	5.0	8596	6.1	4546	3.2	1194	0.8	15840	11.2
ZONGULDAK	194686	2429	192257	76409	39.7	42659	22.2	28212	14.7	352	0.2	6141	3.2	9619	5.0	7215	3.7	1340	0.7	20310	10.6
TOPLAM	2046600	33988	2012612	1231736	61.2	62910	3.1	177014	8.8	2834	0.2	88394	4.4	116218	5.8	63258	3.1	15862	0.8	254386	12.6

E4-NÜFUSUN İKTİSADİ FAALİYET KOLLARINA GÖRE DAĞILIMI-KADIN-(1970)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	ZİRAAT, AVCILIK, ORMANCILIK VE BALIKÇILIK		İSTİHRAÇ SANAYİ		İMALÂT SANAYİ		ELEKTRİK, GAZ VE SU		İNŞAAT SANAYİ		TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET, LOKANTALAR VE OTELLER		ULAŞTIRMA, HABERLEŞME VE DEPOLAMA		MALİ KURUMLAR, SİGORTA, TAŞINMAZ MALLARA AİT İŞLER VE KURUMLARI, YARDIMCI İŞ HİZMETLERİ		TOPLUM HİZMETLERİ, SOSYAL VE KİŞİSEL HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
AFYON	109011	993	108018	101705	94.1	47	—	4280	4.0	2	—	95	0.1	167	0.2	122	0.1	126	0.1	1474	1.4
ANTALYA	114842	211	114631	108615	94.8	22	—	3348	3.0	4	—	86	0.1	230	0.2	158	0.1	277	0.2	1891	1.6
AYDIN	101248	1685	99563	88846	89.2	204	0.2	5538	5.5	9	—	351	0.4	807	0.8	374	0.4	377	0.4	3057	3.1
BALIKESİR	144520	199	144321	133885	92.8	289	0.2	5763	4.0	3	—	86	0.1	334	0.2	246	0.2	371	0.2	3344	2.3
ÇORUM	111288	93	111195	107586	96.8	22	—	2260	2.0	1	—	90	0.1	79	0.1	65	0.1	79	0.1	1013	1.0
DENİZLİ	93691	307	93384	82386	88.2	45	—	8579	9.2	3	—	47	0.1	176	0.2	63	0,1	166	0.2	1919	2.0
EDİRNE	60552	877	59675	55834	93.6	84	0.1	1338	2.3	6	—	62	0.1	218	0.4	126	0.2	142	0.2	1865	3.1
ERZİNCAN	52475	52	52423	50528	96.4	8	—	853	1.6	—	—	23	—	51	0.1	56	0.1	54	0.1	850	1.7
HATAY	75111	362	74749	69199	92.6	9	—	2549	3.4	9	—	54	0.1	237	0.3	191	0.2	190	0.3	2311	3.1
ISPARTA	54912	200	54712	38336	70.0	14	—	14723	27.0	2	—	55	0.1	107	0.2	56	0.1	99	0.2	1320	2.4
KÜTAHYA	89829	75	89754	83055	92.6	96	0.1	4914	5.5	17	—	125	0.1	125	0.1	78	0.1	114	0.1	1230	1.4
MANİSA	159762	279	159483	138162	86.6	52	—	17377	10.9	9	—	90	0.1	273	0.2	161	0.1	384	0.2	2975	1.9
TRABZON	145145	148	144997	136709	94.5	10	—	5597	3.7	1	—	95	0.1	161	0.1	170	0.1	185	0.1	2069	1.4
ZONGULDAK	115610	152	115458	108840	94.4	770	0.7	2398	2.1	4	—	49	—	261	0.2	160	0.1	385	0.3	2591	2.2
TOPLAM	1427996	5633	1422363	1303686	91.6	1672	0.1	79517	5.6	70	—	1308	0.1	3226	0.2	2026	0.1	2949	0.2	27909	2.1

F1- NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI_TOPLAM_ (1955) (10 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ İLGİLİ MESLEKLER		MÜTEŞEBBİSLER, SEVK İDARE MEMURLARI, BÜRO İLE İLGİLİ MESLEKLER		SATICILAR, VE SATIŞLA İLGİLİ MESLEKLER		ÇİFTÇİLER, ORMANCILAR, BALIKÇILAR VE İLGİLİ MESLEKLER		MADEN VE TAŞ ÇIKARMA İŞLERİ İLE İLGİLİ MESLEKLER		NAKLİYAT VE MUHABERAT İLE İLGİLİ MESLEKLER		SANATKARLAR İMALAT VE TAMİRAT İŞÇİLERİ		BAŞKA GRUPLARA GİRMEYEN İŞÇİLER		HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
DİYARBAKIR	23 386	7616	15 770	749	4.8	1325	8.4	2194	13.9	2805	17.8	14	0.1	929	5.9	3457	21.9	2687	17.0	1610	10.2
ERZURUM	35 417	16 267	19 150	827	4.3	1517	7.9	2617	13.7	5192	27.1	33	0.2	1358	7.1	4141	21.6	1494	7.8	1971	10.3
GAZİANTEP	48 591	4662	43 929	1177	2.7	1515	3.4	4071	9.3	12 945	29.5	196	0.4	1763	4.0	14 328	32.6	4763	10.9	3171	7.2
İÇEL	30 878	1397	29 481	1113	3.8	2071	7.0	3255	11.0	6165	20.9	28	0,1	2197	7.5	7589	25.8	4164	14.1	2899	9.8
KAYSERİ	32 267	4711	27 556	1091	4.0	1715	6.2	3119	11.3	6128	22.2	38	0,1	1332	4.9	8954	32.5	3174	11.5	2005	7.3
KOCAELİ	31 865	14 838	17 027	867	5.1	1386	8.1	1580	9.3	2582	15.2	39	0.2	1322	7.8	5166	30.3	2419	14.2	1666	9.8
KONYA	53 783	6001	47 782	1813	3.8	2828	5.9	4941	10.4	15 695	32.9	37	0.1	2545	5.3	12 057	25.2	4552	9.5	3314	6.9
MALATYA	22 513	4709	17 804	676	3.8	1203	6.8	1521	8.5	4477	25.1	11	0.1	939	5.3	4315	24.2	3347	18.8	1315	7.4
SAKARYA	20 007	2871	17 136	717	4.2	1205	7.0	2006	11.7	3469	20.3	20	0,1	1182	6.9	5231	30.5	1833	10.7	1473	8.6
SAMSUN	35 349	2175	33 174	1327	4.0	2589	7.8	3540	10.7	7687	23.2	45	0,1	2268	6.8	9390	28.3	3379	10.2	2949	8.9
SİVAS	23 201	3989	19 212	697	3.6	1176	6.1	1522	7.9	5753	30.0	230	1.2	1008	5.3	4579	23.8	2784	14.5	1463	7.6
TOPLAM	357 257	69 236	288 021	11 054	3.8	18 530	6.4	30 366	10.6	72 898	25.3	691	0.2	16 843	5.9	79 207	27.5	34 596	12.0	23 836	8.3

F1- NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI_ERKEK_ (1955) (10bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ VE İLGİLİ MESLEKLER		HÜTEŞEBBİSLER, SEVK VE İDARE MEMURLARI, BÜRO İLE İLGİLİ MESLEKLER		SATICILAR VE SATIŞLA İLGİLİ MESLEKLER		ÇİFTÇİLER, ORMANCILAR, BALIKÇILAR VE İLGİLİ MESLEKLER		MADEN VE TAŞ ÇIKARMA İŞLERİ İLE İLGİLİ MESLEKLER		NAKLİYAT VE MUHABERAT İLE İLGİLİ MESLEKLER		SANATKARLAR, İNŞAAT VE TAMİRAT İŞÇİLERİ		BAŞKA GRUPLARA GİRMEYEN İŞÇİLER		HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
DİYARBAKIR	21 538	7470	14 068	592	4.2	1244	8.8	2170	15.4	1780	12.7	14	0.1	922	6.6	3353	23.8	2630	18.7	1363	9.7
ERZURUM	33 056	16 209	16 847	649	3.9	1404	8.3	2604	15.5	3590	21.3	33	0.2	1348	8.0	4015	23.8	1471	8.7	1733	10.3
GAZİANTEP	40 548	4519	36 029	885	2.5	1436	4.0	4003	11.1	7005	19.4	192	0.5	1748	4.9	13 290	36.9	4570	12.7	2900	8.0
İÇEL	26 317	1329	24 988	859	3.4	1894	7.6	3215	12.9	3579	14.3	28	0.1	2185	8.8	6800	27.2	3883	15.5	2545	10.2
KAYSERİ	28 067	4610	23 457	923	3.9	1641	7.0	3090	13.2	3542	15.1	38	0.2	1322	5.6	7989	34.1	3107	13.2	1805	7.7
KOCAELİ	29 528	14 736	14 792	649	4.4	1258	8.5	1544	10.4	1481	10.0	39	0.3	1306	8.8	4736	32.0	2278	15.4	1501	10.2
KONYA	44 377	5943	38 434	1429	3.7	2653	6.9	4883	12.7	8232	21.4	35	0.1	2518	6.6	11 279	29.4	4388	11.4	3017	7.8
MALATYA	19 875	4635	15 240	538	3.5	1136	7.4	1503	9.9	2626	17.2	11	0.1	932	6.1	4062	26.7	3196	21.0	1236	8.1
SAKARYA	17 621	2831	14 790	558	3.8	1134	7.7	1976	13.4	1776	12.0	20	0.1	1171	7.9	5019	33.9	1760	11.9	1376	9.3
SAMSUN	26 944	2099	24 845	1023	4.1	2267	9.2	3486	14.0	4079	16.4	39	0.1	2249	9.0	6369	25.7	2685	10.8	2648	10.7
SİVAS	19 618	3830	15 788	522	3.3	1075	6.8	1504	9.5	3080	19.5	227	1.4	994	6.3	4406	27.9	2705	17.2	1275	8.1
TOPLAM	307 489	68 211	239 278	8627	3.6	17 142	7.2	29 978	12.5	40 770	17.0	676	0.3	16 695	7.0	71 318	29.8	32 673	13.7	21 399	8.9

F1- NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI - KADIN - (1955) (10bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ, İLGİLİ MESLEKLER		MÜTEŞEBBİSLER, SEVK VE İDARE MEMURLARI, BÜRO İLE İLGİLİ MESLEKLER		SATICILAR, VE SATIŞLA İLGİLİ MESLEKLER		ÇİFTÇİLER, ORMANCILAR, BALIKÇILAR VE İLGİLİ MESLEKLER		MADEN VE TAŞ ÇIKARMA İŞLERİ İLE İLGİLİ MESLEKLER		NAKLİYAT VE MUHABERAT İLE İLGİLİ MESLEKLER		SANATKARLAR, İMALAT VE TAMİRAT İŞÇİLERİ		BAŞKA GRUPLARA GİRMEYEN İŞÇİLER		HİZMETLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
DİYARBAKIR	1848	146	1702	157	9.2	81	4.8	24	1.4	1025	60.2	—	—	7	0,4	104	6.1	57	3.4	247	14.5
ERZURUM	2361	58	2303	178	7.7	113	4.9	13	0.6	1602	69.6	—	—	10	0,4	126	5.5	23	1.0	238	10.3
GAZİANTEP	8043	143	7900	292	3.7	79	1.0	68	0.9	5940	75.2	4	0,1	15	0,2	1038	13.1	193	2.4	271	3.4
İÇEL	4561	68	4493	254	5.6	177	3.9	40	0.9	2586	57.6	—	—	12	0.3	789	17.6	281	6.2	354	7.9
KAYSERİ	4200	101	4099	168	4.1	74	1.8	29	0.7	2586	63.1	—	—	10	0.2	965	23.6	67	1.6	200	4.9
KOCAELİ	2337	102	2235	218	9.8	128	5.7	36	1.6	1101	49.3	—	—	16	0.7	430	19.2	141	6.3	165	7.4
KONYA	9406	58	9348	384	4.1	175	1.9	58	0.6	7463	79.8	2	0.0	27	0.6	778	8.3	164	1.8	297	3.2
MALATYA	2638	74	2564	138	5.4	67	2.6	18	0,7	1851	72.2	—	—	7	0.2	253	9.9	151	5.9	79	3.1
SAKARYA	2386	40	2346	159	6.8	71	3.0	30	1.3	1693	72.2	—	—	11	0,5	212	9.0	73	3.1	97	4.1
SAMSUN	8405	76	8329	304	3.6	322	3.9	54	0.7	3608	43.3	6	0,1	19	0,2	3021	36.3	694	8.3	301	3.6
SİVAS	3583	159	3424	175	5.1	101	2.9	18	0,5	2673	78.1	3	0,1	14	0.4	173	5.1	79	2.3	188	5.5
TOPLAM	49 768	1025	48 743	2427	5.0	1388	2.8	388	0.8	32 128	65.9	15	0.0	148	0,3	7889	16.2	1923	4.0	2437	5.0

F2 - NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI - TOPLAM - (1960) (10bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ, İLGİLİ MESLEKLER		MÜTEŞEBBİSLER, SEVK VE İDARE MEMURLARI, BÜRO İLE İLGİLİ MESLEKLER		SATICILAR, SATIŞLA İLGİLİ MESLEKLER		ÇİFTÇİLER, ORMANCILAR, BALIKÇILAR, AVCILAR VE İLGİLİ MESLEKLER		MADEN VE TAŞ ÇIKARMA İLE İLGİLİ MESLEKLER		NAKLİYAT VE MUHABERAT İLE İLGİLİ MESLEKLER		SANATKÂRLAR, İMALÂT VE TAMİRAT İŞÇİLERİ		KALİFİYE OLMAYAN İŞÇİLER (ZİRAAT VE TEMİZLİK İŞÇİLERİ HARİÇ)		HİZMETLE İLGİLİ MESLEKLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	18 334	288	18 046	1107	6.1	1825	10.1	1776	9.8	3868	21.4	51	0.3	1517	8.4	4430	24.6	1544	8.6	1928	10.7
BALIKESİR	61 411	17 878	43 533	2321	5.3	4561	10.5	4526	10.4	7418	17.0	218	0.5	3638	8.4	12 085	27.8	3588	8.2	5179	11.9
DİYARBAKIR	27 042	9358	17 684	924	5.2	1902	10.7	2491	14.1	1752	9.9	31	0.2	1405	7.9	4045	22.9	2628	14.9	2506	14.2
ELÂZIĞ	17 401	3578	13 823	716	5.2	1563	11.3	1654	12.0	2020	14.6	12	0.1	1054	7.6	3228	23.4	1651	11.9	1925	13.9
ERZURUM	35 243	13 329	21 914	1196	5.5	2593	11.8	2671	12.2	4344	19.8	44	0.2	1948	8.9	4952	22.6	1344	6.1	2822	12.9
İÇEL	37 173	906	36 267	1599	4.4	3523	9.7	3786	10.4	6361	17.6	110	0.3	2723	7.5	9530	26.3	4780	13.2	3855	10.6
KOCAELİ	35 735	12 044	23 691	1310	5.5	2496	10.5	1942	8.2	1460	6.2	318	1.3	1869	7.9	7747	32.7	3972	16.8	2577	10.9
MALATYA	22 999	3712	19 287	962	5.0	1692	8.8	2015	10.5	2819	14.6	17	0.1	1395	7.3	5506	28.6	2981	15.5	1850	9.6
MANİSA	68 329	9470	58 859	2075	3.5	3861	6.6	5210	8.9	21 682	36.8	1118	1.9	3125	5.3	12 675	21.5	3754	6.4	5349	9.1
MARAŞ	16 254	1424	14 830	622	4.2	917	6.2	1516	10.2	3730	25.2	51	0.3	897	6.0	4679	31.6	881	5.9	1537	10.4
SAKARYA	24 971	3682	21 289	1069	5.0	1797	8.4	2606	12.2	2214	10.4	41	0.2	1651	7.8	7288	34.2	2308	10.9	2315	10.9
SAMSUN	41 001	2981	38 020	1729	4.5	3845	10.1	4357	11.4	4709	12.4	64	0.2	3184	8.4	12 763	33.6	3311	8.7	4058	10.7
SİVAS	29 790	9415	20 375	1157	5.7	1822	8.9	1921	9.4	2644	13.0	52	0.3	1780	8.7	5223	25.6	3726	18.3	2050	10.1
TRABZON	16 452	1554	14 898	919	6.2	1855	12.5	1823	12.2	2102	14.1	23	0.2	1224	8.2	4105	27.5	965	6.5	1882	12.6
URFA	25 000	4397	20 603	644	3.1	1259	6.1	3104	15.1	4116	20.0	138	0.7	1153	5.6	4901	23.8	2661	12.9	2627	12.7
ZONGULDAK	58 215	1164	57 051	2373	4.2	4333	7.6	2365	4.1	1845	3.2	20 120	35.3	3770	6.6	14 189	24.9	2792	4.9	5264	9.2
TOPLAM	535 350	95 179	440 171	20 723	4.7	39 844	9.1	43 763	9.9	73 084	16.6	22 408	5.9	32 343	7.3	117 346	26.7	42 886	9.7	47 724	10.9

F2- NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI – ERKEK – (1960) (10 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ, İLGİLİ MESLEKLER		MÜTEŞEBBİSLER, SEVK VE İDARE MEMURLARI, BÜRO İLE İLGİLİ MESLEKLER		SATICILAR, SATIŞLA İLGİLİ MESLEKLER		ÇİFTÇİLER, ORMANCILAR, BALIKÇILAR, AVCILAR VE İLGİLİ MESLEKLER		MADEN VE TAŞ ÇIKARMA İLE İLGİLİ MESLEKLER		NAKLİYAT VE MUHABERAT İLE İLGİLİ MESLEKLER		SANATKÂRLAR, İMALÂT VE TAMİRAT İŞÇİLERİ		KALİFİYE OLMAYAN İŞÇİLER (ZİRAAT VE TEMİZLİK İŞÇİLERİ HARİÇ)		HİZMETLE İLGİLİ MESLEKLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	16 943	283	16 660	900	5.4	1705	10.2	1760	10.6	3426	20.6	50	0.3	1502	9.0	4129	24.8	1503	9.0	1685	10.1
BALIKESİR	58 082	17 831	40 251	1800	4.5	4359	10.8	4478	11.1	6507	16.2	216	0.6	3587	8.9	11 141	27.7	3435	8.6	4728	10.6
DİYARBAKIR	26 172	9324	16 848	728	4.3	1805	10.7	2472	14.7	1712	10.2	31	0.2	1383	8.2	3951	23.4	2577	15.3	2189	13.0
ELÂZIĞ	16 706	3541	13 165	538	4.1	1488	11.3	1647	12.5	1873	14.2	12	0.1	1044	7.9	3139	23.8	1638	12.5	1786	13.6
ERZURUM	34 336	13 314	21 022	937	4.5	2464	11.7	2660	12.7	4287	20.4	44	0.2	1925	9.2	4842	23.0	1330	6.3	2533	12.0
İÇEL	33 954	894	33 060	1230	3.7	3236	9.8	3752	11.3	5461	16.5	110	0.3	2702	8.2	8645	26.2	4460	13.5	3464	10.5
KOCAELİ	34 127	12 024	22 103	1005	4.5	2223	10.1	1892	8.6	1295	5.9	318	1.4	1847	8.3	7344	33.2	3841	17.4	2338	10.6
MALATYA	22 217	3696	18 521	786	4.3	1590	8.6	2012	10.9	2727	14.8	17	0.1	1385	7.5	5320	28.7	2873	15.6	1761	9.5
MANİSA	62 599	9459	53 140	1572	3.0	3623	6.8	5177	9.8	18 382	34.6	1114	2.1	3115	5.9	11 817	22.2	3472	6.5	4868	9.1
MARAŞ	15 601	1421	14 180	497	3.5	886	6.2	1510	10.6	3462	24.4	51	0.4	892	6.3	4556	32.1	873	6.2	1453	10.3
SAKARYA	23 935	3678	20 257	830	4.1	1669	8.2	2586	12.8	1988	9.8	41	0.2	1634	8.1	7078	34.9	2257	11.2	2174	10.7
SAMSUN	34 817	2979	31 838	1266	4.0	3454	10.8	4297	13.5	4107	12.9	64	0.2	3137	9.8	8745	27.5	3149	9.9	3619	11.4
SİVAS	28 620	9407	19 213	906	4.8	1692	8.8	1914	10.1	2539	12.8	52	0.3	1720	9.0	4914	25.6	3687	19.2	1789	9.4
TRABZON	14 796	1497	13 299	735	5.5	1728	13.0	1806	13.6	1770	13.3	23	0.2	1201	9.0	3495	26.3	894	6.7	1647	12.4
URFA	24 239	4392	19 847	555	2.8	1243	6.3	3091	15.6	3740	18.8	138	0.7	1147	5.8	4789	24.1	2647	13.3	2497	12.6
ZONGULDAK	56 350	1157	55 193	1985	3.7	3841	7.0	2320	4.2	1589	2.9	20 086	36.4	3745	6.4	13 986	25.4	2778	5.1	4863	8.9
TOPLAM	503 494	94 897	408 597	16 270	4.0	37 006	9.1	43 374	10.6	64 865	15.9	22 367	5.5	31 966	7.8	107 891	26.4	41 414	10.1	43 394	10.6

F2-NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI-KADIN- (1960) (10bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ, İLGİLİ MESLEKLER		MÜTEŞEBBİSLER, SEVK VE İDARE MEMURLARI, BÜRO İLE İLGİLİ MESLEKLER		SATICILAR, SATIŞLA İLGİLİ MESLEKLER		ÇİFTÇİLER, ORMANCILAR, BALIKÇILAR, AVCILAR VE İLGİLİ MESLEKLER		MADEN VE TAŞ ÇIKARMA İLE İLGİLİ MESLEKLER		NAKLİYAT VE MUHABERAT İLE İLGİLİ MESLEKLER		SANATKÂRLAR İMALÂT VE TAMİRAT İŞÇİLERİ		KALİFİYE OLMAYAN İŞÇİLER (ZİRAAT VE TEMİZLİK İŞÇİLERİ HARİÇ)		HİZMETLE İLGİLİ MESLEKLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	1391	5	1386	207	14.9	120	8.6	16	1.2	442	31.9	1	0.1	15	1.1	301	21.7	41	3.0	243	17.5
BALIKESİR	3329	46	3283	521	15.9	202	6.1	48	1.5	911	27.7	2	0.1	51	1.5	944	28.8	153	4.7	451	13.7
DİYARBAKIR	870	34	836	196	23.4	97	11.6	19	2.3	40	4.8	—	—	22	2.6	94	11.3	51	6.1	317	37.9
ELÂZIĞ	695	37	658	178	27.1	75	11.4	7	1.1	147	22.3	—	—	10	1.5	89	13.5	13	2.0	139	21.1
ERZURUM	907	15	892	259	29.0	129	14.5	11	1.2	57	6.4	—	—	23	2.6	110	12.3	14	1.6	289	32.4
İÇEL	3219	12	3207	369	11.5	287	8.9	34	1.1	900	28.1	—	—	21	0.6	885	27.6	320	10.0	391	12.2
KOCAELİ	1608	20	1588	305	19.2	273	17.2	50	3.1	165	10.4	—	—	22	1.4	403	25.4	131	8.2	239	15.1
MALATYA	782	16	766	176	23.0	102	13.3	3	0.4	92	12.0	—	—	10	1.3	186	24.3	108	14.1	89	11.6
MANİSA	5730	11	5719	503	8.8	238	4.2	33	0.6	3300	57.7	4	0.1	20	0.3	858	15.0	282	4.9	481	8.4
MARAŞ	653	3	650	125	19.2	31	4.8	6	0.9	268	41.2	—	—	5	0.8	123	18.9	8	1.2	84	13.0
SAKARYA	1036	4	1032	239	23.2	128	12.4	20	1.9	226	21.9	—	—	17	1.6	210	20.4	51	4.9	141	13.7
SAMSUN	6184	2	6182	463	7.5	391	6.3	60	1.0	602	9.7	—	—	47	0.8	4018	65.0	162	2.6	439	7.1
SİVAS	1170	8	1162	251	21.6	130	11.2	7	0.6	105	9.0	—	—	60	5.2	309	26.6	39	3.3	261	22.5
TRABZON	1656	57	1599	184	11.5	127	7.9	17	1.1	332	20.8	—	—	23	1.4	610	38.1	71	4.5	235	14.7
URFA	761	5	756	89	11.8	16	2.1	13	1.7	376	49.8	—	—	6	0.8	112	14.8	14	1.9	130	17.2
ZONGULDAK	1865	7	1858	388	20.9	492	26.5	45	2.4	256	13.8	34	1.8	25	1.3	203	10.9	14	0.8	401	21.6
TOPLAM	31856	282	31574	4453	14.1	2838	9.0	389	1.2	8219	26.0	41	0.1	377	1.2	9455	30.0	1472	4.7	4330	13.7

F3- NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI_TOPLAM- (1965) (10 bin +)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ UE İLGİLİ MESLEKLER		MÜTEŞEBBİSLER, SEVK VE İDARE MEMURLARI İLE İLGİLİ MESLEKLER		SATICILAR VE SATIŞLA İLGİLİ MESLEKLER		ÇİFTÇİLER, ORMANCILAR, BALIKÇILAR, AVCILAR VE İLGİLİ MESLEKLER		MADEN VE TAŞ ÇIKARMA İŞLERİ İLE İLGİLİ MESLEKLER		NAKLİYAT VE MUHABERAT İLE İLGİLİ MESLEKLER		SANATKÂRLAR, İMALÂT VE TAMİRAT İŞÇİLERİ		KALİFİYE OLMAYAN İŞÇİLER (ZİRAAT VE TEMİZLİK İŞÇİLERİ HARİÇ)		HİZMET İLE İLGİLİ MESLEKLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	26 303	1644	24 659	1693	6.9	2160	8.8	2496	10.1	4499	18.2	55	0.2	1871	7.6	6947	28.2	2287	9.3	2651	10.8
BALIKESİR	64 594	17 798	46 796	2956	6.3	3939	8.4	5306	11.3	7041	15.1	163	0.3	3876	8.3	13643	29.2	4089	8.7	5783	12.4
DENİZLİ	23 064	6754	16 310	1111	6.8	1279	7.9	1820	11.2	1502	9.2	31	0.2	1081	6.6	6430	39.4	1406	8.6	1650	10.1
ELÂZIĞ	24 476	4193	20 283	1595	7.9	1869	9.2	2064	10.2	2213	10.9	1206	5.9	1610	7.9	4825	23.8	2632	13.0	2269	11.2
HATAY	62 614	12 407	50 207	2420	4.8	3050	6.1	4868	9.7	13 588	27.1	81	0.2	3636	7.2	11 248	22.4	3789	7.5	7527	15.0
İÇEL	50 564	2177	48 387	2729	5.6	3896	8.1	5444	11.3	9290	19.2	50	0.1	3496	7.2	13 272	27.4	4603	9.5	5607	11.6
KOCAELİ	38 328	10 203	28 125	1913	6.8	2761	9.8	2291	8.2	1389	4.9	67	0.2	2366	8.4	11 680	41.5	2771	9.9	2887	10.3
MANİSA	86 229	11 548	74 681	2938	3.9	3878	5.2	6091	8.1	26 345	35.3	2898	3.9	3563	4.8	17 994	24.1	4404	5.9	6570	8.8
MARAŞ	19 084	1980	17 104	1000	5.8	829	4.8	1756	10.3	4114	24.0	46	0.3	1119	6.5	5348	31.3	1019	6.0	1873	11.0
SAKARYA	29 012	3113	25 899	1415	5.5	2232	8.6	3156	12.2	3303	12.7	28	0.1	1880	7.2	9374	36.2	1750	6.8	2761	10.7
TRABZON	18 633	1788	16 845	1360	8.1	1918	11.4	2147	12.7	1727	10.3	24	0.1	1429	8.5	4763	28.3	1420	8.4	2057	12.2
URFA	35 214	3269	31 945	1112	3.5	1596	5.0	4046	12.7	9309	29.1	69	0.2	2060	6.4	6348	19.9	3984	12.5	3421	10.7
ZONGULDAK	67 290	2728	64 562	3492	5.4	5305	8.2	2908	4.5	2165	3.4	17 069	26.4	4262	6.6	18 764	29.1	3341	5.2	7256	11.2
TOPLAM	545 405	79 602	465 803	25 734	5.5	34 712	7.5	44 393	9.5	86 485	18.6	21 787	4.7	32 249	6.9	130 636	28.1	37 495	8.0	52 312	11.2

F3- NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI- ERKEK- (1965) (10bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ VE İLGİLİ MESLEKLER		MÜTEŞEBBİSLER, SEVK VE İDARE MEMURLARI, İLE İLGİLİ MESLEKLER		SATICILAR VE SATIŞLA İLGİLİ MESLEKLER		ÇİFTÇİLER, ORMANCILAR, BALIKÇILAR, AVCILAR VE İLGİLİ MESLEKLER		MADEN VE TAŞ ÇIKARMA İLE İLGİLİ MESLEKLER		NAKLİYAT VE MUHABERAT İLE İLGİLİ MESLEKLER		SANATKÂRLAR İMALÂT VE TAMİRAT İŞÇİLERİ		KALİFİYE OLMAYAN İŞÇİLER (ZİRAAT VE TEMİZLİK İŞÇİLERİ HARİÇ)		HİZMET İLE İLGİLİ MESLEKLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	24 412	1639	22 773	1373	6.0	1936	8.5	2479	10.9	4095	18.0	55	0.3	1848	8.1	6288	27.6	2261	9.9	2438	10.7
BALIKESİR	61 210	17 772	43 438	2242	5.2	3631	8.3	5239	12.1	6432	14.8	163	0.4	3794	8.7	12605	29.0	4028	9.3	5304	12.2
DENİZLİ	21 082	6752	14 330	865	6.0	1154	8.1	1797	12.5	1281	8.9	31	0.2	1071	7.5	5340	37.3	1333	9.3	1458	10.2
ELÂZIĞ	23 717	4190	19 527	1286	6.6	1756	9.0	2056	10.5	2166	11.1	1197	6.1	1600	8.2	4695	24.0	2610	13.4	2161	11.1
HATAY	57 833	12 386	45 447	1797	3.9	2779	6.1	4830	10.6	10983	24.2	81	0.2	3595	7.9	10535	23.2	3714	8.2	7133	15.7
İÇEL	46 838	2171	44 667	2099	4.7	3510	7.9	5397	12.1	8488	19.0	50	0,1	3456	7.7	12103	27.1	4499	10.1	5065	11.3
KOCAELİ	36 187	10 188	25 999	1453	5.6	2357	9.1	2220	8.5	1285	4.9	67	0.2	2331	9.0	10917	42.0	2695	10.4	2674	10.3
MANİSA	78 010	11 540	66 470	2235	3.4	3576	5.4	6036	9.1	22544	33.9	2892	4.4	3545	5.3	15256	22.9	4279	6.4	6107	9.2
MARAŞ	18 279	1979	16 300	776	4.8	765	4.7	1753	10.7	3898	23.9	45	0.3	1104	6.8	5160	31.6	1008	6.2	1791	11.0
SAKARYA	27 216	3106	24 110	1097	4.6	1957	8.1	3134	13.0	2894	12.0	28	0.1	1863	7.7	8828	36.6	1731	7.2	2578	10.7
TRABZON	16 991	1778	15 213	1001	6.6	1746	11.5	2124	14.0	1591	10.4	24	0.1	1397	9.2	4199	27.6	1297	8.5	1834	12.1
URFA	32 833	3264	29 569	940	3.2	1574	5.3	4037	13.7	7483	25.3	69	0.2	2047	6.9	6191	20.9	3952	13.4	3276	11.1
ZONGULDAK	64 753	2721	62 032	2793	4.5	4591	7.4	2855	4.6	2016	3.3	17040	27.5	4208	6.8	18379	29.6	3307	5.3	6843	11.0
TOPLAM	509 361	79 486	429 875	19957	4.6	31 332	7.3	43 957	10.2	75156	17.4	21742	5.1	31 859	7.4	120496	28.2	36714	8.5	48 662	11.3

F3- NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI_KADIN_(1965)(10 bin+)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ VE İLGİLİ MESLEKLER		MÜTEŞEBBİSLER, SEVK VE İDARE MEMURLARI İLE İLGİLİ MESLEKLER		SATICILAR VE SATIŞLA İLGİLİ MESLEKLER		ÇİFTÇİLER, ORMANCILAR, BALIKÇILAR, AVCILAR VE İLGİLİ MESLEKLER		MADEN VE TAŞ ÇIKARMA İŞLERİ İLE İLGİLİ MESLEKLER		NAKLİYAT VE MUHABERAT İLE İLGİLİ MESLEKLER		SANATKÂRLAR İMALÂT VE TAMİRAT İŞÇİLERİ		KALİFİYE OLMAYAN İŞÇİLER (ZİRAAT VE TEHİZLİK İŞÇİLERİ HARİÇ)		HİZMET İLE İLGİLİ MESLEKLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
ANTALYA	1891	5	1886	320	16.9	224	11.9	17	1,0	404	21.4	—	—	23	1.2	659	34.9	26	1.4	213	11.3
BALIKESİR	3384	26	3358	714	21.3	308	9.2	67	2.0	609	18.1	—	—	82	2.4	1038	30.9	61	1.8	479	14.3
DENİZLİ	1982	2	1980	246	12.5	125	6.3	23	1.2	221	11.1	—	—	10	0,5	1090	55.0	73	3.7	192	9.7
ELÂZIĞ	759	3	756	309	40.9	113	14.9	8	1.1	47	6.2	9	1.2	10	1.3	130	17.2	22	2.9	108	14.3
HATAY	4781	21	4760	623	13.1	271	5.7	38	0.8	2605	54.7	—	—	41	0.8	713	15.0	75	1.6	394	8.3
İÇEL	3726	6	3720	630	17.0	386	10.4	47	1.3	802	21.5	—	—	40	1.1	1169	31.4	104	2.8	542	14.5
KOCAELİ	2141	15	2126	460	21.6	404	19.0	71	3.3	104	4.9	—	—	35	1.7	763	35.9	76	3.6	213	10.0
MANİSA	8219	8	8211	703	8.6	302	3.7	55	0,7	3801	46.3	6	0.1	18	0.2	2738	33.3	125	1.5	463	5.6
MARAŞ	805	1	804	224	27.9	64	8.0	3	0.4	216	26.8	1	0.1	15	1.8	188	23.4	11	1.4	82	10.2
SAKARYA	1796	7	1789	318	17.8	275	15.4	22	1.2	409	22.9	—	—	17	1.0	546	30.5	19	1.0	183	10.2
TRABZON	1642	10	1632	359	22.0	172	10.5	23	1.4	136	8.3	—	—	32	2.0	564	34.6	123	7.5	223	13.7
URFA	2381	5	2376	172	7.2	22	0.9	9	0.4	1826	76.9	—	—	13	0,6	157	6.6	32	1.3	145	6.1
ZONGULDAK	2537	7	2530	699	27.6	714	28.2	53	2.1	149	5.9	29	1.2	54	2,1	385	15.2	34	1.4	413	16.3
TOPLAM	36044	116	35928	5777	16.1	3380	9.4	436	1.2	11329	31.5	45	0,1	390	1.1	10140	28.2	781	2.2	3650	10.2

F4- NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI –TOPLAM– (1970)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	İLMİ VE TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ VE İLGİLİ MESLEKLER		MÜTEŞEBBİSLER, DİREKTÖRLER, ÜST KADEME YÖNETİCİLERİ		İDARİ PERSONEL VE ÇALIŞANLAR		TİCARET VE SATIŞ PERSONELİ		ŞAHSİ HİZMET İŞLERİNDE ÇALIŞANLAR		TARIMCI, ORMANCI, HAYVANCI VE BALIKÇILAR		TARIM DIŞI SEKTÖRLERDE ÇALIŞANLAR, SANATKÂRLAR İŞÇİLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
AFYON	246 686	17 019	229 667	7730	3.4	791	0.3	3201	1.4	4680	2.0	5526	2.4	194 172	84.6	13 567	5.9
ANTALYA	273 646	16 625	257 021	6787	2.6	1042	0.4	4062	1.6	5907	2.3	6740	2.6	216 037	84.1	16 446	6.4
AYDIN	249 387	20 180	229 207	10 173	4.4	1191	0.5	4912	2.1	6959	3.0	10 274	4.5	173 976	76.0	21 722	9.5
BALIKESİR	375 340	35 585	339 755	9752	2.9	1719	0.5	5549	1.6	9907	2.9	12 444	3.7	271 058	79.8	29 326	8.6
ÇORUM	242 827	11 380	231 447	4961	2.1	730	0.3	2078	0.9	3851	1.7	4482	1.9	204 000	88.2	11 345	4.9
DENİZLİ	229 124	18 931	210 193	6080	2.9	1004	0.5	3029	1.4	5838	2.8	6007	2.9	160 942	76.6	27 293	12.9
EDİRNE	156 018	22 098	133 920	6490	4.8	641	0.5	1989	1.5	3186	2.4	4201	3.1	110 071	82.2	7342	5.5
ERZİNCAN	125 103	16 727	108 376	3440	3.1	393	0.4	1861	1.7	2059	1.9	2884	2.7	92 449	85.3	5290	4.9
HATAY	215 017	25 296	189 721	6376	3.4	778	0.4	3855	2.0	6848	3.6	6926	3.7	147 560	77.7	17 378	9.2
ISPARTA	137 232	15 353	121 879	4781	3.9	658	0.5	2752	2.3	3938	3.2	4299	3.5	80 741	66.3	24 710	20.3
KÜTAHYA	221 552	24 975	196 577	5192	2.6	882	0.4	3103	1.6	3689	1.9	5238	2.7	159 392	81.1	18 981	9.7
MANİSA	404 449	28 020	376 429	8560	2.3	1412	0.4	4955	1.3	10 465	2.8	11 885	3.1	296 209	78.7	42 943	11.4
TRABZON	287 919	17 404	270 515	7908	2.9	926	0.3	3730	1.4	6186	2.3	5501	2.0	226 467	83.8	19 797	7.3
ZONGULDAK	310 296	24 737	285 559	8891	3.1	1467	0.5	7717	2.7	6250	2.2	13 508	4.7	184 467	64.6	63 259	22.2
TOPLAM	3 474 596	294 330	3 180 266	97 121	3.1	13 634	0.4	52 793	1.7	79 763	2.5	99 915	3.1	2 517 541	79.2	319 399	10.0

F4- NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI-ERKEK- (1970)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	İLMİ VE TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ VE İLGİLİ MESLEKLER		HÜTEŞEBBİSLER, DİREKTÖRLER, ÜST KADEME YÖNETİCİLERİ		İDARİ PERSONEL VE ÇALIŞANLAR		TİCARET VE SATIŞ PERSONELİ		ŞAHSİ HİZMET İŞLERİNDE ÇALIŞANLAR		TARIMCI, ORMANCI, HAYVANCI VE BALIKÇILAR		TARIM DIŞI SEKTÖRLERDE ÇALIŞANLAR, SANATKÂRLAR İŞÇİLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
AFYON	137 675	14912	122 763	5925	4.8	733	0.6	2899	2.4	4577	3.7	5195	4.2	94 089	76.7	9345	7.6
ANTALYA	158 804	16069	142 735	5413	3.8	1016	0.7	3407	2.4	5806	4.1	6234	4.4	107 639	75.4	13 220	9.2
AYDIN	148 139	17 910	130 229	6736	5.2	1070	0.8	4137	3.2	6491	5.0	8944	6.8	86232	66.2	16619	12.8
BALIKESİR	230 820	34 552	196 268	7367	3.8	1684	0.9	4720	2.4	9709	4.9	11651	5.9	137495	70.1	23642	12.0
ÇORUM	131 539	11 079	120 460	4039	3.4	718	0.6	1899	1.6	3786	3.1	4261	3.5	96656	80.2	9101	7.6
DENİZLİ	135 433	18 085	117 348	4580	3.9	993	0.8	2658	2.3	5735	4.9	5641	4.8	78 669	67.0	19 072	16.3
EDİRNE	95 466	20 548	74 918	4503	6.0	568	0.8	1598	2.1	3043	4.1	3840	5.1	55185	73.7	6181	8.2
ERZİNCAN	72 628	16 535	56 093	2696	4.8	387	0.7	1672	3.0	2040	3.6	2784	5.0	42021	74.9	4493	8.0
HATAY	139 906	24 524	115 382	4692	4.1	766	0.7	3243	2.8	6760	5.8	6489	5.6	78463	68.0	14969	13.0
ISPARTA	82 320	15 042	67 278	3715	5.5	643	1.0	2483	3.7	3870	5.7	4080	6.1	42507	63.2	9980	14.8
KÜTAHYA	131 723	24142	107 581	4236	3.9	867	0.8	2820	2.6	3608	3.4	4984	4.6	76521	71.2	14545	13.5
MANİSA	244 687	26 936	217 751	6517	3.0	1375	0.6	4172	1.9	10299	4.7	11 187	5.1	158249	72.8	25 952	11.9
TRABZON	142 774	16 779	125 995	6379	5.1	913	0.7	3256	2.6	6097	4.8	5108	4.1	89976	71.4	14266	11.3
ZONGULDAK	194 686	23 927	170 759	7018	4.1	1317	0.8	6249	3.7	6054	3.5	12883	7.5	75878	44.5	61360	35.9
TOPLAM	2 046 600	281 040	1 765 560	73 816	4.2	13 050	0.7	45 213	2.6	77 875	4.4	93 281	5.3	1 219 580	69.1	242 745	13.7

F4- NÜFUSUN SON HAFTADAKİ ESAS MESLEĞE GÖRE DAĞILIMI - KADIN - (1970)

İLLER	TOPLAM	BİLİNMEYEN	BİLİNEN	İLMİ VE TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ VE İLGİLİ MESLEKLER		MÜTEŞEBBİSLER, DİREKTÖRLER, ÜST KADEME YÖNETİCİLERİ		İDARİ PERSONEL VE ÇALIŞANLAR		TİCARET VE SATIŞ PERSONELİ		ŞAHSİ HİZMET İŞLERİNDE ÇALIŞANLAR		TARIMCI, ORMANCI, HAYVANCI VE BALIKÇILAR		TARIM DIŞI SEKTÖRLERDE ÇALIŞANLAR, SANATKÂRLAR İŞÇİLER	
				n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
AFYON	109 011	2107	106 904	1805	1.7	58	0,1	302	0.3	103	0,1	331	0,3	100 083	93.6	4222	3.9
ANTALYA	114 842	556	114 286	1374	1.2	26	—	655	0.6	101	0,1	506	0.4	108 398	94.6	3226	2.8
AYDIN	101 248	2270	98 978	3437	3.5	121	0,1	775	0.8	468	0.5	1330	1.3	87744	88.6	5103	5.2
BALIKESİR	144 520	1033	143 487	2385	1.7	35	—	829	0.6	198	0.1	793	0,6	133 563	93.9	5684	4.0
ÇORUM	111 288	301	110 987	922	0.8	12	—	179	0.2	65	0,1	221	0.2	107 344	96.7	2244	2.0
DENİZLİ	93 691	846	92 845	1500	1.6	11	—	371	0.4	103	0,1	366	0.4	82273	88.6	8221	8.9
EDİRNE	60 552	1550	59 002	1987	3.4	73	0.1	391	0.7	143	0.2	361	0.6	54886	93.0	1161	2.0
ERZİNCAN	52 475	192	52 283	744	1.4	6	—	189	0.4	19	—	100	0.2	50428	96.5	797	1.5
HATAY	75 111	772	74 339	1684	2.3	12	—	612	0.8	88	0.1	437	0.6	69097	92.9	2409	3.3
ISPARTA	54 912	311	54 601	1066	2.0	15	—	269	0.5	68	0.1	219	0.4	38234	70.0	14730	27.0
KÜTAHYA	89 829	833	88 996	956	1.1	15	—	283	0.3	81	0.1	254	0,3	82 871	93.2	4436	5.0
MANİSA	159 762	1084	158 678	2043	1.3	37	—	783	0.5	166	0.1	698	0.4	137 960	87.0	16 991	10.7
TRABZON	145 145	625	144 520	1529	1.1	13	—	474	0.3	89	0,1	393	0,3	136 491	94.4	5531	3.8
ZONGULDAK	115 610	810	114 800	1873	1.6	150	0.1	1468	1.3	196	0.2	625	0,5	108 589	94.6	1899	1.7
TOPLAM	1 427 996	13 290	1 414 706	23 305	1.6	584	—	7580	0,5	1888	0,1	6634	0,5	1 297 961	91.8	76 654	5.5

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
MERKEZ KÜTÜPHANESİ
59582